# PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI

Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego
**Nr 8 (113) ♦ sierpień 2005 ♦ Rok XI**



♦ *kandydat w sieci*

♦ *studentka podyplomowa*

♦ *doktorat h.c. UJ prof. J.J. Ziółkowskiego*

♦ *doktorat h.c. UWr. prof. B. Paczyńskiego*



17 czerwca 2005 r. w Auli Collegium Maius prof. Józef Julian Ziółkowski, chemik z UWr., odebrał doktorat honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest to pierwszy doktorat nadany przez UJ polskiemu chemikowi. Prof. J.J. Ziółkowski wysoką pozycje naukową zawdzięcza intensywnej współpracy z blisko 20 wiodącymi ośrodkami zagranicznymi i zorganizowaniem 25 międzynarodowych konferencji w Polsce.

**Profesor Józef J. Ziółkowski doktorem h.c. UJ ➲ 3**



Prof. Bohdan Paczyński, jeden z najwybitniejszych żyjących astrofizyków, profesor Uniwersytetu w Princeton, został doktorem honoris causa naszej uczelni. Naukowiec zajmuje się soczewkowaniem grawitacyjnym, błyskami gamma i poszukiwaniem ciemnej materii. Senat UWr. podjął uchwałę o uhonorowaniu tą najwyższą godnością akademicką prof. Bohdana Paczyńskiego 27 października 2004 r. Uroczystość podpisania dyplomu nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego odbędzie się podczas posiedzenia Senatu UWr. 29 czerwca 2005 r. w Oratorium Marianum.

**Prof. Bohdan Paczyński doktorem h.c. UWr. ➲ 21**



Zarząd Oddziału Wrocławskiego PTF wraz z Instytutami Fizyki Uniwersytetu Wrocławskiego i Politechniki Wrocławskiej, przy wsparciu finansowym Rektorów obydwu uczelni, zorganizował 18 czerwca br. całodzienną imprezę plenerową na Rynku wrocławskim, pod nazwą Wielki Festyn Fizyczny. Impreza ta, otwarta dla wszystkich, miała na celu popularyzację fizyki wśród mieszkańców Wrocławia przez pokazy efektownych i zabawnych doświadczeń fizycznych wraz z ich przystępnymi objaśnieniami.

**Wielki Festyn Fizyczny ➲ 22**




**W numerze**

**LAURY, NAGRODY, KADRY** ..... 3

- Doktorat h.c. UJ dla prof. Józefa J. Ziółkowskiego
- Doktorat h.c. AR dla prof. A. Polanowskiego
- Mont Noir
- Stypendia dla Brandta
- Dolnośląski Klucz Sukcesu dla prof. Tomasza Nowaka
- Trzyletnie subsydia badawcze FNP
- Dr Anna Szynkiewicz stypendystką FNP
- Przyznano stypendia konferencyjne
- Stypendyści Maxa Borna
- Zmiany we władzach FNP
- Spotkanie Klubu Stypendystów FNP
- Wyjazdy naukowe emerytowanych uczonych
- Dziekani UWr. na lata 2005-2008

**AKTUALNOŚCI** ..... 3

- Kandydat w sieci
- Międzynarodowe Centrum Studiów Śląskich
- Kontakty UWr. z Kazachstanem
- 40 lat Ruhr-Universität Bochum
- XXX lat współpracy UWr. i Uniwersytetu w Sankt Petersburgu
- Profilaktyka uzależnień w UWr.
- „Przy-Lądek Meksyk"
- Spotkanie uniwersyteckich kombatantów
- Obchody 60-lecia nauki we Wrocławiu
- Nowy 18. uniwersytet
- Giełda minerałów
- Notatki Przewodniczącego RGSW
- Międzynarodowe zawody lingwistyczne
- Polsko-niemiecka nagroda Copernicus
- Zaproszenia
- Porozumienie z Bibłioteką Uniwersytecką sfinalizowane!

**KONFERENCJE, SYMPOZJA, WYKŁADY, DYSKUSJE** ..... 13

- Otwarcie Creative Commons Polska
- O czym to świadczy?
- Sympozjum na 60. rocznicę zakończenia II Wojny Światowej
- Pobyt naukowy w Wilnie „Polska i Litwa – wspólne sąsiedztwo"
- Wykład prof. Uwe Backesa w Centrum im. Willy Brandta
- „W szponach Myszki Miki" – dyskusja o prawie autorskim w epoce komputerów
- Gość z Hiszpanii na Prawie
- Dyskusja panelowa „Polska i Niemcy – trudni sąsiedzi?"
- Spotkanie z nadburmistrzem Lipska
- Debata francusko-polska na temat Traktatu konstytucyjnego
- Konferencja DAAD
- Kobiety a polityka
- „Homofobia – polska specjalność?"
- Leopoldina-Meeting
- Warsztaty filozoficzne
- O książce *Zaufanie. Małe opowieści o wielkich rzeczach*
- Seminarium Bolońskie

**AWANSE NAUKOWE** ..... 20

**Z OBRAD SENATU UWr.** ..... 20

**PROF. BOHDAN PACZYŃSKI DOKTOREM H.C. UWr.** ..... 21

**WIELKI FESTYN FIZYCZNY** ..... 22

**NOWI PROFESOROWIE TYTULARNI W UWr.** ..... 23

**NOWOCZESNA OFERTA DYDAKTYCZNA UWr.** ..... 25

**KOŁA NAUKOWE W 2005 r.** ..... 27

**40 LAT ZAOCZNEJ POLONISTYKI WROCLAWSKIEJ** ..... 31

**e-BIULETYN DOLNOŚLĄSKIEGO FESTIWALU NAUKI** ..... 32

**Z BIBLIOTEKI UNIWERSYTECKIEJ** ..... 33

**NOWOŚCI WYDAWNICTWA UWr.** ..... 35

**SPORT AKADEMICKI** ..... 36

**ODESZLI NA ZAWSZE** ..... 37

PRZEGLĄD UNIWERSYTECKI
Pismo informacyjne Uniwersytetu Wrocławskiego
ISSN 1425-798X

**Wydawca:** Uniwersytet Wrocławski, pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław
**Redaktor:** KAZIMIERA DĄBROWSKA, e-mail: kada@adm.uni.wroc.pl
**Adres Redakcji:** ul. Uniwersytecka 19/20, 50-145 Wrocław, tel. 375-25-54, 375-20-77
tel. kom. 0-601 739 097, tel./fax 372-40-30
**PU w internecie:** http://www.pu.uni.wroc.pl, fot. na okładce Kazimiera Dąbrowska
**Przygotowanie do druku i druk:** Drukarnia Uniwersytetu Wrocławskiego

## Doktorat h.c. UJ dla prof. Józefa J. Ziółkowskiego

17 czerwca 2005 r. w Auli Collegium Maius prof. Józef Julian Ziółkowski, chemik z UWr., odebrał doktorat honoris causa Uniwersytetu Jagiellońskiego. Jest to pierwszy doktorat nadany przez UJ polskiemu chemikowi. Prof. J.J. Ziółkowski wysoką pozycje naukową zawdzięcza intensywnej współpracy z blisko 20 wiodącymi ośrodkami zagranicznymi i zorganizowaniem 25 międzynarodowych konferencji w Polsce. Senat uczelni docenił wybitne dokonania prof. J. Ziółkowskiego, w szczególności: „zapoczątkowanie i rozwój w Polsce katalizy homogenicznej z udziałem związków koordynacyjnych, dzięki której stał się światowym autorytetem w tej dziedzinie badań, opracowanie nowych przyjaznych dla środowiska układów katalitycznych stosowanych w procesach przemysłowych w reakcjach hydroformylacji i karbonylacji, prowadzonych w roztworach wodnych, w miejsce używanych do tej pracy rozpuszczalników organicznych, wkład do ogólnej teorii katalizy homogenicznej z udziałem kompleksów metali przejściowych dzięki otrzymaniu i scharakteryzowaniu wielu nowych związków i powiązaniu ich struktur z wykazywaną przez nie aktywnością katalityczną, pionierskie badania nad związkami z mieszanymi stopniami utleniania zawierającymi wiązanie metal-metal oraz trójrdzeniowymi kompleksami, które znalazły zastosowanie m.in. jako katalizatory używane w procesach selektywnego rozkładu wodoronatlenków, izomeryzacji alkenów, nienasyconych alkoholi, estrów oraz nienasyconych związków cyklicznych, utleniania węglowodorów alifatycznych i aromatycznych czy aktywowania tlenu molekularnego, wydatne przyczynienie się do rozwoju badań nad syntezą i strukturą związków koordynacyjnych i katalizatorów na Wydziale Chemii UJ, a w szczególności dynamicznej współpracy naukowej z Zakładem Chemii Nieorganicznej".
Gratulacje dr. h.c. UJ prof. Józefowi J. Ziółkowskiemu przesłali m.in. Rektor Uniwersytetu Wrocławskiego prof. Zdzisław Latajka, Rektor Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich we Wrocławiu prof. Leszek Paradowski, Przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego prof. Jerzy Błażejowski, Prezydent Miasta Krakowa Jacek Majchrowski. *(kd)*



*Doktor h.c. UJ prof. Józef J. Ziółkowski i JM Rektor UJ prof. Franciszek Ziejka*



## AKTUALNOŚCI

### Kandydat w sieci

Ponad 7 tysięcy kandydatów zarejestrowało się przez Internet na studia na Uniwersytecie Wrocławskim. Stronę rejestracji odwiedziło 32 tysiące gości. Mogą wskazywać trzy kierunki, na których chcieliby studiować. Internetowa rekrutacja dostępna była już w maju. Oblężenie sieci trwa od poniedziałku, 27 czerwca, bo świadectwa nowej matury dostali tegoroczni maturzyści. Dotychczas formularze wypełniali abiturienci z ubiegłych lat. System Internetowej Rejestracji Kandydatów współpracuje z wcześniej wdrożonym systemem wpłat masowych. Podczas rejestracji kandydaci otrzymują również wirtualne konto, na które przekazują opłatę egzaminacyjną. Egzaminy i rozmowy kwalifikacyjne na wszystkie kierunki rozpoczną się w połowie lipca. Od pierwszego dnia działania IRK została uruchomiona telefoniczna pomoc (helpdesk) dla tego systemu pod numerami: 6933309393, 691557404, 691557414 Pomocą służą również pracownicy wydziałów przy stanowiskach komputerowych specjalnie wydzielonych dla kandydatów.

### Międzynarodowe Centrum Studiów Śląskich

Konferencja Rektorów Uniwersytetów Śląskich zatwierdziła na posiedzeniu 9 czerwca 2005 r. ustanowienie Międzynarodowego Centrum Studiów Śląskich. Centrum utworzone zostało przez Uniwersytety: Opolski, Ostrawski, Śląski w Katowicach, Śląski w Opawie, Wrocławski oraz Akademię Ekonomiczną w Katowicach. Międzynarodowe Centrum Studiów Śląskich będzie stanowić sieć współpracy badawczej, artystycznej i edukacyjnej. Inicjować będzie i koordynować interdyscyplinarne porównawcze badania śląskoznawcze prowadzone w uczelniach partnerskich. W statucie zapisane zostały: struktura organizacyjna, zasady działania i finansowanie Centrum.
Uchwałę KRUŚ ustanawiającą Międzynarodowe Centrum Studiów Śląskich podpisali rektorzy: prof. Józef Musielok (U. Opolski), doc. Vladimir Baar (U. Ostrawski), prof. Janusz Janeczek (UŚ w Katowicach), prof. Zdeněk Jirásek (UŚ w Opawie), prof. Zdzisław Latajka (UWr.), prof. Florian Kuźnik (AE w Katowicach).

### Kontakty UWr. z Kazachstanem

W dniach 28 maja – 4 czerwca 2005 r. delegacja Uniwersytetu Wrocławskiego przebywała z wizytą roboczą w Ust-Kamiennogorsku i Semipalatyńsku. Wizytowała trzy uczelnie: Zachodnio-Kazachstański Uniwersytet, Zachodnio-Kazachstański Uniwersytet Techniczny i Instytut Pedagogiczny w Semipalatyńsku. Członkowie delegacji prowadzili rozmowy związane z naborem tamtejszych studentów na roczny pobyt 2005/2005 w UWr. wraz z udziałem w kursie Szkoły Letniej Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców, przygotowaniem pobytu polskich studentów na praktykach w lecie 2006 r. i

przygotowaniem planów współpracy wydziałów i instytutów na lata 2005/2006 i 2006/2007 oraz zapoznawali się z bazą naukową wizytowanych uczelni.
Do Wrocławia przyjedzie w październiku na roczne studia 17 studentów z trzech wizytowanych uczelni, a UWr. wyśle na praktyki w 2006 r. w miesiącach letnich 40 osób. Pojadą z opiekunami studenci z geologii, botaniki, zoologii, historii, etnografii i etnologii.
Wymiana pracowników naukowych przewiduje pobyt do czterech miesięcy na każdej uczelni czterech osób. Przewidziane są też staże do trzech miesięcy dla magistrantów i doktorantów.


fot. Józef Kryza

Od tego roku rząd Kazachstanu przeznaczył dotację na kształcanie studentów i doktorantów poza granicami kraju. Pokrywać będzie koszty nauki i pobytu studentów. Wstępnie zakwalifikowały się na studia w UWr. trzy osoby.
W uzgodnieniach programu współpracy i wymiany pracowników naukowych i studentów uczestniczyli: prof. Bogdan Rok, dziekan Wydziału Nauk Historycznych i Pedagogicznych, prof. Adam Jezierski, prodziekan Wydziału Chemii, prof. Andrzej Solecki, prodziekan Wydziału Nauk Przyrodniczych, prof. Antoni Ogorzałek, pełnomocnik Wydziału Nauk Przyrodniczych do współpracy z Kazachstanem, dr Józef Kryza z Instytutu Nauk Geologicznych (znawca Kazachstanu) i Jagoda Kraśniewska, szefowa DWZ.

### 40 lat Ruhr-Universität Bochum

Medale jubileuszowe UWr. odebrali 21 czerwca prof. Dietman Petzina z Ruhr-Universität Bochum i prof. Gerhard Wagner, rektor tej uczelni. Za współpracę z Uniwersytetem Wrocławskim medale wręczył przebywający w Bochum na uroczystościach jubileuszowych uczelni Rektor prof. Zdzisław Latajka. Towarzyszył mu prof. Eugeniusz Tomiczek.
Najwyższe uniwersyteckie odznaczenie Ruhr-Universität Bochum „Verleihung der Ehrenbürgerwürde" otrzymał prof. Berthold Beitz, przewodniczący Fundacji Alfreda Kruppa von Bohlen und Halbach-Stiftung za organizowaną wzorowo współpracę między gospodarką i nauką.
Powstały w 1965 r. Ruhr-Universität Bochum jako pierwszy nowy uniwersytet w Republice Federalnej Niemiec rozpoczął swo-

## Mowa prof. Józefa J. Ziółkowskiego, doktora h.c. UJ

Magnificencjo! Wysoki Senacie!
Panie i Panowie!

Nadanie wysokiej godności doktora honoris causa Almae Matris Cracoviensis to dla mnie przede wszystkim wielka radość i satysfakcja, ale również wielka odpowiedzialgiellońskiego, a przede wszystkim bliskiej mi społeczności chemików krakowskich.
W najbardziej śmiałych jednak marzeniach nie mogłem wyobrazić siebie w gronie honorowych doktorów Uniwersytetu Jagiellońskiego.
Skoro nieprawdopodobne stało się rzeczywi-



ność i obowiązek sprostania standardom nie tylko naukowym, ale również moralnym, które Uniwersytet Jagielloński wypracowywał od stuleci i które wyróżniają go dzisiaj wśród innych Uczelni krajowych i zagranicznych.
Jest to również dla mnie wielki honor i zaszczyt, że poprzez nadanie godności doktora honoris causa mogę stać się cząstką społeczności akademickiej Uniwersytetu Jastością, chciałbym przede wszystkim serdecznie podziękować wszystkim tym, którzy przyczynili się do tego, że dzisiaj mogłem dostąpić tego wielkiego dla mnie zaszczytu znalezienia się w towarzystwie wielu znakomitych, wybitnych ludzi nauki, kultury i polityki wyróżnionych w przeszłości tą godnością przez Uniwersytet Jagielloński.
Przede wszystkim dziękuję Panu Rektorowi



prof. Franciszkowi Ziejce oraz Wysokiemu Senatowi Uniwersytetu Jagiellońskiego, bo to przez Senat podjęta została ta decyzja. Również gorące podziękowania pragnę skierować do Pana Dziekana Wydziału Chemii prof. Leonarda Proniewicza oraz Rady Wydziału Chemii.

Szczególne podziękowania chciałbym skierować przede wszystkim do Pani prof. Zofii Stasickiej i Pani prof. Krystyny Dyrek reprezentujących bliskie mnie profesjonalnie grono członków Rady Wydziału Chemii Uniwersytetu Jagiellońskiego.

W ciągu blisko 50-letniej pracy jako nauczyciel akademicki poznałem bardzo wielu ludzi nauki i wiele uniwersytetów. Dziś, patrząc z tej odległej perspektywy, chciałbym znaleźć odpowiedź na pytanie, jak doszło do tego, że dzisiaj jestem tu i w takim charakterze, i dlaczego właśnie na Uniwersytecie Jagiellońskim.

Sądzę, że zawdzięczam to przede wszystkim szczęśliwemu zbiegowi okoliczności, które sprawiły, że we właściwym czasie spotkałem znakomitych ludzi, którzy wpłynęli na mój sposób myślenia i szczęśliwy dla mnie tryb podejmowania ważnych życiowych decyzji. Trudno dokładnie określić, kiedy powziął się pomysł studiowania chemii. Wiem, że zaczął się rodzić już w szkole podstawowej w latach 1945-1948, w Obornikach Śląskich koło Wrocławia, gdzie miałem szczęście zetknąć się z chemią po raz pierwszy. Brzmi to niewiarygodnie, że w tak odległych czasach i tuż po wojnie w małym miasteczku, gdzie w wyniku repatriacji ze Wschodu znalazłem się z rodzicami i rodzeństwem, spotkałem nauczyciela, który mając dostęp do laboratorium chemicznego potrafił zafascynować mnie i wielu innych uczniów urokami tajemniczej chemii. Dziś trudno mi jest wyrazić uczucie, jakie doznałem, gdy na jednym z pokazów chemicznych nauczyciel na oczach całej klasy dokładnie zmieszał roztwory kwasu solnego i ługu sodowego, a następnie spokojnie wypił, chociaż nieco wcześniej demonstrował agresywne właściwości obu roztworów tych związków chemicznych. Po tym eksperymencie wyjaśnił uczniom zjawisko zobojętniania kwasów przez zasady.

Wtedy chyba pierwszy raz pomyślałem, że chemię warto zgłębiać, bo to ciekawa, fascynująca dziedzina. Moje zainteresowanie chemią trwało niezmiennie przez szkołę średnią i chociaż konkurowało z wielkim zainteresowaniem sportem, to jednak nie przeszkodziło w wyborze studiów chemicznych na Politechnice Wrocławskiej, które ukończyłem w 1957 r.

Od tego czasu rozpoczyna się moja prawdziwa i poważna przygoda z chemią i związany z nią wątek lwowsko – krakowski, o którym chciałbym wspomnieć. Moje studia chemiczne na Wydziale Chemii Politechniki Wrocławskiej przebiegały w klimacie, który tworzyła grupa wybitnych chemików lwowskich, przede wszystkim takich, jak prof. Włodzimierz Trzebiatowski i prof. Bogusława Jeżowska-Trzebiatowska oraz wielu innych, a wśród nich: prof. Edwin Płazek – organik, prof. Witold Romer – fotochemik, prof. Henryk Kuczyński – organik, prof. Dionizy Smoleński – organik, specjalista z technologii materiałów wybuchowych, prof. Kazimierz Gumiński – fizykochemik, wychowanek Politechniki Lwowskiej, który do Wrocławia przybył na kilka lat (1948-1953) z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. Błażej Roga, prof. Zdzisław Tomasik, prof. Zdzisław Ziołkowski i wielu innych.

Będąc jeszcze studentem IV roku, zostałem zatrudniony jako prowadzący ćwiczenia w Katedrze Chemii Nieorganicznej Uniwersytetu Wrocławskiego, kierowanej przez prof. Bogusławę Jeżowską-Trzebiatowską, wielką indywidualność, którą oceniam jako wybitnego uczonego i niezwykłego organizatora nauki. Jej największą zaletą było to, że każdemu bardzo wcześnie dawała szanse samodzielności i stwarzała warunki do pracy naukowej oraz indywidualnego rozwoju. Jej zawdzięczam, że zamiast pracy w przemyśle, do której miałem pewne inklinacje, zdecydowałem się na karierę akademicką. Jej zawdzięczam wyjazd na pierwszy staż podoktorski u prof. Henry Taubego w Stanford University i podjęcie nowej, nieuprawianej w Polsce problematyki katalizy homogenicznej z udziałem kompleksów metali i związków metaloorganicznych. Był to koniec lat sześćdziesiątych, kiedy podjęliśmy badania w tej nowej problematyce. I tu wątek lwowski łączy się z wątkiem krakowskim, a ściśle z prof. Wiktorem Jakóbem, prekursorem chemii koordynacyjnej w Polsce, chemikiem o niezwykłej intuicji, pod kierunkiem którego prof. Trzebiatowska jako pierwsza kobieta wykonała pracę doktorską na Politechnice Lwowskiej. Wędrówka uczonych Lwowskich w 1945 r. na Zachód skończyła się dla prof. Jakóba w Krakowie (od 1951 ją działalność naukowa i rozwinął się do jednej z dziesięciu największych niemieckich uczelni.



## XXX lat współpracy UWr. i Uniwersytetu w Sankt Petersburgu

Od 1975 r. trwa współpraca Uniwersytetu Wrocławskiego z Uniwersytetem w St. Petersburgu. Z uczelnią tą współpracują wszystkie wydziały UWr., intensywne kontakty mają przede wszystkim filologowie słowiańscy, chemicy, zoologowie, geolodzy i nauczyciele akademiccy z młodego kierunku – stosunki międzynarodowe na naukach społecznych.

Z okazji jubileuszu XXX-lecia współpracy naukowej delegacja z UWr. na czele z Rektorem prof. Zdzisławem Latajką przebywała w dniach 25-28 czerwca br. z wizytą na Uniwersytecie w St. Petersburgu. Rektorowi towarzyszyli prof. Lucjan Sobczyk, były prorektor ds. współpracy z zagranicą, który podpisywał umowę w 1975 r., prorektor prof. Krzysztof Wójtowicz i Jagoda Kraśniewska z DWZ.

Rektor UWr. wręczył z okazji jubileuszu rektorowi Uniwersytetu w St. Petersburgu statuetkę Szermierza z napisem:

„XXX lat współpracy Uniwersytet Wrocławski – Uniwersytet w Sankt Petersburgu 1975-2005. XXX лет сотрудничества Вроцлавского и Санкт Ретербурского Университетов 1975-2005".



fot. Michał Pietrzak

* * *

Sankt Petersburg (4,7 miliona mieszkańców) jest największym po Moskwie ośrodkiem gospodarczym, kulturalnym i naukowym Rosji. W mieście istnieje 41 szkół wyższych, w tym uniwersytet, ponad 170 instytucji naukowo-


archwium

badawczych, ponad dwa tysiące bibliotek (w tym Biblioteka im. Michaiła Jewgrafowicza Sałtykowa-Szczedrina), obserwatorium astronomiczne Pułkowo, Teatr Maryjski, który w latach 1920-1992 funkcjonował jako Teatr Opery i Baletu im. Sergieja Kirowa. Jest także filharmonia założona w 1862 r. ciesząca się światową sławą. Petersburg jest jednym z głównych centrów muzealnych Europy. Swoje zasoby udostępnia m.in. Ermitaż oraz Muzeum Rosyjskie.

## Profilaktyka uzależnień w UWr.

Wrocławska Fundacją na rzecz Dzieci Uzależnionych podjęła się 5 maja w wyniku umowy z UWr. realizacji Programu profilaktyki uzależnień prowadzonego w środowisku akademickim naszej uczelni. Fundacja będzie pełnić dyżury w punkcie konsultacyjnym, prowadzić zajęcia psychoedukacyjne i warsztatowe dla studentów oraz szkolić pracowników Uniwersytetu w zakresie uzależnienia od narkotyków i alkoholu oraz zachowań ryzykownych, do 15 grudnia 2005 r.
Wprowadzenie na Uniwersytet programu „Uczelnie Wolne od Uzależnień" jest zasługą prof. Krystyny Gabryjelskiej, prorektora ds. nauczania UWr. Pani Prorektor uczestniczyła w pracach powołanego przez min. Barbarę Labudę zespołu do opracowania standardów profilaktycznych „Uczelni Wolnych od Uzależnień". Efektem prac jest poradnik zawierający rekomendacje i wskazówki praktyczne, jak radzić sobie z problemem uzależnień w środowisku akademickim. Trafił on już do większości szkół wyższych.
Za pracę tę prorektor prof. Krystyna Gabryjelska otrzymała list z Kancelarii Prezydenta RP „z podziękowaniem za poświęcenie swego czasu, energii i umiejętności dla dobra wspólnego, aby polscy studenci zdobywali wiedzę, nie sięgając po narkotyki i inne środki odurzające."

## „Przy-Lądek Meksyk"

W dniach 25 i 26 maja realizowany był projekt „Przy-Lądek Meksyk", mający na celu zapoznanie z kulturą, obyczajami i sztuką Meksyku podopiecznych Środowiskowego Domu Samopomocy w Wojtówce pod Lądkiem Zdrojem. Impreza adresowana była także do mieszkańców Lądka Zdroju i Wojtówki. Program obejmował koncert muzyki meksykańskiej (i nie tylko), projekcje filmów o Meksyku oraz o twórczości Fridy Kahlo (która była także główną „bohaterką" zdarzenia, jako przykład osoby potrafiącej przezwyciężyć trudności i osiągnąć sukces.

r., wcześniej w Gliwicach), a dla prof. Jeżowskiej-Trzebiatowskiej we Wrocławiu. Oboje nadal uprawiali chemię koordynacyjną, skupiając wokół siebie w Krakowie i Wrocławiu liczne grono współpracowników. Kraków i Wrocław były więc skazane na współpracę. Równolegle w strukturze organizacyjnej PAN zaczęły się intensywnie rozwijać pod kierunkiem prof. Jerzego Habera (w PAN) i prof. Adama Bielańskiego (UJ), badania w obszarze katalizy i fizykochemii powierzchni.
Nieco później, już po śmierci prof. Jakóba (1971 r.), w krakowskiej grupie chemii koordynacyjnej stworzony został przez prof. Zofię Stasicką silny zespół, w którym zostały zainicjowane unikatowe w kraju badania w zakresie fotokatalizy.
Rozwój moich badań w obszarze katalizy homogenicznej z udziałem związków kompleksowych i metaloorganicznych zawdzięczam więc w dużym stopniu wieloletniej krakowsko-wrocławskiej współpracy zainicjowanej przez prekursorów chemii koordynacyjnej w Polsce, profesorów: W. Jakóba i B. Jeżowskiej-Trzebiatowskiej.
Moje zainteresowania naukowe zawsze dotyczyły problemu relacji między strukturą elektronową i molekularną kompleksów metali a ich reaktywnością jako katalizatorów w szczególnie ważnych reakcjach organicznych.
Unikatowe w kraju badania podjęte w końcu lat sześćdziesiątych i kontynuowane do dzisiaj zawsze miały w tle aspekt praktyczny. Przykładem mogą być pionierskie badania nad katalitycznym utlenianiem węglowodorów z udziałem homogenicznych katalizatorów kobaltowych, które doprowadziły do opracowania oryginalnego katalizatora dla procesu przemysłowego utleniania *p*-ksylenu w technologii włókien sztucznych (Elana, Toruń).
Innym przykładem już z lat osiemdziesiątych zaawansowanych badań podstawowych, posiadających jednak wyraźny aspekt praktyczny, były również pionierskie w kraju badania katalizatorów rodowych dla procesu hydroformylacji propylenu do aldehydów i alkoholi C4 (Kędzierzyn Koźle, ZAK).
Otrzymany został oryginalny katalizator rodowy, stanowiący krajową wersję przemysłowego katalizatora licencyjnego. Z inspiracji przemysłu we Wrocławiu rozwinęły się unikatowe badania w obszarze chemii rodu.
Z 14 doktorów wypromowanych przeze mnie już dwie osoby uzyskały tytuły profesorskie, a jedna stopień doktora habilitowanego, dalsze dwie habilitacje są w toku.
W dniu, w którym spotkał mnie wielki zaszczyt znalezienia się w gronie honorowych doktorów Uniwersytetu Jagiellońskiego pragnę podkreślić, że zawdzięczam to nie tylko moim wspaniałym nauczycielom, ale również współpracownikom.
Wśród moich współpracowników i współautorów wielu znaczących wyników naukowych chciałbym wyróżnić: prof. Annę M. Trzeciak, której zasługą jest rozwinięcie badań z zakresu chemii rodu w kontekście katalitycznej reakcji hydroformylacji olefin i opublikowanie około 70 prac z tego zakresu. Przy Jej udziale zainicjowane zostały nowe kierunki badań, szczególnie ostatnio podjęte badania nad tworzeniem wiązań – C – C – z udziałem kompleksowych katalizatorów i koloidów palladowych.
Zasługą prof. Teresy Szymańskiej-Buzar, mojej pierwszej doktorantki, jest rozwinięcie zainicjowanych wspólnie, jeszcze w latach siedemdziesiątych, badań nad katalizatorami reakcji metatezy olefin, również z udziałem światła (znów pojawia się wątek krakowski, fotochemia kompleksów metali).
Nie wymieniam tu wielu innych moich współpracowników, którzy w okresie około 40 lat przewinęli się przez mój zespół, a niektórzy nadal w nim pracują.
Jeśli ja odniosłem jakiś sukces naukowy, to jest to również zasługa wielkiego wkładu pracy moich młodszych koleżanek i kolegów, z którymi współpracowałem i z niektórymi nadal współpracuję od wielu lat.
Im też w dniu dzisiejszym pragnę gorąco podziękować.
Moje wieloletnie stałe zainteresowanie zastosowaniem wyników badań w przemyśle chemicznym skłaniają do tego, aby podzielić się z Państwem pewną refleksją, być może bardzo dyskusyjną, a dotyczącą problemu, który często staje przed nami jako pytanie: w jakim celu prowadzone są dane badania? Czy tylko po to, aby poszerzyć obszar wiedzy? Czy też po to, aby zaspokoić własną ciekawość? A może jest inny powód?
Uczeni nie zawsze szukają i znajdują odpowiedzi na to pytanie, zasłaniając się prawem swobody prowadzenia każdych badań! Jako absolwent Politechniki w sposób naturalny widziałem zawsze w badaniach naukowych cel praktyczny, nawet gdy był on bardzo daleki i trudny do sprecyzowania.
Podróżując po świecie i wizytując różne ośrodki naukowe, zawsze z zazdrością konstatowałem istnienie ścisłego, chociaż niekrępującego obu stron związku nauki z przemysłem. Związek taki w Polsce nie istnieje, głównie dlatego, że bardzo słabo jest obecnie widoczny polski przemysł chemiczny. Tymczasem wszystkie kolejne programy ramowe Unii Europejskiej konsekwentnie wskazują na konieczność podejmowania i prowadzenia badań naukowych nie dla samych badań, ale badań podstawowych na wysokim poziomie i w określonym celu. W przypadku chemii celem badań jest wypełnienie bardzo ważnej misji, która ma wykazać kluczową rolę chemii w rozwoju innych dyscyplin naukowych w konsekwentnym zmierzaniu do zrównoważonego rozwoju współczesnej cywilizacji.
Wydaje się, że dokonane niedawno oficjalne przyjęcie Polski do Unii Europejskiej tak naprawdę w nauce jeszcze się nie dokonało, mimo że polscy uczeni i prowadzone przez nich badania były jeszcze w okresie przed transformacją ustrojową obecne w Europie i na świecie. Dzisiaj, jakby wskutek braku „unijnej" strategii rozwoju nauki w Polsce, dystans do czołówki światowej zaczyna się wydłużać.
Co zatem należy robić? Moim zdaniem nie należy tylko dążyć do zwiększania środków na wszystkie badania. Trzeba umieć wybierać właściwe cele i na ich realizację przeznaczać zwiększone środki. Żyjemy w świecie, w którym bardzo ważna jest wiedza o tym, co robią inni, a przede wszystkim ci lepsi od nas, bo „jak się nie wie dokładnie, co robią inni, to własne dreptanie w miejscu można uznać za wyczerpujący marsz".
Pocieszającym zjawiskiem, które rokuje dobre nadzieje na przyszłość, jest rosnąca w Polsce liczba młodych kandydatów do zawodu badacza, uczonego, którzy świetnie pracują najczęściej w dobrze wyposażonych ośrod-

kach badawczych za granicami kraju. Stąd płynie moje przekonanie, że dla naszych profesorów i animatorów życia naukowego najważniejszym zadaniem na najbliższą przyszłość jest stworzenie dla tych młodych utalentowanych ludzi porównywalnych miejsc pracy w kraju i zachęcenia ich do powrotu.
Dziękuję za uwagę.

* * *

Profesor Józef J. Ziółkowski należy do najwybitniejszych współczesnych polskich chemików nieorganików i zajmuje wysoką pozycję międzynarodową w dziedzinie chemii koordynacyjnej i katalizy homogenicznej.
Dwa bardzo prestiżowe wyróżnienia – doktorat honoris causa Uniwersytetu w St. Petersburgu przyznany w maju 2000 r. oraz członkostwo Academia Europea od 2000 r., a także członkostwo w międzynarodowych komitetach naukowych wielu prestiżowych konferencji, jak International Symposium on Homogeneous Catalysis, International Symposium on Relations Between Homogeneous, potwierdzają szerokie uznanie osiągnięć prof. J. J. Ziółkowskiego w świecie.
Prof. dr hab. Józef J. Ziółkowski (l. 71) jest absolwentem chemii Politechniki Wrocławskiej, studiował w latach 1952-1957. Doktorat (1964) i habilitację (1973) uzyskał w Uniwersytecie Wrocławskim, tytuł profesora – w 1984 r.
Był trzykrotnie prorektorem UWr. (1989-1990, 1990-1993, 1999-2002), organizatorem i pierwszym dziekanem Wydziału Chemii UWr. (1995-1999), a od 1980 r. kierownikiem Zakładu Chemii Nieorganicznej. Wcześnie j był zastępcą dyrektora (1969-1979) i dyrektorem Instytutu Chemii (1982-1987). Członek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej w latach 1987-1990. Był członkiem Komitetu Chemii PAN i wiceprzewodniczącym Prezydium Komitetu Chemii PAN. Od 2002 r. Członek IUPAC (Międzynarodowa Unia Chemii Czystej i Stosowanej), Europejskiego Towarzystwa Fotochemicznego, Polskiego Towarzystwa Chemicznego, Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Od 1993 r. jest prezesem Klubu AZS UWr.
Redaktor naczelny czasopisma „Wiadomości Chemiczne", członek rad redakcyjnych kilku innych czasopism chemicznych.
Z końcem lat 60. prof. Ziółkowski zainicjował w Polsce kierunek badań z zakresu katalizy homogenicznej kompleksami metali i przez wiele lat był jego koordynatorem w kraju i współkoordynatorem badań prowadzonych w ramach współpracy międzynarodowej. Organizator Międzynarodowych Letnich Szkół Chemii Koordynacyjnej z udziałem wybitnych specjalistów z całego świata.
Był na stypendium rządowym na Uniwersytecie Łomonosowa w Moskwie i stypendium Forda na Uniwersytecie Stanforda (USA). Kontakty naukowe m.in. z Austrią, Chinami, Francją, Holandią, Niemcami, Portugalią, Rosją, Ukrainą, USA, Węgrami, Wielką Brytanią i Włochami zaowocowały powstaniem sieci badań naukowych i licznymi wspólnymi publikacjami.
Wyniki badań naukowych prof. J.J. Ziółkowskiego przedstawione w 232 publikacjach i ponad 350 wystąpieniach konferencyjnych, w tym 70 wykładach na zaproszenie, edytorstwo lub współedytorstwo 10 książek są trwałym wkładem do poznania struktury i reaktywności związków kompleksowych i metaloorganicznych. Świadczy o tym liczba prac i 870 cytowań w latach 1983-2004 (dane Institute for Scientific Information, Philadelphia, USA).
W końcu lat 60. Profesor Ziółkowski utworzył zespół badawczy, który pod jego kierownictwem uzyskał wysoką pozycję naukowa w kraju i za granicą. 14 członków zespołu obroniło prace doktorskie, a dwóch uzyskało tytuły profesorskie.
O wysokim autorytecie prof. J.J. Ziółkowskiego świadczy wydanie specjalnego tomu „Journal Molecular Catalysis", czołowego czasopisma w dziedzinie katalizy homogenicznej w świecie zawierającego 25 publikacji wybitnych uczonych z całego świata, dedykowanego Profesorowi z okazji 70. urodzin.
Wybitne osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne prof. J.J. Ziółkowskiego zostały ukoronowane licznymi nagrodami (im. M. Skłodowskiej-Curie, Sekretarza PAN i Sekretarza VI Wydziału PAN), odznaczeniami państwowymi (Krzyże: Kawalerski, Oficerski i Komandorski OOP) i resortowymi (Medal Komisji Edukacji Narodowej). *(kd)*
■

*fot. Jerzy Katarzyński*

## Doktorat h.c. AR dla prof. A. Polanowskiego

Uchwałę o nadaniu tytułu doktora honoris causa prof. Antoniemu Polanowskiemu z UWr. Senat Akademii Rolniczej we Wrocławiu podjął na posiedzeniu 3 czerwca 2005 r. Wnioskowali Dziekan i Rada Wydziału Nauk o Żywności, w uznaniu wieloletniej pracy zawodowej prof. Polanowskiego, która zaowocowała dorobkiem naukowym na skalę światową w dziedzinie biochemii i biotechnologii.



Profesor Antoni Polanowski kieruje Zakładem Biotechnologii Białka w Instytucie Biochemii i Biologii Molekularnej. Proteinazy i ich białkowe inhibitory, którymi zajmuje się prof. Polanowski, znajdują zastosowanie w medycynie, biotechnologii i rolnictwie. Wykorzystuje się je jako biopestycydy przeciwko grzybom i owadom, a biotechnologiczne wykorzystanie proteinaz aspartylowych i serynowych występuje w przemyśle spożywczym i farmaceutycznym.
Dyplom doktora honorowego Akademii Rolniczej prof. Antoni Polanowski odbierze na uroczystości 5 listopada w Auli Leopoldyńskiej. ■



zwyciężyć swoje kalectwo), poczęstunek tradycyjnej kuchni meksykańskiej, prelekcja o twórczości i życiu Fridy Kahlo i o muzyce meksykańskiej, konkurs plastyczny z nagrodami dla wychowanków Ośrodka pt.: „Mój Meksyk". „Przy-Lądek Meksyk" zorganizowali członkowie Studenckiego Koła Kulturoznawstwa Stosowanego, Paulina Hałka i Piotr Michałowski, studenci trzeciego roku




Kulturoznawstwa UWr. Patronat nad programem objęła Ambasada Meksyku, przy współpracy Konsulatu Honorowego Meksyku we Wrocławiu, Mexico Baru i Tequila Baru. Rezultaty przerosły nasze oczekiwania. Jednak za najważniejszy uważamy odkrycie przez wychowanków roli sztuki nie tylko jako przedmiotu zajęć szkolnych czy warsztatowych, lecz jako sposobu kształtowania swojej tożsamości, utrwalania wspomnień, zmagania się z przeciwnościami życia poprzez oczyszczenie się z własnych tragedii, co dobitnie pokazała główna bohaterka filmu „Frida". Projekt zakończył się dużym sukcesem i w tej formie ma szansę odbywać się cyklicznie, prezentując kolejne ciekawe osobowości, otwierając pensjonariuszy Ośrodka na inne barwne, egzotyczne kultury. Długofalowym pozytywnym rezultatem jest nawiązanie trwałej współpracy pomiędzy Instytutem Kulturoznawstwa a Ośrodkiem w Wojtówce. Wszystkim osobom, które przyczyniły się do realizacji naszego przedsięwzięcia, serdecznie dziękujemy.

*Paulina i Piotr*

## Spotkanie uniwersyteckich kombatantów

Członkowie Koła Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych przy UWr. obradowali 9 czerwca w Sali Kominkowej. Zebraniu przewodniczył wiceprezes Koła prof. Karol Bal. Spotkanie zaszczycił obecnością JM Rektor prof. Zdzisław Latajka. Czteroletnią działalność Koła podsumował ustępujący prezes płk Antoni Kopala. Zebrani uczcili pamięć zmarłych członków Koła minutą ciszy. Przyjęta została propozycja prof. Mieczysława Klimowicza, aby zorganizować prowadzenie kroniki Koła. W wyniku wyborów utrzymano Zarząd Kola w dotychczasowym składzie. Prezesem nadal jest płk Antoni Kopala, I wiceprezesem







– prof. Karol Bal. W Zarządzie są również: ppor. Stanisław Bekier, dr Leon Górecki, płk Stefan Migaj i p. Leokadia Pisarek.
14 czerwca br. minęła 31 rocznica założenia Koła Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych przy UWr. Obecnie Koło skupia 25 członków. Postanowieniem Prezydenta RP z 7 marca 2005 r. Krzyżem Zesłańców Sybiru odznaczony został płk w stanie spoczynku Antoni Kopala. Prezes Zarządu Głównego ZKRPiBWP gen.

## Mont Noir

Tegoroczne wręczenie stypendiów Villi Mont Noir miało szczególnie uroczysty charakter i trwało przez 2 dni (11-12 czerwca 2005). Pierwszego dnia goszczono 80. pisarzy przybyłych z 20 krajów w belgijskiej Ostendzie; drugiego – w Mont Noir. Organizatorzy zaprosili tym razem prawie wszystkich dotychczasowych stypendystów, a zatem śmietankę literatury europejskiej i światowej, i uraczyli swoich gości bogatym programem, na który składały się m.in. spotkania, dyskusje oraz wieloetapowa, serwowana w czasie przejazdów, posiłków i na świeżym powietrzu, lektura wydanej właśnie, z okazji 100 rocznicy śmierci Juliusza Verne'a powieści-apokryfu pt. *Le Tour du Mont en 80 pages* (*W osiemdziesiąt stron dookoła wzgórza*). Jej autorami są wszyscy stypendyści Villi, np. Colette Nys-Masure, Denitza Bantscheva, Claudio Pozzani, Lucien Suel, Gaston Van Camp, Elsa Osorio, Parviz Khazari, Jacques Duquesne i in. Ostatni (najdłuższy zresztą) rozdział napisał tegoroczny stypendysta, Stanisław Bereś. Książka pięknie wydana była prezentowana w języku francuskim i flamandzkim przez towarzyszącą stale pisarzom dwójkę aktorów (Katelijne Verbeke i Luca Vandermaelena). Oprócz nich występowali też artyści La Guirlande oraz Théâtre Octobre. Wszystkie te występy, zwykle utrzymane w konwencji opera-buffo, posługiwały się lub odwoływały się do tekstów Verne'a.
Drugiego dnia uroczystości odbywały się już na terenie Francji, w ogromnym parku w Departamentalnym Centrum Pobytów Twórczych Pisarzy Europejskich. Jego siedziba znajduje się w posiadłości rodziców słynnej pisarki francuskiej Marguerite Yourcenar, na zboczu flandryjskiego wzgórza Mont Noir (obok francuskiego miasteczka Saint Jans Cappel). Poza kulturowym znaczeniem, jest to niezwykle piękne i urokliwe miejsce. Tu właśnie otrzymują stypendia pobytowe (1-3 miesięcy pobytu) pisarze z całego świata, wybierani każdej wiosny w Paryżu przez jury złożone z wybitnych pisarzy i krytyków literackich. W tym roku przewodniczył im Jacques Duquesne. Od 1997 r. w Mont Noir przebywało już ok. 80 pisarzy. Z Polaków stypendium otrzymała już wcześniej Olga Tokarczuk i Magdalena Tulli.
W Villi Mont Noir może przybywać jednocześnie tylko trzech pisarzy (każdy z innego kraju). Mają zapewnione pokoje w pałacu, wyżywienie (kucharka), stypendium, do stałej dyspozycji rower i samochód. Centrum organizuje pisarzom spotkania z publicznością (jedno lub dwa). Jedynym serwitutem jest zobowiązanie, że w trakcie pobytu w Mont Noir powstanie utwór, którego jakiś fragment będzie nawiązywał do miejsca (Mont Noir) lub do osoby czy pisarstwa Yourcenar.
Wręczenie stypendiów odbywało się niezwykle uroczyście: z udziałem osób w strojach historycznych oraz dziennikarzy, a także tłumów okolicznej ludności (było ok. 1000 osób). Wyróżnienia wręczał Président du Conseil Général Bernard DEROSIER oraz gouverneur de Flandre occidentale Paul BREYNE. Ciepłe charakterystyki 18 wybranych pisarzy wygłosił dyrektor Villi Guy Fontaine. Oto nazwiska tegorocznych stypendystów: Michel Volante, Lucien Suel, Rémi Stefani, Slobodan Snajder, Eva Salzman, Sard, Pedro Rosa Mendes, Nuala O Faolain, Florence Noiville, Fabienne Kano, Pierre Jourde, Andrew Johnston, Aleksander Ikonnikov, Andreď Dmitriev, Vincent Delacroix, Zakya Daoud, Stanisław Bereś, Jacques Abeille.
Wręczając nagrodę S. Beresiowi, przewodniczący podkreślił zasługi profesora dla literaturoznawstwa i popularyzowania literatury w mediach (również francuskich). W imieniu Jury wyraził nadzieję, że spokój i cisza Villi Mont Noir dopomogą w powstaniu drugiego tomu *Historii literatury polskiej w rozmowach*. Pierwszy ukazał się w 2002 r. i aktualnie jest tłumaczony na francuski. Spore fragmenty tej książki były drukowane w



*Profesor Stanisław Bereś*

tegorocznym, „polskim" numerze „La Poesie". W czasie imprezy na terenie parku rozstawiono kilkanaście ogromnych namiotów, w których odbywały się permanentne spotkania z pisarzami, recytacje ich utworów, nieustająca lektura najpiękniejszych książek Juliusza Verne'a, występy aktorów i muzyków, a nawet akrobatów w historycznych strojach i w historycznych pojazdach mechanicznych z doby rewolucji przemysłowej. Można bez przesady powiedzieć, że wzgórze Mont Noir pokryły tłumy. Jedynie balon nie dopisał, bo zamiast gotowego do drogi oryginału, zawieszono na linach jego atrapę.

*Stanisław Bereś*

* * *

Stanisław Bereś (ur. 1950 r.); historyk literatury, krytyk, eseista, poeta, tłumacz. Profesor zwyczajny w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Katedrze Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej; wykładał również w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej (do 1987); w latach 1987-1993 na Uniwersytecie Charles de Gaulle'a w Lille (Francja). Od 1996 redaktor „Telewizyjnych Wiadomości Literackich" (TVP 2, TV Polonia) oraz w latach 1997-1998 magazynu kulturalnego „Latarnik" (TV Polonia); członek jury Nagrody Literackiej Nike (1996-2004). Opublikował ok. 350 tekstów na łamach najważniejszych czasopism krajowych, emigracyjnych i zagranicznych. Wydał drukiem następujące książki: *Wybór niezobowiązujący* (Wydawnictwo Literackie, Kraków 1983); *Lem über Lem. Gespräche* (Insel Verlag, Frankfurt am Main 1986); *Rozmowy ze Stanisławem Lemem* (Wydawnictwo Literackie, Kraków 1987); *Pół wieku czyśćca. Rozmowy z Tadeuszem Konwickim* (pod pseud. Stanisław Nowicki; Aneks", Londyn 1987; „Przedświt", Warszawa 1987; Oficyna Literacka, Warszawa 1990; przekł franc. Un demi-siecle de purgatoire, „Noir sur Blanc", Paryż 1993); *Ostatnia wileńska plejada. Szkice o poezji kręgu Żagarów* (PEN, Warszawa 1991); *Już tylko sen* („Aneks", Londyn 1990); *Historia nie byle jaka o dziejach dzielnego Chluptaka* („Aneks", Londyn 1991; utwór dla dzieci); *Poetes de l'Apocalypse. Anthologie de poésie en polonais, hébreu et yiddish* (1939-1945) (PUL, Lille 1991; wraz z D. Beauvois, J.M. Delmaire, M. Laurent); Tadeusz Gajcy: *Wybór poezji. Misterium niedzielne* (wstęp, opracowanie, noty; „Ossolineum", Biblioteka Narodowa", Kraków 1992); *La Nouvelle Vague Polonaise. Anthologie des oeuvres poetiques* (Centre d'Etudes de la Culture Polonaise, Lille 1992); *Uwięziony w śmierci. O twórczości Tadeusza Gajcego* (PEN, Warszawa 1992); *Rozdarta kurtyna. Rozważania nie tylko o teatrze* („Aneks", Londyn 1993; wraz z Kazimierzem Braunem); *Słownik dzieł i tematów literatury francuskiej* (Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1995; tłum. wraz z M. Laurent); Andrzej Jochelson, Kronika. Semipałatyńsk-Wrocław („Wirydarz", oprac.,wstęp), *Historia literatury polskiej w rozmowach. XX-XXI. t. 1* (WAB; Warszawa 2002); *Tako rzecze... Lem* (Wydawnictwo Literackie, Kraków 2002); *Szuflada z Atlantydy. Szkice o literaturze polskiej XX wieku* (Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, Wrocław 2002); *Salon III Rzeczpospolitej, czyli spotkania w salonie prof. Dudka* (Atut, Wrocław 2005). ■

## Stypendia dla Brandta

17 czerwca br. w Berlinie prof. dr Fritz Stern, dr h.c. UWr., odebrał prestiżową nagrodę ufundowaną przez Deutsche Nationalstiftung. Jej laureatami byli w ubiegłych latach m.in. Tadeusz Mazowiecki oraz Vaclav Havel. Prof. Stern mógł także wskazać instytucję, która powinna otrzymać program stypendialny. Laureat spośród różnych placówek naukowo-badawczych wybrał Centrum im. Willy Brandta UWr. W uzasadnieniu można było przeczytać: „Nagroda za rok 2005 w wysokości 25 tys. euro będzie przekazana Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego. Centrum jako instytut badawczy i kształceniowy zasłużyło się w sprawach polsko-niemieckiej wymiany naukowej, jak również pogłębionego porozumienia z sąsiadem, Niemcami, właśnie w kwestiach dbałości o młodą generację naukowców". W najbliższych tygodniach zostanie powołane gremium przydzielające stypendia i regulamin. Wiadomo już, że wsparcie otrzymywać będą studenci ostatnich lat i doktoranci, którzy potrzebują krótkich pobytów za granicą, by zakończyć prowadzone badania. O możliwościach ubiegania się o stypendium poinformujemy w najbliższym czasie. W uroczystości uczestniczył dr Krzysztof Ruchniewicz, dyrektor Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy Brandta. ■

*Krzysztof Ruchniewicz*

## Dolnośląski Klucz Sukcesu dla prof. Tomasza Nowaka

Prof. Tomasz Nowak, dyrektor Ogrodu Botanicznego UWr., otrzymał wyróżnienie specjalne za szczególne osiągnięcia w krzewieniu sztuki ogrodniczej na Dolnym Śląsku w konkursie o Dolnośląski Klucz Sukcesu 2004. Nagrodzony został w kategorii Największa osobowość w promocji regionu. Odebrał nagrodę wraz z laureatami innych kategorii na uroczystości 11 czerwca w Zamku Kliczków.

Celem tej nagrody, a była to już IX edycja, jest promocja wszystkiego, co najlepsze w naszym regionie. Oryginalny symbol wyróżnień, metalowy klucz z wkomponowanym znakiem Stowarzyszenia na rzecz Promocji Dolnego Śląska, twórcy nagrody, wykonuje artysta kowal – Ryszard Mazur.

O tym, kto zostanie laureatem tej prestiżowej nagrody, decyduje rokrocznie Kapituła Wyróżnienia.

To szczególne wyróżnienie przyznawane jest najwybitniejszym osobistościom, najgospodarniejszym gminom, najlepszym firmom, wybitnym jednostkom kultury i sztuki.

W ubiegłym roku laureatem nagrody Dolnośląski Klucz Sukcesu w kategorii Największy Mecenat Kultury został Bank Zachodni WBK.







fot. Jerzy Katarzyński

Wacław Szklarski przyznał najwyższe odznaczenie Związkowe za zasługi dla Związku Kombatantów i Osób Represjonowanych dr. Leonowi Góreckiemu, prof. Mieczysławowi Klimowiczowi i prof. Lechowi Pajdowskiemu. Prezydium Zarządu Okręgowego ZKRPiBWP we Wrocławiu wyróżniło Dyplomem uznania prof. Stanisława Bednarza, prof. Józefa Heisteina, prof. Antoniego Opolskiego, ppor. Stanisława Bekiera, mgr. Ryszarda Żukowskiego i mgr. Ryszarda Werkuna.

### Obchody 60-łecia nauki we Wrocławiu

Na Politechnice Wrocławskiej została odsłonięta 19 maja, w obecności przedstawicieli Straży Akademickiej i świadków pionierskich czasów, tablica poświęcona Pionierom i twórcom tej uczelni. Czci ona dokonania Grupy Naukowo-Kulturalnej, Straży Akademickiej i wrocławskich pionierów przybyłych tu w pierwszych dniach i miesiącach po zakończeniu II wojny światowej. Nadano też imię Straży Akademickiej alei biegnącej przy północnej ścianie gmachu głównego. Wskazuje na to kamienna płyta z nazwą. W tym roku obchodzony jest jubileusz 60-lecia polskiego środowiska akademickiego we Wrocławiu. Uczelnie świętują 60 lat we Wrocławiu kon-

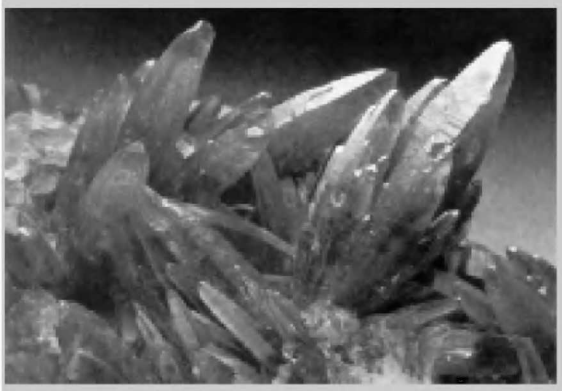
ferencjami, wydawnictwami naukowymi oraz aktami pamięci o powojennych początkach.

### Nowy 18. uniwersytet

1 września 2005 r. z Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego powstanie Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Zalecono uczelni wprowadzenie filozofii i socjologii.Obecnie są trzy wydziały: Humanistyczny, Pedagogiki i Psychologii oraz Matematyki, Techniki i Nauk Przyrodniczych. Ostatni zostanie podzielony na Wydział Nauk Przyrodniczych i Wydział Matematyki, Fizyki i Techniki. Z Wydziału Humanistycznego wyodrębni się piąta jednostka – Wydział Filologiczny. Obecnie uczelnia ma uprawnienia doktoryzowania w 6 dyscyplinach: psychologii, pedagogice, historii, literaturoznawstwie, językoznawstwie i naukach o polityce. Habilitacje nadaje z historii i pedagogiki. Stara się o prawo doktoryzowania w zakresie edukacji artystycznej i biologii. Nowy projekt ustawy zakłada jednak do 2010 r. w uniwersytetach obowiązek doktoryzowania w 12 dyscyplinach.. Kadra liczy 1100 osób, w tym 700 nauczycieli akademickich (140 samodzielnych, 50 z tytułem profesora). Przez 35 lat uczelnia wykształciła 60 tys. absolwentów, obecnie studiuje 18 tys. (po 8 tys. na studiach dziennych i zaocznych oraz 2 tys. na podyplomowych i doktoranckich). Do wyboru jest 16 kierunków.

### Gielda minerałów

Instytut Nauk Geologicznych zorganizował 11 i 12 czerwca w Hali Ludowej kolejną Wrocławską Giełdę Minerałów, Skamieniałości i Wyrobów Jubilerskich z udziałem 150 wystawców z Polski oraz z Czech, Rosji, Ukrainy, Litwy. Zaprezentowano wystawy agatów, turmalinów, pirytów, pegmatytów strzegomskich oraz pokaz cięcia agatów. Można było kupić minerały i biżuterię, a nawet niektóre dostać za darmo. Odbyły się też dwie prelekcje popularnonaukowe. Dr Anna Szynkiewicz przedstawiła referat pt. *Procesy wulkaniczne na Teneryfie i w Mongo-*



*lii. Podobińśtwa i różnice*; mgr Halina Zyzańska opowiadała o podziemnym świecie Gór Kaczawskich. Początki Wrocławskiej Giełdy Minerałów, Skamieniałości i Wyrobów Jubilerskich sięgają lat siedemdziesiątych ubiegłego wieku. Od 1993 r. giełdy regularnie odbywają się w Hali Ludowej. Od początku ich współorganizatorem jest Instytut Nauk Geologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Od 2002 r. giełdom towarzyszą serie wykła-

sza osobowość regionu był prof. Józef Dudek, matematyk UWr., twórca „Salonu Profesora Dudka".
W uzasadnieniu Kapituły dla tegorocznej nagrody czytamy: Prof. Tomasz Nowak, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Akademii Rolniczej we Wrocławiu. Od 1981 r. dyrektor Ogrodu Botanicznego we Wrocławiu, a od 1988 r. także Arboretum w Wojsławicach, które dzięki ogromnemu zaangażowaniu i staraniom Pana Profesora stało się i jest nazywane „rajskim ogrodem" znanym turystom i dendrologom z całego świata. Odznaczony wieloma nagrodami za działalność naukową, organizacyjną i społeczną, członek m.in. Rady Ogrodów Botanicznych Polskiej Akademii Nauk oraz Polskiego Towarzystwa Botanicznego.



fot. Kazimiera Dąbrowska

* * *

Oryginalne inicjatywy prof. Tomasza Nowaka to letni cykl koncertów „Muzyka w ogrodach", Dolnośląski Festiwal Dyni, a teraz starania o utworzenie Dolnośląskiego Centrum Kulturalno-Przyrodniczego w Wojsławicach na bazie folwarku założyciela ogrodu Fritza von Oheimba, a później Gospodarstwa Hodowli Zarodowej w Przerzeczynie Zdroju. Wokół tych zabudowań dyrektor planuje posadzenie starych odmian drzew owocowych, głównie czereśni.
15 kwietnia prof. Nowak odebrał Certyfikat Wyjątkowego Niemczanina przyznany przez Towarzystwo Miłośników Niemczy i Ziemi Niemczańskiej – za przekształcenie zaniedbanego ogrodu dendrologiczego w obiekt kulturowo-przyrodniczy o znamionach europejskich. Arboretum słynie z bogatej i najstarszej w Polsce kolekcji różaneczników. Odbywa się w nim wiele imprez plenerowych, najbardziej atrakcyjne to Turniej Szachowy o Złotą Azalię oraz Dolnośląski Przegląd Folklorystyczny. Dyrektor zadbał też o strawę duchową dla turystów i wybudował kaplicę, w której odprawiają się nabożeństwa plenerowe. Odbywają tu również praktyki studenci wrocławskich uczelni, tworząc koncepcje zagospodarowania nie tylko arboretum, ale również całej gminy.
Zasługą prof. Nowaka w Ogrodzie Botanicznym we Wrocławiu jest stworzenie Narodowej Kolekcji Roślin Bluszczowych. Imponująca jest także ekspozycja zbioru roślin wodnych. Jako dydaktyk profesor był współtwórcą nowego kierunku kształcenia na Akademii Rolniczej „Architektura krajobrazu" i został jego wykładowcą.
Prof. Tomasz Nowak jest biologiem, absolwentem Uniwersytetu Wrocławskiego, specjalistą z zakresu botaniki. Jego pasją jest zbieranie kubków z motywami roślinnymi – kolekcja do obejrzenia w Ogrodzie Botanicznym – i wyszywanych makatek z nośnymi hasłami. Zaczątki kolekcji wszelakich starych przedmiotów, fotografii roślin i obrazów studentów z AR można oglądać w wojsławickiej galerii mieszczącej się w wyremontowanej z polotem stodole. Kolejne obiekty są w trakcie remontu. W przyszłym roku oddana zostanie bursa z jadalnią i w stanie surowym karczma. *kd*
■

## Trzyletnie subsydia badawcze FNP

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej rozstrzygnęła konkurs „Subsydia profesorskie", który w tym roku obejmował nauki techniczne. Przez trzy kolejne lata Fundacja będzie wspierała badania prowadzone przez 15 reprezentujących tę dziedzinę wybitnych uczonych, wyłonionych drogą dwustopniowej procedury konkursowej. Wysokość jednego subsydium to 240 tys. zł (80 tys. zł rocznie). Subsydia takie, pomagające kontynuować prowadzone już badania lub podjąć nowy ich kierunek, zostały przyznane po raz ósmy.
Uroczyste wręczenie dyplomów laureatom konkursu odbyło się 25 czerwca w Pałacu Kazimierzowskim w Warszawie.
Wśród laureatów jest pięciu profesorów z Politechniki Wrocławskiej: prof. Cezary Madryas, prof. Jan Misiewicz, prof. Janusz Mroczka, prof. Ewaryst Rafajłowicz, prof. Krzysztof Tchoń. ■

## Dr Anna Szynkiewicz stypendystką FNP

W rozstrzygniętym po raz szesnasty konkursie na odbycie podoktorskich staży w najbardziej liczących się zagranicznych ośrodkach badawczych Fundacja na rzecz Nauki Polskiej przyznała 18 stypendiów. Laureaci, młodzi badacze z tytułem doktora, wyłonieni spośród 85 kandydatów, wyjadą na półroczne i roczne pobyty naukowe w instytutach i uczelniach w USA (11 stypendystów), Kanadzie (2 stypendystów), Niemczech (2 stypendystów) oraz Anglii, Francji i Holandii (po 1 stypendyście). Z Uniwersytetu Wrocławskiego laureatką została dr Anna Szynkiewicz z Instytutu Nauk Geologicznych. Wyjedzie na roczny staż do departamentu Nauk Geologicznych na Indiana University, USA.



Dr Anna Szynkiewicz pracuje jako adiunkt w Pracowni Geologii Izotopowej i Geoekologii (Zakład Geologii Stosowanej). Jej prace badawcze obejmują zagadnienia z zakresu biogeochemii i geochemii izotopowej węgla, siarki i tlenu. Tematyka wykonywanych prac dotyczy głównie procesów metanogenezy w osadach jeziornych, obiegu węgla w skałach wulkanicznych i skałach płaszcza oraz oceny ilościowej siarczanów pochodzenia antropogenicznego w wodach powierzchniowych i podziemnych w wybranych masywach górskich Sudetów. Staż naukowy odbędzie w Department of Geological Sciences na Indiana University pod opieką prof. Lisy M. Pratt, która jest dyrektorem NASA Astrobiology Team działającej na tym uniwersytecie. Prace badawcze będą dotyczyły określenia na drodze badań eksperymentalnych i empirycznych warunków powstawania związków organicznych (ciekłych i stałych węglowodorów) oraz opisanie pod względem ilościowym i jakościowym procesów nieorganicznej syntezy tych związków w nieprzyjaznych dla życia środowiskach wulkanicznych. Szczególna uwaga zostanie zwrócona na typy minerałów, które mogą służyć za katalizatory podczas nieorganicznej syntezy badanych związków organicznych. Badania te będą częścią tematu badawczego kierowanego przez prof. Lisę M. Pratt pt. *Biosustainable Energy and Nutrient Cycles in the Deep Subsurface of Earth and Mars.* ■

## Przyznano stypendia konferencyjne

W rezultacie drugiej w tym roku edycji konkursu Fundacji na rzecz Nauki Polskiej o dofinansowanie kosztów udziału w międzynarodowych konferencjach naukowych stypendia na ten cel otrzyma 58 osób. Wyjadą one do różnych krajów europejskich, a także na inne kontynenty – do Japonii, Chin, USA i Australii.

Z Uniwersytetu Wrocławskiego stypendia konferencyjne otrzymały: dr Justyna Deszcz-Tryhubczak z Zakładu Literatury Angielskiej i Amerykańskiej UWr. – pojedzie do Irlandii, i doktorantka Gabriela Michalska, kończąca doktorat z astronomii – pojedzie na Węgry. ■

## Stypendyści Maxa Borna

Wrocławscy doktoranci Volodymyr Derzhko z Uniwersytetu Wrocławskiego, Krzysztof Gofryk z PAN we Wrocławiu oraz Aleksander Budnicki z Politechniki Wrocławskiej to tegoroczni laureaci Stypendium Maxa Borna.
Wyróżnienia za innowacyjne rozwiązania w dziedzinie optyki oraz fizyki wręczył laureatom 10 czerwca prof. Gustaw Born z Uniwersytetu w Londynie, syn wrocławskiego laureata Nagrody Nobla, i wygłosił odczyt w Auli Politechniki Wrocławskiej.



Max Born urodził się we Wrocławiu w 1882 r. Studiował matematykę na Uniwersytecie Wrocławskim. Dom przy ul. Wolności 4, gdzie mieszkał z rodzicami, zachował się do dzisiaj. Trzy lata temu z okazji sympozjum Maxa Borna na ścianie domu umieszczona została tablica pamiątkowa. Dzięki staraniom środowiska akademickiego powstało Stypendium im. Maxa Borna.
Volodymyr Derzhko skończył z wyróżnieniem fizykę na Państwowym Uniwersytecie we Lwowie. Od 2001 r. jest słuchaczem studium doktoranckiego przy Instytucie Fizyki Teoretycznej UWr. Zajmuje się diagramami fazowymi oddziałujących kwantowych gazów sieciowych, w szczególności modelami typu modelu Falicova-Kimballa, które z punktu widzenia mechaniki statystycznej reprezentują oddziałujący klasyczny gaz sieciowy sprzężony ze swobodnym gazem fermionowym. Modele takie używane są do opisu wielu fizycznych zjawisk, m.in. korelacji w układach oddziałujących elektronów występujących przykładowo w nadprzewodnikach czy też krystalizacji. ■

dów popularnonaukowych poświęconych tematyce geologicznej.

## Notatki Przewodniczącego Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego

11 maja odbyło się posiedzenie Prezydium Rady Głównej. Podjęte zostały uchwały opiniujące pozytywnie rozporządzenia Ministra Nauki i Informatyzacji w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych na naukę oraz warunków i trybu przyznawania pomocy publicznej na badania przemysłowe i badania przedkonkurencyjne. Opiniując zasady przyznawania stypendiów Wspólnego Centrum Badawczego Polskiej Akademii Nauk, Prezydium zwróciło uwagę na nietrafne i niekompletne sformułowania dotyczące wysokości stypendiów. Przewodniczący Komisji Rozwoju i Edukacji poinformowali o działaniach podejmowanych do przyspieszenia prac nad nowymi standardami kształcenia. Podano informacje o wyborach do Rady Głównej IX kadencji.
8-10 maja odbyła się w Krakowie konferencja rektorów polskich i niemieckich uczelni, pod hasłem „Przezwyciężając historię i patrząc w przyszłość", w której uczestniczył wiceprzewodniczący Rady Wojciech Mitkowski. Było to ważne spotkanie wkomponowujące się w żmudną drogę budowy zaufania między obydwoma krajami poprzez pryzmat czerpania doświadczeń z historii.
17 maja uczestniczyłem w Seminarium pod hasłem „Zadania polskich szkół wyższych w realizacji nowej Strategii Lizbońskiej - problemy praktyczne", zorganizowanym przez Fundację Rektorów Polskich oraz Instytut Społeczeństwa Wiedzy we współdziałaniu z Narodowym Bankiem Polskim. Seminarium zgromadziło dyrektorów administracyjnych oraz kanclerzy szkół wyższych w związku z nowymi wyzwaniami jakim będą musieli oni podołać w przyszłości. Wprowadzenia w problematykę dokonał prof. Jerzy Woźnicki, który był inicjatorem spotkania. Przewodniczyłem dyskusji panelowej ukierunkowanej na „Instrumentarium udziału instytucji akademickich i naukowych w realizacji nowej Strategii Lizbońskiej", w którą wprowadzili uczestników prof. Wojciech Dominik, Andrzej Kaczmarek, senator Zbigniew Kruszewski oraz prof. Sylwester Porowski. Z podsumowania dyskusji wynika wiodąca rola środowisk akademickich i naukowych w przeobrażeniach oraz rozwoju gospodarczym i społecznym kraju. Aby rolę tę środowiska nasze mogły pełnić, niezbędne są przeobrażenia w sferze mentalności i podejściu do kwestii priorytetów badań. Badania podstawowe, rozwijane z sukcesem w wielu ośrodkach, powinny być w znacznie większym stopniu uzupełniane badaniami stosowanymi, które przyczyniałyby się do szybszego rozwoju gospodarczego i znalazłyby akceptację społeczną. Jedną z możliwości wykorzystania wyników badań jest tworzenie, przy współudziale uczelni, firm „odpryskowych" (*spin-off*). Niezbędna jest współpraca różnych podmiotów w celu przyspieszania wdrażania wyników badań, a więc uczelni, instytutów przemysłowych oraz przedsiębiorstw. Taka współpraca powinna się odbywać na zasadach partnerstwa, a więc w ramach prawnych i na zasadach dobrych praktyk współpracy nauki z gospodarką. W dyskusji pod-

kreślono potrzebę zmiany zarządzania uczelniami i instytucjami naukowymi oraz wprowadzania reguł rynkowych. Przewijał się wątek konieczności istnienia jednostek elitarnych (uczelni, instytutów badawczych), które powinny być główne w zakresie oddziaływania na sferę polityczną i gospodarczą. Wiele wątków dyskusji dotyczyło konieczności ustanowienia prawa krajowego wspierającego przedsiębiorczość, innowacyjność oraz ochronę własności intelektualnej i przemysłowej. Podkreślano potrzebę uczestnictwa w formułowaniu prawa unijnego, aby nie utrudniało ono rozwoju naszej przedsiębiorczości. Przesłanie wynikające z dyskusji jest wyraźne – należy upowszechniać pozytywny stosunek do przedsiębiorczości, wspierać badania mogące znaleźć zastosowania, a nade wszystko doceniać aktywność w tym zakresie w środowiskach akademickich i naukowych. Jednak wraz z dokonywaniem się tych przemian musi radykalnej zmianie ulec nastawienie sfer gospodarczych i politycznych do nauki i edukacji. Zniwelowanie przepaści między tymi sektorami oraz znalezienie środków i uruchamianie mechanizmów finansowania wyników badań to nieodzowne kroki, jakie muszą być podjęte, aby zapewnić rozwój, zwiększyć zaufanie społeczne do wszystkich wymienionych środowisk i umacniać pozycję międzynarodową naszego kraju. W dniach 19-20 maja odbyła się w Bergen trzecia, po podpisaniu Deklaracji Bolońskiej, konferencja ministrów odpowiedzialnych za sprawy szkolnictwa wyższego. W skład naszej delegacji, której przewodniczyłem z upoważnienia ministra Mirosława Sawickiego, weszli: przewodniczący KRASP Franciszek Ziejka, Maria Boltruszko z Departamentu Szkolnictwa Wyższego MENiS oraz przedstawiciel Parlamentu Studentów RP Piotr Langer. To ważne spotkanie dotyczyło przyszłości szkolnictwa wyższego na kontynencie europejskim. Ze względu na wagę konferencji i komunikatu, jaki został podpisany na zakończenie spotkania, przygotujemy wspólnie z prof. Franciszkiem Ziejką szerszą relację. To, co należy odnotować, to rozprzestrzenianie się Procesu Bolońskiego poza obszar naszego kontynentu. Do grupy czterdziestu krajów uczestniczących dotychczas w tym procesie dołączyła Armenia, Azerbejdżan, Gruzja, Mołdawia i Ukraina. Mówiło się o współpracy z innymi kontynentami, m.in. Ameryką Łacińską i Karaibami. Do 2010 r. ma powstać Europejska Przestrzeń Szkolnictwa Wyższego nie tylko w zakresie kształcenia, ale i uznawania jego wyników, tzn. dyplomów. Kraje Unii Europejskiej odgrywają w tym procesie wiodącą rolę, bowiem to one go inicjowały. Jest więc okazja, aby idee wspólnej Europy urzeczywistnić w autentycznej integracji systemów szkolnictwa wyższego krajów członkowskich – z zachowaniem wszystkich narodowych odrębności. Są one wielkim kapitałem ogólnoludzkim, który nie może być zaprzepaszczony w procesie scalania naszego kontynentu. W Zgromadzeniu Ogólnym PAN (19-20 maja) uczestniczył wiceprzewodniczący Rady Jan Madey. Spotkanie połączone było z sesją naukową pod hasłem „O pochodzeniu i różnorodności języków". Główna dyskusja, z udziałem Jerzego Hausnera, dotyczyła projektu Narodowego Planu Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013. W raporcie przygotowanym na ten temat zwrócono uwagę na bezwzględ-

## Zmiany we władzach FNP

Od 1 września 2005 r. stanowisko prezesa Zarządu Fundacji na rzecz Nauki Polskiej obejmie prof. Maciej Żylicz. Do nowego, początkowo dwuosobowego Zarządu, Rada FNP na wniosek prof. Żylicza powołała dr. Tomasza S. Perkowskiego, aktualnego wiceprezesa Zarządu FNP.
Powołanie nowych władz Fundacji jest następstwem złożenia dymisji całego obecnego Zarządu Fundacji przez jego prezesa, prof. Macieja W. Grabskiego, który po trzynastu latach kierowania Fundacją postanowił przejść na planowaną od roku emeryturę, co nastąpi 31 sierpnia 2005 r.
Jednocześnie na wniosek Rady Fundacji, prof. Maciej W. Grabski został z dniem 1 września br. powołany przez Ministra Nauki i Informatyzacji w jej skład, na miejsce prof. M. Żylicza. ■

## Spotkanie Klubu Stypendystów FNP

W majowy weekend 13-15 bm. w Rzucewie k. Pucka odbył się kolejny zjazd Klubu Stypendystów Zagranicznych FNP. Obok członków Klubu, laureatów konkursu FNP na podoktorskie staże w renomowanych ośrodkach zagranicznych, w spotkaniu wzięli udział przedstawiciele FNP, MNiI oraz zaproszeni goście – wybitne osobowości świata nauki. Spotkanie służące swobodnej wymianie myśli i doświadczeń pomiędzy badaczami młodego pokolenia reprezentującymi najróżniejsze dziedziny nauki wzbogacone było odbiegającymi od rutynowej praktyki akademickiej wykładami prof. Janusza Rachonia, rektora Politechniki Gdańskiej (*Moje przygody z chemią, sztuką i muzyką*), prof. Romana Kaliszana, rektora elekta Akademii Medycznej w Gdańsku, laureata Nagrody FNP (*Teoria lotu czarownic*), ks. dr. hab. Jerzego Buxakowskiego (*Istota zła*) oraz wystąpieniami przedstawicieli Klubu. Podczas tych niespełna trzech dni nie zabrakło czasu na nieformalne i sprzyjające wzajemnej integracji punkty programu, jak zwiedzanie ciekawych miejsc (m.in. fokarium Stacji Morskiej UG w Helu) czy długie wieczorne rozmowy przy kominku. ■

## Wyjazdy naukowe emerytowanych uczonych

Fundacja rozstrzygnęła pierwszą w tym roku edycję programu NESTOR, w którym finansuje kilkumiesięczne wyjazdy naukowe emerytowanych profesorów do wybranej krajowej placówki naukowej w innym mieście. Zaproszeni przez taką instytucję uczeni mają podczas swojego pobytu możliwość prowadzenia badań, seminariów, wykładów, udzielania konsultacji itd.
Po rozpatrzeniu nadesłanych do obecnej edycji wniosków, stypendia NESTOR przyznano: prof. Zbigniewowi Koczorowskiemu (em. prof. chemii UW), który poprowadzi zajęcia z zakresu elektrochemii, chemii fizycznej oraz historii chemii w Instytucie Chemii Uniwersytetu w Białymstoku, oraz prof. Marianowi Pokropkowi (em. prof. UW), zaproszonemu przez Instytut Sztuki Uniwersytetu Śląskiego (filia w Cieszynie) do poprowadzenia cyklu wykładów na temat etnografii Słowiańszczyzny, sztuki i architektury ludowej, a także praktyk terenowych ze studentami.
Termin składania wniosków do drugiej tegorocznej edycji NESTORA upływa 15 listopada. ■

## Dziekani UWr. na lata 2005-2008

Komunikat
Uczelnianej Komisji
Wyborczej

Rady Wydziałów Uniwersytetu Wrocławskiego zakończyły wybory dziekanów.
Dziekanami zostali wybrani:

Wydział Chemii
♦ **Prof. dr hab. Leszek Ciunik**

Wydział Filologiczny
♦ **Prof. dr hab. Michał Sarnowski**

Wydział Fizyki i Astronomii
♦ **Prof. dr hab. Henryk Cugier**

Wydział Matematyki i Informatyki
♦ **Prof. dr hab. Tomasz Rolski**

Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych
♦ **Prof. dr hab. Bogdan Rok**

Wydział Nauk Przyrodniczych
♦ **Prof. dr hab. Andrzej Witkowski**

Wydział Nauk Społecznych
♦ **Prof. dr hab. Andrzej Czajowski**

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
♦ **Prof. dr hab. Marek Bojarski**

Trwają jeszcze wybory prodziekanów wydziałów oraz przedstawicieli do Senatu.

*Sekretarz*
*Uczelnianej Komisji Wyborczej*
*mgr Maria Janyszek-Pacuszko*

## Otwarcie Creative Commons Polska

23 kwietnia 2005 r., w ramach Międzynarodowej Konferencji Prawa Autorskiego, odbyło się w Krakowie otwarcie Creative Commons Polska – organizacji wspierającej tworzenie i stosowanie liberalnych licencji prawa autorskiego. Spotkanie prowadzili przedstawiciele CC Polska Alek Tarkowski i Justyna Hofmokl. W imprezie wziął udział jeden z inicjatorów projektu CC na świecie, prof. Lawrence Lessig ze Stanford Law School, który dokonał oficjalnego otwarcia polskiej filii.
Zaprezentowane zostały również pierwsze polskie projekty korzystające z licencji CC. Centrum im. Willy Brandta, reprezentowane na spotkaniu przez Rafała Próchniaka, przedstawiło istniejącą już stronę przewodnika dla studentów zagranicznych Jungle Book oraz zapowiedziało korzystanie z licencji CC również w innych projektach, w tym strony o Niemczech. Celem stosowania takich licencji jest ułatwienie swobodnego przepływu utworów i zachęcenie do korzystania z nich w twórczy sposób. ■

*Rafał Próchniak*

## „O czym to świadczy? Media polskie i niemieckie o śmierci Jana Pawła II i wyborze Benedykta VI"

Katedra Politologii Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy Brandta UWr. zorganizowała 26 kwietnia dyskusję na temat: „O czym to świadczy? Media polskie i niemieckie o śmierci Jana Pawła II i wyborze Benedykta VI". Udział w panelu wzięli prof. Beata Ociepka (zakład komunikowania międzynarodowego), Atina Krajewska, doktorantka CSNiE i Jerzy Sawka, redaktor naczelny wrocławskiej „Gazety Wyborczej". Moderatorem był dr hab. Klaus Bachmann, CSNiE. ■

## Sympozjum na 60. rocznicę zakończenia II Wojny Światowej

Sympozjum pt. „Między podziałem a jednością", zorganizowane przez UWr., Centrum Willy Brandta oraz Fundację Współpracy Polsko – Niemieckiej, odbyło się 6 maja 2005 r. Wielu gości z kraju i z zagranicy uczestniczyło w trzech dyskusjach panelowych, poprzedzonych wykładami wprowadzającymi. Poruszono tematy: „Wojna i jej skutki", „Wojna i pamięć", „Wojna i integracja europejska". Sympozjum otworzył Rektor UWr. prof. Zdzisław Latajka, prosząc zgromadzonych gości o chwilę ciszy dla uczczenia pamięci ofiar wojny. Przemówili ks. abp Marian Gołębiewski, metropolita wrocławski, wojewoda dolnośląski Stanisław Lopatowski, reprezentujący Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej prof. Kazimierz Działocha oraz prezydent Centrum im. Willy Brandta, prof. Franciszek Połomski.
Pierwszy wykład wprowadzający wygłosiła prof. Anna Wolff-Powęska, członek Rady Naukowej Centrum im. Willy Brandta. Omówiła aspekty skutków wojny, które dotknęły wielu dziedzin życia w powojennej Europie i wpłynęły na światopogląd współczesnego człowieka. Dyskusję panelową pt. „Wojna i jej skutki" poprowadził publicysta „Polityki" Adam Krzemiński. Udział w niej wzięli: ks. abp senior Henryk Gulbinowicz, prof. Knut Ipsen z Niemiec, prof. Zdzisław Najder, prof. Bohdan Osadczuk z Ukrainy oraz prof. Waldemar Kozuschek, chirurg z Niemiec. Rozmówcy pamiętający wojnę przytaczali wspomnienia z okresu okupacji. Ks. abp Henryk Gulbinowicz mówił o rodzinnym Wilnie, które podczas okupacji było schronieniem dla wielu uczonych i artystów. Wspomniał o tajnym nauczaniu młodzieży, pomocy dla bohaterów – partyzantów, licznych aresztowaniach, nabożeństwach majowych licznie uczęszczanych przez Polaków oraz o bólu repatriacji i poczuciu straty odczuwanym po przesunięciu granic. Prof. Bohdan Osadczuk z Ukrainy wspominał o niszczycielskich skutkach wojny, bezpowrotnej ruinie intelektualnej Galicji, milionowych ofiarach i zesłaniach. Jako aktywny działacz na rzecz polsko-ukraińskiego zbliżenia przeprosił Polaków, którzy w przeszłości zostali skrzywdzeni przez Ukraińców oraz podziękował za pomoc w Pomarańczowej Rewolucji. Prof. Knut Ipsen opowiadał o okrucieństwach wojny widzianych oczami dziecka. Wspominał o strachu, depresji, nalotach bombowych i stracie bliskich osób. Mówił o utracie zaufania do autorytetów w Niemczech po II wojnie światowej i integracji europejskiej, która według niego stanowi zabezpieczenie przed wojną. Prof. Zdzisław Najder nawiązał do okupacji dwóch kolejno różnych totalitaryzmów w Europie Wschodniej. Wspominał o totalnym zerwaniu ciągłości historycznej w Polsce, zagładzie ziemiaństwa, przesunięciu granic, utracie przedwojennej tożsamości i o zmianie systemu społeczno-gospodarczego. Prof. Waldemar Kozuschek mówił o transplantacji Uniwersytetu Jana Kazimierza ze Lwowa do powojennego Wrocławia, natomiast prof. Wojciech Wrzesiński podkreślił konieczność rozwijania tradycji lwowskiej tożsamości Uniwersytetu Wrocławskiego choćby przez nadanie powstającej bibliotece imienia Jana Kazimierza.
Wykład wprowadzający do kolejnej dyskusji wygłosił dr Joachim Gauck, który podkreślił, że Niemcy wspominają czasy wojny. Zajmują się nią regionalne gazety, kościoły i stowarzyszenia. Właściwe zrozumienie tragedii wydarzeń i poczucie wstydu pojawiły się w Niemczech dopiero po 20 latach, głównie za sprawą zagranicznych produkcji filmowych oraz książek, m.in. *Politik und Schuld* K. Jaspersa.

ną potrzebę udziału środowisk naukowych i akademickich w tworzeniu NPR oraz dostrzeżenia roli tych środowisk w rozwoju społecznym i ekonomicznym kraju.
W dniach 22-24 maja uczestniczyłem, na zaproszenie przewodniczącego KRASP i rektorów Uczelni Łódzkich, w posiedzeniu Prezydium i Zgromadzeniu Plenarnym KRASP. Było to ostatnie spotkanie rektorów mijającej kadencji i nowo wybranych rektorów, na którym dokonano wyboru nowych władz KRASP. Należą się serdeczne podziękowania władzom KRASP i konferencji rektorów za owocną współpracę w mijającej kadencji. Bez niej trudno byłoby nam pełnić użyteczną funkcję względem uczelni. Nowym władzom należy życzyć odwagi w pokonywaniu trudności, sukcesów i otwartości na wspólne z Radą Główną przedsięwzięcia unowocześniające i uwiarygodniające nasze szkolnictwo wyższe. *Jerzy Błażejowski*

## Międzynarodowe zawody lingwistyczne

11 czerwca 2005 r. Wydział Matematyki i Informatyki UWr., Instytut Filologii Angielskiej UWr. i Liceum Ogólnokształcące nr III we Wrocławiu zorganizowali dla uczniów szkół średnich z Dolnego Śląska i okolic eliminacje do III Międzynarodowej Olimpiady Lingwistyki Teoretycznej, Matematycznej i Stosowanej. Na zawody zgłosiło się 167 uczniów z 20 szkół. Zwycięzcy (4 osoby) wezmą w sierpniu 2005 r. udział w finale na Uniwersytecie w Lejdzie (Holandia).
Eliminacje polegały na indywidualnym rozwiązaniu kilku zadań. Po konkursie odbył się odczyt popularnonaukowy dotyczący lingwistyki (prof. Bożena Rozwadowska z Instytutu Filologii Angielskiej UWr. mówiła nt. „Prawdy i nieprawdy o języku"), a po nim zostały ogłoszone wyniki i wręczone nagrody. Laureaci to Łukasz Jarząbek (III LO Wrocław), Kamil Korzekwa (I LO Kluczbork), Witold Świątkowski (Gimnazjum 49 Wrocław), Maciej Kanafa (XIV LO Wrocław).
Finał w Lejdzie odbędzie się w dniach 8-12 sierpnia 2005 r. W zawodach w Lejdzie w tym roku wezmą udział następujące reprezentacje: Bułgaria I, Bułgaria II, Serbia, Moskwa, St. Petersburg, Polska I (laureaci olimpiady polonistycznej), Polska II (laureaci wybrani 11 VI), Łotwa, Estonia, Rumunia, Holandia I, Holandia II, Finlandia.
Szczegóły można znaleźć na stronie internetowej http://www.ilo3.leidenuniv.nl/

## Polsko-niemiecka nagroda Copernicus

Fundacja na rzecz Nauki Polskiej i Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) rozpoczynają pierwszą edycję Nagrody Naukowej Copernicus. Nagroda w wysokości 50 tys. euro będzie przyznawana raz na dwa lata dwóm naukowcom – jednemu z Niemiec i jednemu z Polski, w uznaniu ich wybitnych osiągnięć naukowych oraz wkładu w rozwój polsko-niemieckiej współpracy naukowej, ze szczególnym uwzględnieniem aktywności w promowaniu młodych naukowców. Kandydatów do nagrody będą mogli zgłaszać naukowcy pracujący w uczelniach i instytucjach naukowych w Niemczech lub w Polsce, zwłaszcza takich,

którzy aktywnie rozwijają współpracę polsko-niemiecką. Nominacje ze strony polskiej, które przyjmować będzie FNP, można zgłaszać od 1 czerwca. Na stronie internetowej FNP zamieszczono szczegółowe zasady uczestnictwa w konkursie i regulamin programu. Termin zgłaszania kandydatów do nagrody upływa 15 października 2005 r.

**ZAPROSZENIA**

### Międzynarodowy Kłub Dyskusyjny „Połityki"

28 czerwca 2005 r. o godz. 17.00 na spotkanie w Auli Leopoldyńskiej zapraszają Rektor UWr., Redakcja „Polityki" oraz Oficyna Wydawnicza „Branta". O terroryzmie nowej generacji we współczesnym świecie będzie mówił red. Krzysztof Mroziewicz. Wykładowi towarzyszyć będzie promocja książki Krzysztofa Mroziewicza *Moc, niemoc i przemoc*.

### Ważne sprawy dla Dolnego Śląska

Kolejny wykład z tego cyklu wygłosi dr inż. Zbigniew Sebastian, prezes Dolnośląskiej Izby Gospodarczej. 30 czerwca 2005 r. o godz. 17.00 w Auli Leopoldyńskiej przedstawi temat „Po roku w Unii Europejskiej – korzyści i zagrożenia dla sektora małych i średnich przedsiębiorstw Dolnego Śląska".

### Promocja plyty z „Nieszporami Ludźmierskimi"

5 lipca 2005 r. o godz. 12.00 w Oratorium Marianum UWr. odbędzie się promocja płyty DVD z nagraniem „Nieszporów Ludźmierskich" Jana Kantego Pawluśkiewicza. Na spotkanie zaprasza Rektor UWr. Materiał został zarejestrowany podczas uroczystego koncertu z okazji Święta Uniwersytetu Wrocławskiego w dniu 15 listopada 2004 r. Obok znakomitych solistów: Hanny Banaszak, Beaty Rybotyckiej, Elżbiety Towarnickiej, Grzegorza Turnaua, Zbigniewa Wodeckiego, Jacka Wójcickiego wystąpił Chór Uniwersytetu Wrocławskiego „Gaudium", Orkiestra Symfoniczna Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, całością dyrygował Alan Urbanek. Bezsprzeczny sukces, jaki odnieśli wykonawcy, skłonił władze Uniwersytetu do wydania zapisu koncertu w formie płyt DVD jako materiału promocyjnego. Projekt ten jest efektem rozwijającej się współpracy Uniwersytetu Wrocławskiego i wrocławskiej Akademii Muzycznej.

### Porozumienie z Biblioteką Uniwersytecką sfinalizowane!

Biblioteka Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich informuje, iż w 20 czerwca 2005 r. zawarte zostało porozumienie między Biblioteką Uniwersytecką, reprezentowaną przez mgr inż. Grażynę Piotrowicz a Centrum, reprezentowanym przez dr Krzysztofa Ruchniewicza – dyrektorów obu placówek. Treść porozumienia dotyczy zasad współpracy w zakresie: udostępniania zbiorów, wymiany informacji naukowej, przekazywania dubletów i druków zbędnych, jak również kwestii pracowniczych w zakresie sprawozdawczości i szkoleń.

*Teresa Miążek*

Dyskusję pt. „Wojna i pamięć" poprowadził dr hab. Klaus Bachmann. W dyskusji udział wzięli: dr Joachim Gauck, prof. Leon Kieres, prof. Karol Jonca, prof. Alvydas Nikžentatis oraz dr Kazimierz Wóycicki. Podczas dyskusji podjęto próbę odpowiedzi na pytanie, czy na terenie współczesnej Europy funkcjonuje tzw. pamięć wspólnotowa. Ponadto mówiono o tym, jak narody Niemiec, Polski i Litwy obecnie wspominają i komentują wydarzenia II wojny światowej. Prof. Alvydas Nikžentatis wspominał wydarzenia II wojny światowej na Litwie. Prof. Leon Kieres nawiązał do przepełnionych cierpieniem doświadczeń środowisk kombatanckich. Prof. Karol Jonca stwierdził, że cała Europa powinna dążyć do tego, aby nie dopuścić do rozpowszechnienia niebezpiecznych ideologii prowadzących do ludobójstwa oraz przeciwstawić się odradzaniu antysemityzmu. Według dr. Kazimierza Wóycickiego pamięć o II wojnie światowej powinna być w gestii każdego narodu. Po wojnie nie rozmawiano o zbrodniach wojennych, ponieważ obawiano się, że może to zaszkodzić przyjaźni między narodami. Popełniono błąd. Kiedy pojawia się dialog, komunikacja między narodami zaczyna tworzyć nowy wymiar pamięci, który dr Kazimierz Wóycicki nazwał pamięcią europejską. Wspólna pamięć europejska jest równie potrzebna jak zjednoczona Europa.

Trzecią dyskusję pt. „Wojna a integracja europejska" poprzedził wykład wprowadzający dr. Kazimierza Wóycickiego, który barwnie porównał pamięć o historii do monumentu, który po 1945 r. był przez komunistów odłupywany, aby ukryć niewygodne prawdy, a po 1989 r. został, w obliczu nowych wyzwań, nadmiernie zapomniany. Dopiero ostatnio przywraca się siłę tej pamięci m.in. przez impulsy z zewnątrz, jak inicjatywy Eriki Steinach czy stosunek Kremla do zbrodni katyńskiej. Odbywa to się równolegle z dyskusją o dążeniu do osiągnięcia czegoś na kształt europejskiej pamięci historycznej.

W dyskusji pt. „Wojna a integracja europejska" udział wzięli: moderator Piotr Buras z Katedry Politologii CSNiE, dr Wladimir Gilmanow z Uniwersytetu w Kaliningradzie, dr Petr Koura z Uniwersytetu Karola w Pradze, poseł SPD i członek Rady Fundacji Polsko – Niemieckiej Dietmar Nietan i związany z „Krytyką Polityczną" Michał Syska. Dyskusję zainicjował Piotr Buras, pytając o rolę i miejsce dla patriotyzmu w naszej części Europy. Podkreślił, że trudno w ogólnoeuropejskiej dyskusji o integracji abstrahować od narodowych patriotyzmów. Czy więc powinniśmy dążyć do europejskiej wspólnoty patriotycznej? Dietmar Nietan nawiązał do toczących się obecnie dyskusji o niemieckim patriotyzmie i pytań, czy po sześćdziesięciu latach nadal pozostaje on w cieniu nazizmu. Akcentował rolę integracji europejskiej w społeczeństwie niemieckim, twierdząc, że dla większości była to najlepsza szansa na przebaczenie wojennych zbrodni. Wladimir Gilmanow, Petr Koura i Michał Syska zmierzyli się z oceną patriotyzmu we własnych państwach. Dietmar Nietan, nawiązując do integracji europejskiej, stwierdził, że Europa odniesie sukces tylko wtedy, gdy przeciętni obywatele będą przekonani o konieczności integracji europejskiej, a nowi członkowie zyskają poczucie, że są mile widziani.

Dyrektor CSNiE Krzysztof Ruchniewicz w podsumowaniu obrad podkreślił, że sympozjum było dialogiem ludzi różnej profesji i różnych narodowości, skupiających się na fundamentalnym dla Europy doświadczeniu traumy II wojny światowej i na procesie wychodzenia z jej następstw. Zachód i Wschód wciąż różnią się wiedzą i oceną tamtych wydarzeń. Po II wojnie światowej kontynent przedzieliła „żelazna kurtyna", ale udało się ją niemal wszędzie w pokojowy sposób obalić, stąd też symboliczny tytuł sympozjum: „Między podziałem a jednością". ■

*Aneta Lotycz*

## POBYT NAUKOWY W WILNIE „POLSKA I LITWA – WSPÓLNE SĄSIEDZTWO"

W dniach 9-13 maja 2005 r. Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii UWr. zorganizowała, przy współudziale Uniwersytetu im. Michała Romera, wyjazd naukowy do Wilna pt. „Polska i Litwa – wspólne sąsiedztwo". Konferencja stanowiła kolejny efekt długotrwałej i bardzo owocnej współpracy pomiędzy wileńską uczelnią i wrocławskim Wydziałem Prawa. W wyjeździe uczestniczyli pracownicy Katedry (wraz z jej kierownikiem prof. Markiem Maciejewskim), doktoranci, seminarzyści oraz członkowie afiliowanego przy Katedrze Koła Naukowego Doktryn. Uczestnicy wyjazdu mieli okazję wysłuchać referatów na temat historii unii polsko-litewskiej (Karolina Warchulska), stosunków polsko-litewskich w okresie międzywojennym oraz podczas II wojny światowej (Karolina Koczberska), współczesnej kultury litewskiej (Bartosz Bulanda), drogi Polski i Litwy ku integracji ze strukturami Wspólnot Europejskich (Anna Stankiewicz), historii Uniwersytetu Wrocławskiego i Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii (Przemysław Szalewicz) oraz tradycji wileńskich na Uniwersytecie Wrocławskim (Agnieszka Chmielowska). Gospodarze mówili o historii uniwersytetu w Wilnie i nauczaniu prawa na ich macierzystej uczelni. Plan konferencji zakładał również zwiedzanie Wilna i jego okolic (m.in. Rossa, kościół św. Anny, Ostra Brama, gmach Uniwersytetu, miejsce kaźni w Ponarach). Wyjazd stał się zatem okazją do zapoznania się z miejscami niezwykle istotnymi z punktu widzenia historii i kultury polskiej, co współcześnie nabiera szczególnie doniosłego znaczenia w perspektywie procesów globalizacji oraz zjednoczenia Europy. Uczestnicy wyjazdu spotkali się też z przedstawicielami Związku Polaków na Litwie, którzy przybliżyli historyczną i obecną sytuację mniejszości polskiej oraz omówili stojące przed nią problemy i wyzwania. Podsumowując, wyjazd należy uznać za w pełni udany tak pod względem *stricte* merytorycznym, jak i ze względu na integrację studentów zainteresowanych szeroko rozumianą problematyką doktryn politycznych i prawnych czy zagadnieniami historycznymi. ■

*Łukasz Machaj*

## Wykład prof. Uwe Backesa w Centrum im. Willy Brandta

11 maja 2005 r. wysłuchano wykładu prof. Uwe Backesa współorganizowanego przez Centrum Willy Brandta UWr. oraz Hannah Arendt Institut z Drezna nt. „Pojęcie totalitaryzmu w przeszłości i teraźniejszości". Poświęcony był on genezie totalitaryzmu oraz formom rządów totalitarnych przeszłych – faszyzmowi (niemieckiemu, włoskiemu) i komunizmowi, oraz teraźniejszych, jak w Iraku (za S. Husajna), Iranie (Chomeini), Chinach czy w Korei Północnej.

Jak podkreślił prof. Backes, pojęcie totalitaryzmu nie wywodzi się od rosyjskiej rewolucji, lecz swój początek bierze we Włoszech. Pojawia się na początku lat 20. XX w. w określeniu Giovanniego Amendola, liberalnego przeciwnika włoskiego faszyzmu, jako „systema totalitarna". Totalitaryzm określa się jako ideologię głoszącą radykalne zerwanie z przeszłością, permanentną rewolucję, całkowite podporządkowanie przez struktury państwowe zatomizowanego społeczeństwa, wprowadzenie rządów monopartii, zastosowanie terroru na wielką skalę przy pomocy tajnej policji oraz różnorodnych ograniczeń m.in. cenzurę, centralnie sterowanej propagandy itd.

Totalitaryzm stanowi charakterystyczną formę rządów dla państw I połowy XX w., w których ambicje mocarstwowe szły w parze z rozczarowaniem do demokracji, jej kryzysem lub niedostatkiem. Jest on uważany za skrajną i specyficzną postać rządów autorytarnych i nowoczesną odmianę tyranii i despotyzmu, zapewniającą rządzącym o wiele skuteczniejszą kontrolę nad społeczeństwem. Od tradycyjnych rządów autokratycznych lub dyktatorskich różni się totalitaryzm nie tylko ideologiczną nadbudowa oraz skalą terroru, lecz również posługiwaniem się nowoczesną techniką i organizacją pracy, bez której niezbędny dla totalitaryzmu stopień kontroli nad społeczeństwem byłby nieosiągalny.

Pierwsze prace poświęcone analizie totalitaryzmu ukazały się w końcu lat 30. XX w. (Alfred Cobbans). Wówczas organizowane były pierwsze naukowe sympozja poświęcone państwom totalitarnym. Dotyczyły rządów stalinowskich oraz narodowo-socjalistycznych.

Koniec II wojny światowej oznaczał rozkwit różnorodnych koncepcji totalitaryzmu służących podkreśleniu terroru (Związek Radziecki i Trzecia Rzesza).

Przełom lat 60. i 70. to załamanie oraz głęboki kryzys paradygmatu totalitaryzmu. Przyczyną było zbliżające się odprężenie w światowej polityce. W wyniku krytyki następuje odejście od reprezentowanej przez Z. Brzezińskiego oraz C. Friedricha tezy o niezmienności, nieodwracalności i jednolitości totalitaryzmu na rzecz ewolucji, niestabilności, a nawet na występowanie elementów pluralizmu w totalitaryzmie.

Pojęcie totalitaryzmu odnosi się głównie do krajów komunistycznych epoki Stalina oraz państw satelickich.

Połowa lat 80. stanowi swoistą cenzurę renesansu totalitaryzmu, który uwarunkowany był wieloma czynnikami, m.in. ponownym pogorszeniem się stosunków na arenie międzynarodowej.

Wydaje się, że pojęcie totalitaryzmu, opisujące formy sprawowania władzy wyparte przez systemy demokratyczne, odeszło bezpowrotnie w przeszłość. Jednakże, jak słusznie wskazuje prof. Backes, studia nad totalitaryzmem nie polegają tylko na analizie systemów w przeszłości, są w równiej mierze skierowane na analizę tendencji w przyszłości. W tym względzie badanie totalitaryzmu zawiera w sobie również badania demokracji.

Prelekcję prof. Backesa zakończyły pytania licznie przybyłej publiczności. ■

*Teofil Moskal*

## „W szponach Myszki Miki" – dyskusja o prawie autorskim w epoce komputerów

11 maja 2005 r. odbyła się w Centrum Willy Brandta dyskusja o współczesnym prawie autorskim i problemach związanych z jego dostosowaniem do zmian spowodowanych przez nowe technologie. Pretekstem do dyskusji było otwarcie polskiego oddziału organizacji Creative Commons i zakończenie prac nad polskim tłumaczeniem książki Lawrenca Lessiga *Wolna kultura*.

Spotkanie prowadzili Alek Tarkowski, koordynator CC Polska, i Rafał Próchniak, doktorant Centrum. Punktem wyjścia do dyskusji był – zgodnie z sugestią zawartą w tytule spotkania – przerost znaczenia obecnych właścicieli praw autorskich (przede wszystkim takich korporacji, jak Disney) i ich próby zamknięcia dostępu do domeny publicznej.

W ramach wstępu Alek Tarkowski przedstawił społeczną i kulturową stronę zagadnienia – od wolnej kultury do kultury przyzwolenia, jaka obecnie kształtuje się przez zmiany w prawie autorskim. Rafał Próchniak omówił właśnie te zmiany początkowo przeprowadzane w USA, a obecnie przenikające również do Europy. Krótko zostały zarysowane również propozycje rozwiązania problemów wynikających z tych zmian. Po wprowadzeniu wywiązała się dyskusja – oprócz zwykle pesymistycznych przykładów wskazano również na bardziej optymistyczne (i nie tylko z kręgu CC), jednak te pierwsze przeważały.

Spotkanie spełniło swoją rolę wprowadzenia do problematyki prawa autorskiego, w którym zadaniem dyskusji było wyjaśnienie wątpliwości i przybliżenie problemów. Tematyka wolnej kultury na pewno jeszcze wróci w formie podobnych imprez. ■

*Rafał Próchniak*

## Gość z Hiszpanii na Prawie

Profesor Pedro Serna Bermudez, wybitny konstytucjonalista hiszpański z Uniwersytetu La Coruna, wygłosił gościnnie 17 i 18 maja dwa wykłady na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego. Tematem wykładu była „Konstytucyjna wykładnia zasady godności człowieka".

Tematyka wykładu przedstawiona przez gościa z Hiszpanii spotkała się z dużym zainteresowaniem pracowników, studentów i doktorantów prawa. ■

## Dyskusja panelowa „Polska i Niemcy – trudni sąsiedzi?"

18 maja Centrum Willy Brandta UWr. we współpracy z Fundacją im. Willy Brandta w Berlinie zorganizowało w sali Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii dyskusję panelową „Polska i Niemcy- trudni sąsiedzi?" Debatę poprzedziło uroczyste otwarcie dwudniowej konferencji historycznej przygotowanej wspólnie przez Fundację i Centrum. Robocza część obrad rozpoczęła się w siedzibie Centrum im. Willy Brandta przy ul. Strażniczej, gdzie krótkie wykłady poświęcone obrazowi Niemiec w Polsce, Czechach i Rosji wygłosili prof. Margareta Mommsen z Uniwersytetu Monachijskiego i prof. Klaus Ziemer, dyrektor Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie. Językiem konferencji był niemiecki, ale wykłady i dyskusje były tłumaczone symultanicznie.

19 maja uczestnicy spotkania wyjechali na warsztaty poświęcone problemom metodycznym w badaniach biograficznych do Krzyżowej. ■

## Spotkanie z nadburmistrzem Lipska

Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizowało 19 maja spotkanie z nadburmistrzem Lipska, Wolfgangiem Tiefensee, który wygłosił wykład na temat „Problemy rozwojowe postkomunistycznych metropolii na przykładzie Lipska". ■



*Nadburmistrz Lipska Wolfgang Tiefensee*

## Debata francusko-polska na temat Traktatu konstytucyjnego




20 maja w Oratorium Marianum Uniwersytetu Wrocławskiego odbyła się debata nt. „Europa gospodarcza i socjalna", w której wzięli udział doradca ds. ekonomicznych Prezydenta RP prof. Witold Orłowski i francuski naukowiec Państwowego Ośrodka Badań Naukowych prof. Elie Cohen. Tematem debaty były problemy gospodarcze i społeczne. Poruszone zostały m.in. kwestie związane z modelem wzrostu gospodarczego w Europie, polityką budżetową, zarządzaniem europejską gospodarką, polityką fiskalną i społeczną oraz strategią lizbońską.
Spotkanie zorganizowane przez Katedrę Prawa Międzynarodowego i Europejskiego odbyło się w ramach cyklu debat, pod patronatem medialnym „Unii&Polski", pt. „Debaty francusko-polskie na temat Traktatu konstytucyjnego". ■

## Konferencja DAAD

W dniach 24-26 maja 2005 r. na Uniwersytecie Birmingham odbyła się konferencja ośrodków DAAD. Centrum Willy Brandta reprezentowali: dr Krzysztof Ruchniewicz, dr Sebastian Płóciennik, Piotr Buras oraz doktoranci Monika Macyna i Rafał Próchniak.
Konferencja obejmowała sześć paneli z udziałem pracowników i studentów ośrodków DAAD oraz wykłady zaproszonych gości. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele instytucji z Kanady, Francji, Holandii, Bułgarii, Chin, Japonii, Rosji, USA oraz Niemiec.
W pierwszym panelu – „Forum młodych naukowców" – wzięli udział Monika Macyna i Piotr Buras. Uczestnicy przestawiali projekty swoich prac doktorskich i wyniki prowadzonych badań. Monika Macyna mówiła o reformie kompetencji parlamentu oraz prezydenta w odniesieniu do kontroli nad siłami zbrojnymi w Polsce w porównaniu z sytuacją w Niemczech. Następnie Piotr Buras przedstawił prowokacyjną tezę kryzysu multilateralizmu i jego wpływu na niemiecką politykę zagraniczną. Forum uzupełniły wystąpienia Benoit Dubreila z Uniwersytetu Montrealu, który mówił o federalizmie w Niemczech i Kanadzie oraz Krijna Thijsa z Duistland Instituut w Amsterdamie, prezentującego wizerunek nowego Berlina. Temat reformy powrócił w wykładzie prof. Georga Vobruby z Uniwersytetu w Lipsku, który podjął kwestię polityki „braku alternatywy".
Dzień drugi konferencji upłynął pod znakiem porównań sytuacji w Niemczech z innymi krajami i analizą problemów gospodarczych. Pierwszy panel tego dnia obejmował zagadnienia przekształceń społecznych – dr George Ross z Uniwersytetu Brandeis mówił o konkurencji modeli społecznych, dr Kanji Hirashima z Uniwersytetu w Tokio porównywał reformy w Niemczech i Japonii, a Baris Karaagac z Uniwersytetu York prezentował problemy związane z trwaniem państwa opiekuńczego i potencjałem „Agendy 2010". Kolejny panel skupił się na zagadnieniach tożsamości – dr Elizabeth Covington z Uniwersytetu Wisconsin/ Madison mówiła o tworzeniu się nowej tożsamości europejskiej w Europie Środkowej, Elke Winter z Uniwersytetu York przedstawiła konkretne elementy niemieckiej polityki imigracyjnej. Ostatni panel tego dnia dotyczył gospodarki. Ogólne i zaskakująco pozytywne – wnioski przedstawił dr Kurt Hübner z Uniwersytetu York w prezentacji o globalizacji, europeizacji i unifikacji Niemiec. Więcej realizmu było w wystąpieniu dr. Sebastiana Płóciennika, który pytał czy Niemcy powinni pracować dłużej. Zależności między gospodarką i ekologią w kontekście rządów czerwono-zielonej koalicji omówił Frederick Peters z Uniwersytetu York.
Esej o przyszłości i przeszłości Niemiec, Wielkiej Brytanii i Europy wygłosił dr David Marsh, były korespondent Financial Times w Niemczech. Zaprezentował przede wszystkim brytyjskie poczucie humoru, a w dalszej kolejności brytyjski punkt widzenia na sprawy Niemiec i Europy.
Ostatni dzień rozpoczął panel w założeniu omawiający rolę studiów niemieckich w ośrodkach DAAD – swoje osiągnięcia i metody prezentowali dr Simon Green z Uniwersytetu Birmingham oraz dr Jackson Janes z AICGS w Waszyngtonie. Kolejna runda wystąpień to prezentacja prof. Michaela Wernera z CIERA w Paryżu, który zajął się Niemcami jako wzorem dla organizacji szkolnictwa wyższego i badań naukowych we Francji. Dr Bala Venkat Mani z Uniwersytetu Wisconsin/ Madison omawiał hasło „Kinder statt Inder" w kontekście perspektyw rozwoju polityki edukacyjnej i imigracyjnej w Niemczech.
Po panelach nastąpiło pożegnanie odchodzącego na emeryturę dotychczasowego dyrektora IGS (Ośrodka Studiów Międzynarodowych i Niemieckich) w Birmingham, prof. Williama E. Patersona. Kierownictwo w angielskiej placówce objął prof. Thomas Poguntke. Prof. Charles Maier wygłosił wykład mający na celu porównanie utraty znaczenia Niemiec w wyniku zjednoczenia i utraty imperium przez Wielką Brytanię. Konferencję zakończyło podpisanie nowej umowy między DAAD i Uniwersytetem Birmingham, poprzedzone wystąpieniami rektora Uniwersytetu, przedstawicieli ambasady Niemiec i DAAD oraz byłego i nowego dyrektora Ośrodka Studiów Niemieckich w Birmingham. ■

*Rafał Próchniak*

## Kobiety a polityka

Grupa Gender Studies przy Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego zaprosiła 6 czerwca na spotkanie z prof. Magdaleną Środą, pełnomocniczką rządu ds. równego statusu kobiet i mężczyzn, która wygłosiła wykład „Kobiety jako zbiorowy podmiot polityki. Refleksje futurystyczne". ■

## „Homofobia – polska specjalność?"

9 czerwca, Recykling Idei, Pracownia Aktywności Studenckiej oraz Koło Naukowe Gender Studies „Nic Tak Samo" zaprosili na dyskusję pod hasłem „Homofobia – polska specjalność?" W dyskusji wziął udział współredaktor książki *Homofobia po polsku* Błażej Warkocki. ■



## LEOPOLDINA-MEETING. MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM HISTORYCZNO-NAUKOWE

Po raz pierwszy w swojej niemal 60-letniej powojennej historii Ogród Botaniczny Uniwersytetu Wrocławskiego był współorganizatorem i po części gospodarzem prestiżowego międzynarodowego sympozjum z dziedziny historii nauk przyrodniczych, które odbyło się we Wrocławiu w dniach 9-11 czerwca 2005 r. Haslo przewodnie konferencji brzmiało: „Christian Gottfried Nees von Esenbeck. Die Bedeutung der Botanik als Naturwissenschaft in der ersten Hälfte des 19. Jahrhunderts – Methoden und Entwicklungswege" (Christian Gottfried Nees von Esenbeck. Znaczenie botaniki jako jednej z nauk przyrodniczych w pierwszej połowie XIX wieku – metody i drogi rozwoju).

Głównym organizatorem była Deutsche Akademie der Naturforscher (Niemiecka Akademia Przyrodników) Leopoldina z siedzibą w Halle (Saale). Jest to najstarsze na świecie, założone w 1652 r. w Schweinfurt i działające nieprzerwanie do dziś stowarzyszenie zrzeszające wybitnych specjalistów z zakresu nauk przyrodniczych i pokrewnych. Obecnie składa się z 28 sekcji: od matematycznej, informatycznej, fizycznej i chemicznej, poprzez nauki o ziemi, nauki biologiczne, rolnicze, medyczne i techniczne, aż po historię nauki, psychologię i kulturoznawstwo. Jedną z form działalności Akademii jest organizowanie tematycznych konferencji pod nazwą Leopoldina-Meeting, na których omawiane są rozmaite zagadnienia naukowe w aspekcie aktualnego stanu badań oraz zależności interdyscyplinarnych.

Przed dwoma laty w Halle odbyło się pierwsze sympozjum z cyklu związanego z postacią prof. Chistiana Gottfrieda Neesa von Esenbecka (1776-1858), botanika i filozofa przyrody, jednego z najwybitniejszych dziewiętnastowiecznych systematyków roślin, przyjaciela i konsultanta Goethego, długoletniego (1818-1858), niezwykle zasłużonego prezesa Leopoldiny, noszącej wówczas nazwę Kaiserlich Leopoldinisch-Carolinische Akademie der Naturforscher, a zarazem działacza społecznego i politycznego. W 1830 r. Nees von Esenbeck zamienił się stanowiskiem z Ludolfem Christianem Treviranusem i przybył z Bonn do Wrocławia, aby objąć katedrę botaniki na tutejszym Uniwersytecie i dyrekcję Ogrodu Botanicznego. W pierwszych latach kontynuował tutaj swoje prace taksonomiczne, później jednak zrezygnował z botaniki na rzecz filozofii spekulatywnej i polityki socjalnej. W odwecie za lewicową działalność w okresie Wiosny Ludów został w 1851 r. zawieszony w obowiązkach, a w 1852 r. ostatecznie zwolniony z Uniwersytetu bez prawa do emerytury. Zmarł w biedzie, pochowany został na nieistniejącym dziś cmentarzu gminy niemieckokatolickiej w Mikołajowie. Od kilku lat pracownicy naukowi Leopoldiny przygotowują wydanie bogatej korespondencji uczonego, która ujawnia wiele nieznanych dotąd spraw z dziedziny historii kultury, nauki oraz polityki oświatowej. Owo przedsięwzięcie edytorskie dało także impuls do zorganizowania konferencji. Pierwszy Meeting poświęcony był związkom między polityką a naukami przyrodniczymi w pierwszej połowie XIX w., tegoroczny – zorientowany przede wszystkim na dzieje badań botanicznych – był jego kontynuacją. Z inicjatywą zorganizowania sympozjum w mieście, w którym prof. Nees von Esenbeck spędził ostatnie 28 lat życia i które było w tym okresie siedzibą Leopoldiny, wyszli: prof. Irmgard Müller z Uniwersytetu w Bochum, kierownik projektu, oraz prof. Waldemar Kozuschek, emerytowany dyrektor Kliniki Chirurgicznej tegoż Uniwersytetu i jeden z członków założycieli Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego. Trzeba również podkreślić, że w sprawę urządzenia wyjazdowej konferencji w Polsce zaangażowała się sekretarz generalna Leopoldiny prof. Jutta Schnitzer-Ungefug. Uzyskawszy poparcie JM Rektora UWr. prof. Zdzisława Latajki, inicjatorzy zwrócili się z propozycją współpracy do dyrektora Ogrodu Botanicznego prof. UWr. Tomasza J. Nowaka.



*Sir Peter Crane, dyrektor Królewskich Ogrodów Botanicznych w Kew, wygłasza odczyt inauguracyjny*



*Prof. Volker ter Meulen, prezes Leopoldiny, otwiera sympozjum*

Otwarcie sympozjum odbyło się 9 czerwca w Oratorium Marianum. Po wystąpieniach powitalnych prorektora ds. badań naukowych i współpracy z zagranicą prof. Krzysztofa Wójtowicza i prezesa Leopoldiny prof. Volkera ter Meulena, wykład inauguracyjny pt. „Botany in the 21st century" wygłosił dyrektor Królewskich Ogrodów Botanicznych w Kew pod Londynem, Sir Peter Crane. Uroczystość uświetnił koncert kameralny w wykonaniu zespołu Amadeus Klavier Quartet.

Przez kolejne dwa dni trwały obrady w Auli Leopoldyńskiej i w sali konferencyjnej Ogrodu Botanicznego. Uczestniczyło w nich ok. 50 osób, w większości przyby-

łych z różnych ośrodków naukowych Republiki Federalnej Niemiec. Łącznie wygłoszono 12 referatów w języku niemieckim i jeden w języku angielskim. Prof. Christoph Friedrich z Marburga mówił o botanicznych zainteresowaniach XIX-wiecznych aptekarzy, prof. Brigitte Hoppe z Monachium – o rozwoju botaniki systematycznej za czasów Neesa von Esenbecka, a prof. Waldemar Kozuschek – o dziejach Wydziału Medycznego, gdzie przez pierwsze dziesięciolecia istnienia Uniwersytetu Wrocławskiego prowadzone były badania botaniczne. Temat bezpośrednio związany z edycją urzędowej korespondencji Neesa, a mianowicie zagadnienia botaniczne w pismach wymienianych z pruskim ministrem oświaty Altensteinem, omówiła dr Uta Monecke z Halle. Na szczególną uwagę zasługuje udział w sympozjum dyrektorów dwóch znakomitych ogrodów botanicznych: prof. Wilhelm Barthlott z Bonn opowiedział o pracach botanicznych Neesa w okresie jego zatrudnienia na tamtejszym Uniwersytecie, a prof. Jürke Grau z Monachium w barwny sposób przedstawił sylwetkę współczesnego Neesowi słynnego badacza flory Brazylii – C.F.Ph. von Martiusa. Na zachowanych zbiorach zielnikowych Neesa von Esenbecka skupił się natomiast dyrektor Biblioteki i Muzeum Botanicznego w Berlinie Dahlem, prof. Hans Walter Lack. Z referatem porównującym naukowe zapatrywania Neesa i twórcy teorii komórkowej M.J. Schleidena wystąpiła nestorka historii nauk przyrodniczych, prof. Ilse Jahn z Berlina. Konferencję zakończyły rozważania prof. Dietricha von Engelhardta z Lubeki na temat wyobrażeń o procesach życiowych roślin w epoce romantyzmu oraz przegląd ilustracji z dzieł botanicznych Neesa, który przygotował prof. Armin Geus z Marburga.



*Rektor UWr. prof. Zdzisław Latajka i prof. Waldemar Kozuschek*

Stronę polską reprezentowali: prof. Marek Czapliński z Instytutu Historycznego, który mówił o sytuacji społecznej i politycznej na Śląsku w czasach Neesa, prof. Alicja Zemanek z Ogrodu Botanicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, która przedstawiła dzieje botaniki polskiej w pierwszej połowie XIX w., oraz dr Magdalena Mularczyk z Ogrodu Botanicznego UWr., która przybliżyła słuchaczom historię swojej macierzystej placówki.

Wszystkie wystąpienia zostaną niebawem opublikowane w wydawanym przez Akademię czasopiśmie „Acta Historica Leopoldina".

Program sympozjum obejmował ponadto zwiedzanie Starego Miasta i Ogrodu Botanicznego, który mieści się w granicach historycznego centrum Wrocławia, podlegającego szczególnej ochronie. Goście mogli się przekonać, że dzisiejsi pracownicy Ogrodu wykazują wielką dbałość do pozostawionego im przez niemieckich poprzedników dziedzictwa. Chodzi nie tylko o wiekowy drzewostan czy zabytkowe elementy założenia, takie jak pierwotny układ kwater, unikatowy profil geologiczny z 1856 r., kolumna ze strzelińskiego granitu bądź pomnik Linneusza. W bieżącym sezonie dla uczczenia wrocławskich botaników ustawiono przy głównych alejkach tablice z ich nazwiskami. Wśród patronów ogrodowych uliczek znalazł się oczywiście Ch.G. Nees von Esenbeck.

W ostatnim dniu uczestnicy sympozjum mieli możliwość zwiedzenia Arboretum w Wojslawicach koło Niemczy, które jest od 1988 r. filią Ogrodu Botanicznego UWr. W ubiegłym roku jego powierzchnia została powiększona do 65 ha. Goście byli zafascynowani urodą starego



*Od lewej: prof. Volker ter Meulen – prezes Leopoldiny, prof. Jutta Schnitzer-Ungefug – sekretarz generalny, prof. Tomasz J. Nowak – dyrektor Ogrodu Botanicznego UWr., dr Jolanta Kozłowska-Kalisz – inspektor Ogrodu*



*Od lewej: prof. Waldemar Kozuschek, prof. Benno Parthier – poprzedni prezes Leopoldiny, prof. Jutta Schnitzer-Ungefug – sekretarz generalna Leopoldiny, rektor UWr. prof. Zdzisław Latajka*

parku i wręcz oszołomieni rozmachem prac remontowych i adaptacyjnych, które trwają obecnie w zabudowaniach dawnego majątku, gdzie planuje się utworzyć ośrodek edukacji przyrodniczej z salami konferencyjnymi i zapleczem gastronomicznym.
Większość uczestników konferencji gościła we Wrocławiu po raz pierwszy, było bowiem wśród nich wielu młodych pracowników naukowych, którym Leopoldina sponsorowała wyjazd. Nie szczędzili słów uznania, zaskoczeni obfitością wrażeń i prawdziwie polską gościnnością. Mamy nadzieję, że to pierwsze spotkanie historyków nauk przyrodniczych i medycznych nie będzie ostatnim, bo jak powiedział, podsumowując sympozjum prof. Zdzisław Latajka, w zjednoczonej Europie nic już nie stoi na przeszkodzie, aby rozwijać tego typu kontakty, poznawać się nawzajem, wymieniać doświadczenia i nawiązywać przyjaźnie. ■

*dr Magdalena Mularczyk*

*fot. Ryszard Kamiński*

## Warsztaty filozoficzne

Pracownia dydaktyki filozofii zorganizowała 11 czerwca w Instytucie Filozofii wykłady i warsztaty poświęcone nauczaniu filozofii i etyki w szkołach różnych typów. Zajęcia przeznaczone były dla nauczycieli, wykładowców akademickich oraz studentów zdobywających uprawnienia nauczycielskie.
Spotkanie cieszyło sie dużym zainteresowaniem. Przybyło wielu słuchaczy. ■

## O książce *Zaufanie. Małe opowieści o wielkich rzeczach*

Ośrodek Kultury Niderlandzkiej Uniwersytetu Wrocławskiego zorganizował 21 czerwca w siedzibie Ośrodka, spotkanie z autorami książki *Zaufanie. Małe opowieści o wielkich rzeczach*. Jednym z autorów książki jest współpracownik Ośrodka, Holender polskiego pochodzenia, Edward Skubisz. Marta Todorow, Agnieszka Traczyńska i Edward Skubisz pracowali nad tą książką od 2000 r. Książka zawiera opowiadania dotyczące życia Jezusa przedstawione w interesujący i swobodny sposób. Została napisana dla dzieci w wieku od 6 do 12 lat, ich rodziców i katechetów. Teksty zostały napisane zarówno po polsku, jak i po niderlandzku. Obecnie wydawnictwo „ATUT" we Wrocławiu wydaje polski tekst. Niderlandzka wersja ukaże się w Holandii dzięki wydawnictwom „Narratio" z Gorinchem i „Docete" z Utrechtu. To wyjątkowa książka, ponieważ autorzy łączą w niej zalety niderlandzkiej i polskiej tradycji katechetycznej.
Szczególnie ważną funkcję pełnią w tym przypadku ilustracje mające wyjątkowe, głębokie znaczenie. Pierwsze egzemplarze książki zostaną wręczone Wojciechowi Zipserowi, konsulowi Królestwa Niderlandów we Wrocławiu, i szefowi Katedry Filologii Niderlandzkiej, prof. Stefanowi Kiedroniowi. Podczas prezentacji autorzy opowiadali o swojej pracy nad książką, jej treściową zawartością. Publiczność obejrzała wystawę ilustracji Agnieszki Traczyńskiej. ■

## Seminarium Bolońskie

Deklaracja Bolońska, podpisana w 1999 r. przez ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe w 29. krajach, zapoczątkowała proces istotnych zmian w systemach edukacji tych krajów. Uzgodnienia pewnych ogólnych zasad organizacji kształcenia mają sprzyjać budowaniu silnej, konkurencyjnej poza Europą, Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego. Proces zachodzących zmian nazwano Procesem Bolońskim. Polska jest sygnatariuszem Deklaracji Bolońskiej. W początkowym okresie Procesu Bolońskiego wypracowane zmiany były wdrażane w uczelniach polskich poniekąd samowolnie. Istotne wsparcie MENiS dla wprowadzanych reform edukacyjnych, a nawet konkretne inicjatywy i zalecenia ministerialne pojawiły się po konferencjach ministrów edukacji wyższej, krajów sygnatariuszy Deklaracji Bolońskiej, w Berlinie (2003 r.) i w Bergen (2005 r).
W celu zintensyfikowania wdrażania postulatów Deklaracji Bolońskiej w uczelniach i szkołach wyższych Dolnego Śląska zorganizowano 20 czerwca br. na Uniwersytecie Wrocławskim kolejne Seminarium Bolońskie, w którym wzięli udział eksperci – członkowie Zespołu Promotorów Bolońskich przy Ministerstwie Edukacji i Sportu. Prof. Maria Ziółek z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu nakreśliła idee i zasady tworzenia studiów dwu- i trójstopniowych. O jakości kształcenia w Procesie Bolońskim mówił prof. Janusz Pawlikowski z Politechniki Wrocławskim. Zasady wdrażania i stosowania Europejskiego Systemu Akumulacji Punktów przedstawił dr Tomasz Saryusz Wolski. O organizacji procesu dydaktycznego przy wdrożonym do programu studiów systemie ECTS, o dokumentacji przebiegu studiów i mobilności studentów mówiła dr Maria Misiewicz. Seminarium prowadził prof. Ryszard Cach, prorektor elekt do spraw nauczania.

*Maria Misiewicz* ■

## Tytuły profesora z rąk Prezydenta RP odebrali

- Prof. dr hab. Małgorzata Jeżowska-Bojczuk, Zakład Chemii Bionieorganicznej i Biomedycznej
- Prof. dr hab. Kazimierz Musiał, Instytut Matematyczny
- Prof. dr hab. Stanisław Staśko, Instytut Nauk Geologicznych

## Stopień doktora habilitowanego uzyskali

30 maja 2005

- dr Stanisław Mazur, Instytut Nauk Geologicznych
  dr hab. nauk o Ziemi w zakresie geologii
  *Ewolucja strukturalna metamorfiku kłodzkiego i jej znaczenie dla tektoniki pietra waryscyjskiego Sudetów*
- dr Bogusława Dobek-Ostrowska, Instytut Politologii
  dr hab. nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce – komunikowania społecznego
  *Media masowe i aktorzy polityczni w świetle studiów nad komunikowaniem politycznym*
- dr Joanna Ewa Grygiel, Instytut Filozofii
  dr hab. nauk humanistycznych w zakresie filozofii – logiki
  *The concept of gluing for lattices*
- dr Jacek Piotr Sroka, Instytut Politologii
  dr hab. nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce – polityki społecznej
  *Polityka organizacji pracodawców i przedsiębiorców*
- dr Przemysław Marek Starynowicz, Wydział Chemii
  dr hab. nauk chemicznych w zakresie chemii – chemii nieorganicznej, fizykochemii lantanowców
  *Nowe związki dwuwartościowych lantanowców – ich struktura i spektroskopia*
- dr Stanisław Robert Szafert, Wydział Chemii
  dr hab. nauk chemicznych w zakresie chemii – chemii nieorganicznej, chemii metaloorganicznej
  *Kompleksy zawierające polialkilowe i kumulenowe łańcuchy węglowe. Strategie syntezy i właściwości*
- dr Maria Janina Peisert, Instytut Filologii Polskiej
  dr hab. nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa – językoznawstwa polskiego
  *Formy i funkcje agresji werbalnej. Próba typologii*

## Stopień doktora otrzymali

17 maja 2005

- Bogusław Kubiak, Instytut Filologii Germańskiej
  dr nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa – glottodydaktyki
  *Język specjalistyczny i jego implikacje w glottodydaktyce*
  Promotor: prof. Norbert Morciniec
- Karolina Sykulska, Instytut Filologii Polskiej
  dr nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa – językoznawstwa polskiego
  *Bard we współczesnej polszczyźnie i kulturze polskiej*
  Promotor: prof. Jan Miodek

23 maja 2005

- Przemysław Kaczmarek, Katedra Teorii i Filozofii Prawa
  dr nauk prawnych w zakresie prawa – teorii prawa
  *Zdolność sądowa jako problem teorii prawa*
  Promotor: prof. Stanisław Kaźmierczyk
- Monika Joanna Drela, Instytut Prawa Cywilnego
  dr nauk prawnych w zakresie prawa – prawa cywilnego
  *Własność zabytków w prawie polskim*
  Promotor: prof. Edward Gniewek

10 czerwca 2005

- Andrzej Zbigniew Zychowicz, Instytut Politologii
  dr nauk humanistycznych w zakresie nauk o polityce
  *Gminne środowisko społeczno – polityczne. Studium społeczności lokalnej na przykładzie gminy Świerzawa*
  Promotor: dr hab. Józef Zarzeczny

14 czerwca 2005

- Agnieszka Kuniczuk-Trzcinowicz, Instytut Filologii Polskiej
  dr nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa – historii literatury polskiej
  *Elementy literatury popularnej w twórczości Henryka Sienkiewicza*
  Promotor: prof. Tadeusz Żabski



**8 czerwca 2005 r.**

Obradom Senatu przewodniczył Rektor prof. Zdzisław Latajka.

**W uroczystej części posiedzenia akty mianowania otrzymali**

- ❒ na stanowisko profesora zwyczajnego
  prof. dr hab. Stanisław Bereś z Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej;
- ❒ na stanowisko profesora nadzwyczajnego na stałe
  prof. dr hab. Maria Grzeszczuk z Zakładu Chemii Fizycznej,
  prof. dr hab. Maria Rospenk z Zakładu Chemii Fizycznej,
  prof. dr hab. Piotr Chmielewski z Zakładu Podstaw Chemii,
  prof. dr hab. Witold Kwaśnicki z Instytutu Nauk Ekonomicznych,
  prof. dr hab. Ryszard Szekli z Instytutu Matematycznego;
- ❒ na stanowisko profesora nadzwyczajnego na czas nieokreślony:
  dr hab. Barbara Majewska-Jurczyk z Instytutu Nauk Ekonomicznych,
  dr hab. Andrzej Szczepaniak z Instytutu Biochemii i Biologii Molekularnej

**W części roboczej posiedzenia Senat**

- ❒ odwołał prof. Urszulę Kalinę-Prasznic ze składu Uczelnianej Komisji Wyborczej i powołał w to miejsce dr. hab. Artura Kozaka
- ❒ zatwierdził sprawozdanie finansowe i podział zysku za rok 2004
  Na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 9 Ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 12.09.1990 r. Senat Uniwersytetu Wrocławskiego zatwierdził zweryfikowane przez biegłych rewidentów sprawozdanie finansowe Uniwersytetu Wrocławskiego za rok 2004, wykazujące na dzień 31.12.2004 r.:
  - sumę bilansową po stronie aktywów i pasywów: 458 021 801,01 zł
  - zysk netto w wysokości: 7 564 929,01 zł
  - zwiększenie stanu środków pieniężnych netto w ciągu roku obrotowego na sumę: 15 244 999,90 zł
  - wzrost kapitału własnego o kwotę: 88 953 926,58 zł

  Zgodnie z § 17 ust. 3 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27.08.1991 r. w sprawie gospodarki finansowej uczelni Senat Uniwersytetu Wrocławskiego podjął uchwałę o przeznaczeniu zysku netto za rok 2004 w wysokości 7 564 929,01 zł na:
  - zwiększenie funduszu zasadniczego 6 808 429,01 zł
  - zwiększenie własnego funduszu stypendialnego 756 500,00 zł
    z czego:
    o stypendia naukowe 741 500,00 zł
    stypendia za wyniki sportowe 15 000,00 zł
- ❒ zatwierdził wykonanie planu rzeczowo-finansowego za rok 2004;
  Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 9 Ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 12.09.1990 r. Senat Uniwersytetu Wrocławskiego zatwierdził wykonanie planu rzeczowo-finansowego za rok 2004.
- ❒ zatwierdził plan rzeczowo-finansowy na rok 2005;
  Zgodnie z art. 48 ust. 1 pkt 6 Ustawy o szkolnictwie wyższym z dnia 12.09.1990 r. Senat Uniwersytetu Wrocławskiego zatwierdził plan rzeczowo-finansowy na rok 2005.

# Profesor Bohdan Paczyński doktorem h.c. UWr.

Profesor Bohdan Paczyński, jeden z najwybitniejszych żyjących astrofizyków, profesor Uniwersytetu w Princeton, został doktorem honoris causa naszej uczelni. Naukowiec zajmuje się soczewkowaniem grawitacyjnym, błyskami gamma i poszukiwaniem ciemnej materii. Jako jeden z pierwszych zauważył, że tajemnicze błyski pochodzą spoza naszej Galaktyki. W połowie lat 80. XX w. odkrył, jak wyśledzić drobne nieświecące gwiazdy, czarne dziury i planety, które mogą stanowić dużą część tzw. ciemnej materii. Ta metoda nazywa się mikrosoczewkowaniem grawitacyjnym. Jest współtwórcą nowej metody poszukiwania pozasłonecznych planet.

Laureat licznych nagród, m.in. Medalu Smoluchowskiego, Medalu Eddingtona, Medalu Henry'ego Drapera i Złotego Medalu Królewskiego Towarzystwa Astronomicznego w Londynie.

Senat UWr. podjął uchwałę o uhonorowaniu tą najwyższą godnością akademicką prof. Bohdana Paczyńskiego 27 października 2004 r. Uroczystość podpisania dyplomu nadania tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Wrocławskiego odbędzie się podczas posiedzenia Senatu UWr. 29 czerwca 2005 r. w Oratorium Marianum. Okolicznościową sesję naukową poświęconą dorobkowi prof. Bohdana Paczyńskiego organizują astronomowie 21 września br. podczas Zjazdu Polskiego Towarzystwa Astronomicznego we Wrocławiu. Promotorem doktoratu jest prof. Jerzy Jakimiec z Instytutu Astronomicznego UWr. *(kd)*



Bohdan Paczyński, wybitny astronom naszych czasów, urodził się 8 lutego 1940 r. w Wilnie. Studia wyższe odbył na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie dwa lata później, w 1964 r., zrobił doktorat. Habilitował się w wieku 27 lat, profesurę uzyskał po 7 latach. Mając 36 lat został Członkiem Korespondentem Polskiej Akademii Nauk. Pierwsze zatrudnienie otrzymał w Obserwatorium Astronomicznym Uniwersytetu Warszawskiego (lata 1959-1962), a następnie podjął pracę w Zakładzie Astronomii Polskiej Akademii Nauk przekształconym w 1975 r. w Centrum Astronomiczne im. Mikołaja Kopernika PAN w Warszawie.

Od 1982 r. jest profesorem na Uniwersytecie w Princeton, w Stanach Zjednoczonych, gdzie obecnie zajmuje eksponowane stanowisko Lyman Spitzer Jr. Professor of Astrophysics.

Bohdan Paczyński już jako uczeń warszawskiego liceum wiele nocy spędził na obserwacjach gwiazd zmiennych w Obserwatorium Astronomicznym Uniwersytetu Warszawskiego w Ostrowiku pod Warszawą. Po ukończeniu studiów badania te kontynuował w ośrodkach zagranicznych. Rozprawę doktorską napisał jednak ze statystyki materii międzygwiazdowej, przedstawiając pracę teoretyczną i wyniki obliczeń rachunkowych Monte Carlo. W tym też czasie swoje zainteresowania naukowe skierował w stronę teorii ewolucji układów podwójnych gwiazd. Badania te przyniosły mu światowe uznanie. Stosując techniki komputerowe do badania skutków utraty masy przez jeden ze składników, Bohdan Paczyński wyjaśnił m.in. pochodzenie układów typu Algol oraz układów, w których jedna z gwiazd jest obiektem typu Wolfa-Rayeta. Zwrócił też uwagę badaczy na emisję fal grawitacyjnych w układach podwójnych, wyjaśniając znaczenie tej emisji w procesie powstawania gwiazd kataklizmicznych. Opracował teorie wymiany masy w układach, w których składnik tracący masę posiada otoczkę konwektywną, i pokazał, że wiele układów musi przejść przez fazę wspólnej otoczki. Prace z tego okresu doczekały się licznych kontynuacji w wielu ośrodkach zagranicznych. Jego artykuł przeglądowy opublikowany w 1971 r. należy do kanonów literatury poświęconej ewolucji układów podwójnych. W latach siedemdziesiątych Bohdan Paczyński stał się światowym liderem teorii ewolucji gwiazd. Oprócz prac dotyczących układów podwójnych wniósł istotny wkład do rozwiązania wielu podstawowych zagadnień z teorii ewolucji gwiazd pojedynczych. W serii sześciu artykułów pt. „Evolution of Single Stars" przedstawił ewolucję gwiazdy od momentu powstania aż do jej stadium końcowego, tj. do postaci gwiazdy zbudowanej z materii zdegenerowanej. Poznanie związku między masą początkową gwiazdy a produktem końcowym należy do najważniejszych osiągnięć astrofizyki lat siedemdziesiątych.

Pod koniec lat siedemdziesiątych w centrum zainteresowania prof. Paczyńskiego znalazły się dyski akrecyjne w układach podwójnych i wokół obiektów zwartych. Spośród wielu wyników z tego okresu wymienić należy szeroko cytowaną teorię „grubych dysków akrecyjnych", mającą zastosowanie do interpretacji danych o kwazarach.

Od 1986 r. Bohdan Paczyński jest niekwestionowanym liderem propagującym ideę, że błyski gamma mają miejsce na odległościach kosmologicznych i w konsekwencji reprezentują najbardziej energetyczne eksplozje we wszechświecie od czasu Wielkiego Wybuchu. Przez całą dekadę pogląd Paczyńskiego był odosobniony, lecz w ostatnich latach został w pełni potwierdzony obserwacyjnie.

W kilku pracach z tego okresu zaproponował on różne modele, pozwalające wyjaśnić wydzielanie się w krótkim czasie ogromnej energii błysku. Miał istotny udział w ugruntowaniu się poglądu, że większość błysków gamma jest przejawem ogromnej mocy eksplozji zachodzącej podczas kolapsu gwiazd masywnych do czarnej dziury.

Kolejny rozdział działalności naukowej prof. Bohdana Paczyńskiego rozpoczął się opublikowaniem w 1986 r. pracy pokazującej, jak mikrosoczewkowanie grawitacyjne może być wykorzystane do badania ciemnej materii. Wysunięta przez Bohdana Paczyńskiego 10 lat temu idea, jak zrealizować pomysł z 1986 r. była całkowicie nowatorska, a obecnie jest jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin astronomii na świecie. Profesor Bohdan Paczyński jest liderem dwóch polsko-amerykańskich masowych przeglądów nieba: OGLE (Optical Gravitational Lensing Experiment) i ASAS (All-Sky Automated Survey) oraz ekspertem w kilku innych podobnych projektach. Największym atutem projektu OGLE jest skupienie się nie na specyficznym wąskim celu naukowym, ale na specyficznej technologii i wykorzystaniu tej technologii do wszystkiego, co można badać za jej pomocą. Te masowe przeglądy nieba zaowocowały m.in. odkryciem ponad 500 przykładów soczewkowania przez gwiazdy, udokumentowaniem, że nasza Galaktyka ma tzw. centralną poprzeczkę i odkryciem kilkuset tysięcy gwiazd zmiennych, co znacznie stymuluje rozwój wielu dziedzin w astrofizyce.

Działalność naukową prof. Bohdana Paczyńskiego charakteryzuje wielka wszechstronność zainteresowań. Opublikował około 300 oryginalnych prac naukowych, z czego aż połowa to prace jednoautorskie, a 86 zostało wydrukowanych w Astrophysical Journal, najbardziej prestiżowym czasopiśmie astronomicznym. Dokonał wielu odkryć; 16 z nich zostało ogłoszonych w „Nature".

Osiągnięcia prof. Bohdana Paczyńskiego spotkały się już z wyrazami uznania ze strony międzynarodowej społeczności naukowej. Był zapraszany przez czołowe amerykańskie i europejskie uniwersytety oraz obserwatoria astronomiczne. Jest członkiem wielu towarzystw naukowych. Otrzymał wiele nagród i medali. Lista tych zaszczytów i wyróżnień obejmuje kilkadziesiąt pozycji.

Związki prof. Bohdana Paczyńskiego z Instytutem Astronomicznym Uniwersytetu Wrocławskiego zostały zapoczątkowane w latach sześćdziesiątych, kiedy to na wspólnych warszawsko – wrocławskich seminariach astrofizycznych były omawiane różne aspekty rodzącej się wówczas teorii ewolucji gwiazd. W latach osiemdziesiątych wysyłał młodych wówczas astronomów wrocławskich na staże do Cambridge w Anglii i Harvardu w USA. Pomagał w uzyskiwaniu przez nich stypendiów i grantów NASA. W ostatnich latach pracownicy Instytutu i doktoranci korzystają intensywnie z wyników obserwacyjnych wspomnianego wcześniej projektu OGLE. Na bazie tego materiału robione są w Instytucie Astronomicznym odkrycia naukowe i doktoraty.

Profesor Bohdan Paczyński jest zawsze niebywale zainteresowany pracą naukową innych, a zwłaszcza początkujących adeptów nauki. Dzięki niemu drzwi stały otworem w najlepszych ośrodkach na świecie – w Bostonie, Oxfordzie, Cambridge, Princeton itd. dla wielu polskich astronomów i fizyków z Warszawy, Torunia, Krakowa i Wrocławia. Wielu z nich stało się znanymi w świecie specjalistami. Niewątpliwie działalność Bohdana Paczyńskiego buduje prestiż i uznanie nauki polskiej w świecie. W trudnych dla nauki polskiej latach osiemdziesiątych wspierał polskie ośrodki naukowe materialnie, kupując czasopisma i komputery. Jednak największe korzyści astronomia czerpie z faktu, że prof. Bohdan Paczyński tworzy i propaguje wiedzę astronomiczną na najwyższym światowym poziomie. Wyniki jego badań wypełniają treścią wykłady dla studentów astronomii i fizyki na wszystkich kontynentach od wielu lat.

*przyg. prof. Henryk Cugier*
*dziekan Wydziału Fizyki i Astronomii UWr.*

# Wielki Festyn Fizyczny

Bieżący rok został ogłoszony przez Organizację Narodów Zjednoczonych Światowym Rokiem Fizyki (ŚRF). Obchody ŚRF w Polsce koordynuje Polskie Towarzystwo Fizyczne (PTF), a honorowy patronat nad nimi objął Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski. Celem obchodów ŚRF jest upowszechnienie wiedzy o dorobku fizyki wykorzystywanym w różnych dziedzinach nauki i techniki oraz w życiu codziennym każdego z obywateli, a także podkreślenie gospodarczego i cywilizacyjnego znaczenia fizyki we współczesnym społeczeństwie.

Jako kulminacyjny punkt obchodów ŚRF we Wrocławiu, Zarząd Oddziału Wrocławskiego PTF wraz z Instytutami Fizyki Uniwersytetu Wrocławskiego i Politechniki Wrocławskiej, przy wsparciu finansowym Rektorów obydwu uczelni, zorganizował 18 czerwca br. całodzienną imprezę plenerową na Rynku wrocławskim, pod nazwą Wielki Festyn Fizyczny. Impreza ta, otwarta dla wszystkich, miała na celu popularyzację fizyki wśród mieszkańców Wrocławia przez pokazy efektownych i zabawnych doświadczeń fizycznych wraz z ich przystępnymi objaśnieniami. Miała pokazać, że fizyka jest naprawdę bardzo ciekawa, że da się lubić, że dzięki niej możemy lepiej zrozumieć otaczający nas świat.

W stoiskach pod ogrodowymi daszkami dzieci, młodzież i dorośli mieli okazję obserwować ale i też wykonywać doświadczenia fizyczne pod kierunkiem pracowników naukowych, doktorantów i studentów fizyki Uniwersytetu i Politechniki. Na Festynie zaprezentowali również swój wielki kunszt eksperymentatorski fizycy z innych ośrodków akademickich: UMCS w Lublinie, UMK w Toruniu oraz UŚ w Katowicach. Fizycy ci brali wcześniej udział w V Spotkaniu Ogólnopolskiego Klubu Demonstratorów Fizyki, zorganizowanym przez Instytut Fizyki PWr. i Instytut Fizyki Doświadczalnej UWr., w dniach 15-17 czerwca. Demonstratorzy to specjaliści od eksperymentów fizycznych. Można ich spotkać w salach wykładowych, gdzie przygotowują doświadczenia i wspomagają wykładowców. Skupieni są oni w Ogólnopolskim Klubie Demonstratorów Fizyki, który organizuje cykliczne spotkania w różnych ośrodkach akademickich, mające na celu wymianę doświadczeń. Tegoroczne piąte już Spotkanie Klubu Demonstratorów odbyło się właśnie we Wrocławiu.



Patronat nad Festynem sprawowała „Gazeta Wyborcza", która codziennie, od 13 do 17 czerwca, zamieszczała informację o mającym się odbyć Festynie wraz z opisem ciekawych doświadczeń, które będzie można na Festynie obejrzeć. „Czy pociąg może latać w powietrzu? Dlaczego Einsteinowi włosy stanęły dęba? Czy można dotknąć wrzątku i się nie poparzyć? Jak powstają bańki mydlane? Jeżeli chcecie znaleźć odpowiedzi na te i inne pytania, przyjdźcie w tę sobotę do Rynku na wielki »Festyn fizyczny«. Najlepsi demonstratorzy (specjaliści od doświadczeń fizycznych) z całej Polski pokażą Wrocławianom wiele ciekawych eksperymentów" – w taki sposób „Gazeta" zachęcała Wrocławian do wzięcia udziału w Festynie. A sami organizatorzy reklamowali się na plakacie informującym o Festynie w taki sposób: „Jeśli chcesz: zanurzyć rękę we wrzątku * rozbić młotkiem różę * włączyć cytrynową bateryjkę * wystrzelić z próżniowego działa * pobawić się skaczącymi piłeczkami * zobaczyć lewitujące nadprzewodniki * sprawdzić, co czuje tancerz w piruecie * stać się celem dla działa magnetycznego * spojrzeć inaczej na zwykłe bańki mydlane – to... przyjdź!!! Weź udział w fascynujących i zaskakujących eksperymentach fizycznych!"






Zainteresowanie imprezą wśród mieszkańców Wrocławia i turystów oglądających piękny Rynek wrocławski przeszło najśmielsze oczekiwania organizatorów. Szczególnie wiele emocji wzbudzały widowiskowe próby rozdzielenia, przy udziale kilkudziesięciu widzów, półkul magdeburskich. W godzinach szczytu trudno było się dopchać do stoisk z doświadczeniami. I nikt się nie rozczarował, nie odszedł zawiedziony, zapowiadane atrakcyjne doświadczenia udawały się znakomicie (pomimo przeszkadzających nieco porywów wiatru). Impreza, która została zorganizowana bardzo skromnymi środkami, dzięki bardzo dużemu zaangażowaniu pracowników i studentów Uniwersytetu i Politechniki,



stanowiła doskonałą promocję miasta i jego placówek naukowych i była ogromnym sukcesem. Wszyscy pytali, kiedy znów będzie można „poeksperymentować". Organizatorzy zapraszali na imprezy Dolnośląskiego Festiwalu Nauki we wrześniu, ale zaczęli też myśleć o zorganizowaniu podobnej fizycznej imprezy plenerowej za rok.

*prof. Ewa Dębowska*

# Nowi profesorowie tytularni w UWr.

Prof. dr hab.
**Małgorzata Jeżowska-Bojczuk**
profesor nauk chemicznych
Zakład Chemii Bionieorganicznej i Biomedycznej



Urodziła się 6 października 1953 r. we Wrocławiu. Absolwentka V LO we Wrocławiu. Ukończyła studia chemiczne na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UWr., broniąc w 1977 r. pracę magisterską.
Stopień doktora nauk chemicznych zdobyła po ukończeniu studiów doktoranckich i przedstawieniu rozprawy *Specyfika oddziaływań jonów Pd (II) i Cu (II) z peptydami zawierającymi aminokwasy aromatyczne,* napisanej pod kierunkiem prof. Henryka Kozłowskiego.
Stopień doktora habilitowanego nauk chemicznych (specjalność chemia bionieorganiczna) uzyskała w 1999 r. na podstawie rozprawy *Chemiczne aspekty oddziaływań jonów miedziowych z biologicznie ważnymi, aminowymi i karboksylowymi pochodnymi mono- oraz oligosacharydów* opartej o zbiór 17 oryginalnych prac. W 2002 r. została powołana na stanowisko profesora nadzwyczajnego UWr.
W trakcie ponad dwudziestoletniej pracy naukowej zajmowała się problematyką chemii bionieorganicznej, badając zdolności koordynacyjne, strukturę i reaktywność kompleksów jonów metali przejściowych z ligandami o znaczeniu biologicznym. Działalność naukową koncentrowała na badaniach właściwości kompleksotwórczych szerokiej i różnorodnej grupy związków chemicznych.
Przed habilitacją rozszerzyła badania o antybiotyki zawierające reszty cukrowe, głównie antybiotyki aminoglikozydowe. Po habilitacji zajęła się rolą jonów miedzi (II) w molekularnym mechanizmie toksyczności antybiotyków aminoglikozydowych, kontynuując równolegle badania sprzed habilitacji. Obecnie zainteresowania naukowe prof. Małgorzaty Jeżowskiej-Bojczuk skupiają się na badaniach właściwości koordynacyjnych, redoksowych i oksydatywnych układów binarnych typu jon metalu-antybiotyk lub jon metalu-nukleotyd oraz układów ternarnych, a także na wpływie reaktywnych form tlenu generowanych w tych układach na materiał genetyczny.
Prof. M. Jeżowska-Bojczuk, zdaniem recenzentów, zaliczana jest dzięki swym osiągnięciom do szeregu światowych badaczy mechanizmów molekularnej toksyczności jonów metali oraz aminoglikozydów. Wyniki jej badań wniosły znaczny wkład w rozwój chemii bionieorganicznej i biomedycznej i mogą odegrać istotna rolę w projektowaniu bardziej skutecznych oraz mniej toksycznych dla organizmu antybiotyków, mających coraz większe zastosowanie przy powszechnych obecnie infekcjach bakteryjnych i wielu chorobach nieinfekcyjnych o podłożu bakteryjnym.
Prof. M. Jeżowska-Bojczuk ma w dorobku naukowym 74 prace opublikowane w czasopismach o zasięgu międzynarodowym. Liczba cytowań publikacji ponad 400. W ostatnich pięciu latach prezentowała wyniki badań na 29 międzynarodowych i 6 krajowych konferencjach. Wygłosiła 11 wykładów w różnych ośrodkach naukowych.
Współpracuje z PAN we Wrocławiu, Poznaniu i Warszawie, Akademią Medyczną we Wrocławiu i ośrodkami zagranicznymi (Uniwersytet w Sienie, Hamburgu, Frederick/USA). Odbyła staże naukowe w renomowanych ośrodkach badawczych we Francji, Wielkiej Brytanii, USA i na Węgrzech.
Kierowała czterema grantami KBN i była głównym wykonawcą w czterech kolejnych projektach. Uczestniczyła w organizacji i powołaniu nowej specjalizacji – chemia biologiczna, a potem specjalności przy Wydziale Chemii. Brała udział w uruchomieniu nowego laboratorium – Pracowni Spektroskopii Magnetycznego Dichroizmu Kołowego (MCD), którego jest kierownikiem.
Wypromowała dwóch doktorów i sprawuje opiekę nad trzema kolejnymi doktorantami, z których jeden będzie bronił pracę doktorska z końcem czerwca.
Za osiągnięcia w pracy badawczej czterokrotnie otrzymała nagrodę Ministra Edukacji Narodowej oraz wielokrotnie nagrody Rektora UWr. i Dziekana Wydziału Chemii. W latach 2002-2003 otrzymywała stypendium Rektora UWr.
Jest ekspertem w pilotażowym projekcie Ministerstwa Nauki i Informatyzacji pt. „Foresight", w polu badawczym Zdrowie i Życie.
Rodzina: mąż Janusz (inżynier mechanik, kierownik pracowni w biurze projektowym branży górnictwa odkrywkowego), córka Magdalena (studentka IV roku technologii żywności AR), syn Krzysztof (student UWr., II rok politologii).
Zainteresowania: literatura, ogród, psy, stara porcelana. ■

♦ ♦ ♦

Prof. dr hab.
**Kazimierz Musiał**
profesor nauk matematycznych
Instytut Matematyczny

Urodził się 15 czerwca 1945 r. w Porębie. W 1968 r. ukończył studia na Uniwersytecie Warszawskim uzyskując tytuł magistra matematyki.
W latach 1968-1971 był doktorantem w Instytucie Matematyki PAN, uzyskując w 1971 r. stopień doktora nauk matematycznych na podstawie pracy *Granice projektywne doskonałych przestrzeni miarowych i regularne prawdopodobieństwa warunkowe.* Promotorem był prof. Czesław Ryll-Nardzewski.
Stopień doktora habilitowanego nauk matematycznych otrzymał w 1978 r. w Uniwersytecie Wrocławskim po przedstawieniu rozprawy *Słaba własność Radona-Nikodyma w przestrzeniach Banacha.*
W Uniwersytecie Wrocławskim pracuje od 1971 r. Stanowisko profesora nadzwyczajnego w UWr. otrzymał w 1992 r.
Główną dziedziną badań prof. K. Musia-



ła jest szeroko pojęta teoria miary i całki oraz teoria funkcji rzeczywistych.
Jest autorem bądź współautorem 45 prac opublikowanych w czasopismach o zasięgu międzynarodowym oraz dwóch rozdziałów w monografii *Handbook of Measure Theory*. Recenzenci dorobku naukowego podkreślają oryginalny i istotny wkład prof. Musiała do teorii miary i całki. Wyniki są znane i cenione przez specjalistów. Profesor uważany jest za jednego z najlepszych ekspertów w teorii całki Pettisa i w teorii liftingów.
Prof. K. Musiał wypromował jednego doktora, który zrobił już habilitację. Brał udział w 35 konferencjach międzynarodowych.
Współpracuje z wieloma ośrodkami zagranicznymi. Od 1991 r. bierze czynny udział, prowadząc wykłady, w organizowanych przez włoskie uniwersytety szkołach dla młodych matematyków.
Od 2002 r. jest członkiem zespołu recenzującego granty włoskich matematyków, utworzonego przez włoskie ministerstwo edukacji. Realizował kilka projektów badawczych Komitetu Badań Naukowych i jeden projekt NATO.
Otrzymał nagrodę Ministra Edukacji za pracę doktorską, nagrodę Polskiego Towarzystwa Matematycznego dla młodych matematyków i nagrodę Sekretarza Polskiej Akademii Nauk.
Kilkakrotnie otrzymywał nagrody Rektora Uniwersytetu Wrocławskiego.
W latach 1979-1986 był naukowym opiekunem biblioteki Instytutu Matematycznego.
W kadencji 1993-1996 pracował w senackiej Komisji ds. Rozwoju Kadry, a w latach 1996-1999 w senackiej Komisji ds. Organizacji i Rozwoju.
Profesor Kazimierz Musiał interesuje się astronomią i geografią. Jest żonaty i ma dwoje dzieci. ■

♦ ♦ ♦

PROF. DR HAB.
**STANISŁAW STAŚKO**
profesor nauk o Ziemi
w zakresie geologii
INSTYTUT NAUK GEOLOGICZNYCH



Urodził się 24 lipca 1954 r. w Biskupcach. Absolwent LO w Sulęcinie. Studiował w latach 1973-1978 na Wydziale Nauk Przyrodniczych, gdzie uzyskał tytuł magistra geologii w zakresie hydrogeologii.
Stopień doktora uzyskał w 1986 r. na podstawie rozprawy *Warunki hydrogeologiczne węglanowych utworów triasu opolskiego.* Promotorem pracy był prof. Andrzej Różkowski.
Stopień doktora habilitowanego otrzymał w 1997 r. po przedstawieniu rozprawy *Wody podziemne w skałach krystalicznych na podstawie badań wybranych obszarów Sudetów polskich.*
Na stanowisko profesora nadzwyczajnego UWr. został mianowany w 1999 r.
W latach 1987/1988 i 1992/1993 przebywał na stypendium naukowym w Stanowym Uniwersytecie Stony Brook w stanie Nowy Jork w USA.
W latach 1996-2003 odbyl dwa kursy modelowania numerycznego w Cambridge i Ottawie; współpracuje ze specjalistami z Holandii w zakresie gospodarki wodnej.
Dorobek naukowy prof. S Staśki obejmuje 60 prac opublikowanych w recenzowanych czasopismach, w tym 22 samodzielne i 15 innych opublikowanych w materiałach konferencyjnych.
Jest współautorem 30 prac archiwalnych i ekspertyz zastosowanych w większości w praktyce, głównie dla potrzeb gospodarki wodnej i jednostek administracyjnych. Profesor zredagował 15 arkuszy Mapy Hydrogeologicznej Polski w skali 1:50 000.
Działalność naukowo badawcza prof. S. Staśki związana jest z hydrogeologią. Prowadzi wielokierunkowe badania terenowe i laboratoryjne środowiska hydrogeologicznego, głównie skał węglanowych oraz krystalicznych w południowozachodniej Polsce.
Odbył staże naukowe w Stanach Zjednoczonych, Anglii i Rosji. W 2004 r. był uczestnikiem wyprawy naukowej na Spitsbergen.
W opinii recenzentów jest cenionym specjalistą z zakresu gospodarki wodnej i ochrony środowiska wód podziemnych. Prace w większości publikowane w języku angielskim, również w czasopismach z listy filadelfijskiej, charakteryzują się oryginalnością pod względem metodycznym oraz wysokim poziomem prezentacji wyników i są istotnym wkładem w rozwój krajowej i światowej hydrogeologii.
Prof. S. Staśko był organizatorem i uczestnikiem wielu sympozjów i konferencji naukowych o zasięgu międzynarodowym. Współorganizował z sukcesem międzynarodowe warsztaty *Hydrogeology of Hard Rock of the Bohemian Massif* oraz *Modelowania przepływu wód podziemnych.*
Wypromował czterech doktorów, kolejnych pięciu doktorantów ma otwarte przewody.
Sprawuje funkcje dyrektora Instytutu Nauk Geologicznych i kierownika Zakładu Hydrogeologii Podstawowej.
Jest członkiem towarzystw i komitetów naukowych, m.in. ekspertem UE w VI PR, członkiem Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Środkowej Odry, członkiem American Geophysical Union, International Association of Hydrogeologists i Polskiego Towarzystwa Geologicznego.
Był kierownikiem trzech indywidualnych projektów badawczych Komitetu Badań Naukowych oraz dwóch projektów promotorskich, recenzował 22 projekty Unii Europejskiej (Specific Target Research or Innovation Project i Marie Curie Action). Świadczy to o uznaniu i prestiżu naukowym prof. S. Staśki w środowisku naukowym i technicznym.
Rodzina: żona Teresa jest pedagogiem w 22 gimnazjum, córka Patrycja ukończyła studia geologiczne, Kamila – studiuje w Akademii Muzycznej we Wroclawiu w klasie kompozycji.
Zainteresowania: turystyka górska, muzyka, pływanie i numizmatyka. ■

# Nowoczesna oferta dydaktyczna UWr.

W ostatnich trzech latach w Uniwersytecie Wrocławskim wzrosła znacznie oferta studiów licencjackich i magisterskich w systemie dziennym, wieczorowym i zaocznym. Utworzono także wiele studiów podyplomowych. 17 wydziałowych studiów doktoranckich cieszy się od lat niesłabnącym zainteresowaniem. Oferta kształcenia w języku angielskim znajduje zainteresowanie studentów z zagranicy. Dla nich wydany został informator „Jungle Book", unikatowy za granicą, który nasi naukowcy ofiarowują, wizytując zagraniczne uczelnie.

**Nowe kierunki i specjalności studiów utworzone w latach 2002-2005**

Wydział Filologiczny: ♦ filologia angielska – studia licencjackie wieczorowe; ♦ filologia klasyczna o specjalizacji kultura śródziemnomorska – studia licencjackie dzienne; ♦ filologia rosyjska – studia licencjackie wieczorowe; ♦ filologia polska – specjalność historia i kultura Żydów; ♦ filologia niderlandzka – studia 3-letnie licencjackie i 2-letnie magisterskie uzupełniające; ♦ dziennikarstwo i komunikacja społeczna – studia magisterskie uzupełniające (2-letnie) dzienne i zaoczne; ♦ filologia polska – specjalność Krytyka literacka i artystyczna, w trybie dziennym; ♦ filologia polska – specjalizacja Retoryka stosowana, w trybie dziennym; ♦ filologia polska – specjalizacja Folklor, literatura popularna, literatura dziecięca, w trybie dziennym; ♦ filologia polska – specjalizacja Lingwistyka kulturowa, w trybie dziennym; ♦ filologia polska – specjalizacja Język w komunikacji społecznej na kierunku, w trybie dziennym; ♦ obowiązkowy lektorat języka polskiego dla cudzoziemców. Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych: ♦ historia – studia jednolite magisterskie (5-letnie) dzienne; ♦ kulturoznawstwo – specjalność nauczycielska; ♦ muzykologia – studia licencjackie dzienne; ♦ pedagogika – studia magisterskie uzupełniające wieczorowe; ♦ etnologia – studia licencjackie i reaktywowane studia magisterskie uzupełniające, dzienne i zaoczne; ♦ kulturoznawstwo – specjalizacja europejskie systemy komunikacji międzykulturowej na jednolitych studiach magisterskich i uzupełniających studiach magisterskich; ♦ pedagogika – studia licencjackie w Zamiejscowym Ośrodku Dydaktycznym w Kłodzku. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii: ♦ prawo – studia magisterskie jednolite (5-letnie) wieczorowe; ♦ administracja – studia licencjackie (3-letnie) dzienne i zaoczne; ♦ administracja – studia magisterskie uzupełniające (2-letnie) dzienne. Wydział Fizyki i Astronomii: ♦ fizyka – studia licencjackie dzienne i wieczorowe (7-semestrów). Wydział Nauk Przyrodniczych: ♦ geologia – specjalizacja geochemia środowiska i gospodarka odpadami na uzupełniających studiach magisterskich; ♦ biologia i geografia – specjalizacja nauczycielska na studiach licencjackich dziennych. Wydział Nauk Społecznych: ♦ filozofia – studia magisterskie uzupełniające dzienne i zaoczne (2,5-letnie), specjalność – komunikacja społeczna; ♦ politologia – studia magisterskie uzupełniające dzienne (2-letnie) dla absolwentów licencjatu z dziennikarstwa i komunikacji społecznej; ♦ stosunki międzynarodowe – studia magisterskie uzupełniające wieczorowe; ♦ europeistyka – studia dzienne i zaoczne; ♦ politologia – specjalizacja Przywództwo polityczne w trybie dziennym i zaocznym. Wydział Chemii: ♦ specjalność chemia biologiczna. Wydział Matematyki i Informatyki: ♦ matematyka – studia magisterskie uzupełniające (3-letnie) dzienne i zaoczne. Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych: utworzenie nowego modelu nauki języków obcych w od roku akademickiego 2005/2006. Centrum Edukacji Nauczycielskiej: ♦ Kwalifikacyjne Studium Podyplomowe – Profilaktyka niedostosowania społecznego w środowisku edukacyjno-wychowawczym z zakresu resocjalizacji; ♦ Kwalifikacyjne Studium Podyplomowe – Wiedza o kulturze dla nauczycieli szkół ponadgimnazjalnych; ♦ Podyplomowe Studium dla Pracowników Samorządu Terytorialnego; ♦ Podyplomowe Studium Edukacja Elementarna. Nauczyciel dziecka sześcioletniego; ♦ Podyplomowe Studium Doskonalące „Biblioteka i świetlica w systemie wychowawczym szkoły"; ♦ Podyplomowe Studium Doskonalące „Wczesne wspomaganie rozwoju małego dziecka"; ♦ Podyplomowe Studium Kwalifikacyjne – Szkolny doradca zawodowy

**Bogate możliwości studiowania**

♦ Interdyscyplinarne Studia w języku angielskim, 2-semestralne, trzy bloki: nauki humanistyczne i społeczne, nauki przyrodnicze, nowe technologie; ♦ Międzywydziałowe Studia Indywidualne o profilu humanistycznym (Kolegium MISH); ♦ Międzywydziałowe Studia Indywidualne o profilu matematycznym i przyrodniczym; ♦ Międzywydziałowe Laboratorium Nowych Mediów Uniwersytetu Wrocławskiego; ♦ Szkoła Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców; ♦ Międzynarodowa Szkoła Letnia UWr.

**Studia podyplomowe powstałe w latach 2002-2005**

Wydział Filologiczny: ♦ Podyplomowe Studium Kształcenia Tłumaczy Języka Niemieckiego; ♦ Podyplomowe Studium Wiedzy o Teatrze i Filmie; ♦ Podyplomowe Studium Wiedzy o Sztuce; ♦ Podyplomowe Studium Wiedzy o Kulturze Żydowskiej i Holocauście; ♦ Podyplomowe Studium Logopedii Ogólnej (jednosemestralne, dokształcające); ♦ Podyplomowe Studium Neurologopedii (jednosemestralne, dokształcające); ♦ Podyplomowego Studium nauczania języka polskiego jako obcego. Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych: ♦ Podyplomowe Studium Psycholingwistyki i Pedagogiki Niepełnosprawnych Umysłowo; ♦ Podyplomowe Studium Historii Społeczno-Politycznej XX wieku; ♦ Podyplomowe Studium w zakresie Pedagogiki i Resocjalizacji. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii: ♦ Podyplomowe Studium Ubezpieczeń Gospodarczych; ♦ Podyplomowe Studium Egzekucji Administracyjnej; ♦ Podyplomowe Studium Prawa Konkurencji i Ochrony Konsumentów. Wydział Nauk Społecznych: ♦ Podyplomowe Studium Rzecznictwa Prasowego. Wydział Chemii: ♦ Podyplomowe Studium Zastosowanie metod fizycznych we współczesnej analizie chemicznej
Wykaz wszystkich studiów podyplomowych dostępny jest na stronie internetowej UWr.

**Studia doktoranckie**

Wydział Filologiczny: ♦ Studium Doktoranckie Wydziału Filologicznego. Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych: ♦ Studium Pedagogiki; ♦ Studium Nauk Historycznych. Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii: ♦ Studium Nauk Prawnych; ♦ Zaoczne Studium Nauk Prawnych. Wydział Fizyki i Astronomii: ♦ Studium Fizyki; ♦ Studium Astronomii. Wydział Nauk Przyrodniczych: ♦ Studium Biologii Molekularnej; ♦ Studium Biologii Rozwoju; ♦ Studium Biologii Środowiskowej; ♦ Studium Geografii; ♦ Studium Geologii; ♦ Zaoczne Studium Geologii. Wydział Nauk Społecznych: ♦ Studium Nauk o Polityce, Filozofii i Socjologii. Wydział Chemii: ♦ Studium Chemii. Wydział Matematyki i Informatyki: ♦ Studium Matematyki; ♦ Studium Informatyki *(zebrała kd)*

**Interdisciplinary Studies in English**

Interdyscyplinarne studia w języku angielskim po raz pierwszy zostały wprowadzone do programmu nauczania w semestrze letnim w roku akademickim 2003/2004. Studia te przeznaczone są dla wszystkich studentów zagranicznych chcących studiować na naszym Uniwersytecie, w tym głównie dla przyjeżdżających w ramach Programu Socrates/Erasmus.
Interdyscyplinarne studia oferują niepowtarzalną możliwość zdobycia i poszerzenia wiedzy w zakresie dziedzin składających się na trzy moduły tematyczne:

- ♦ Humanities and Social Sciences
- ♦ Natura Sciences
- ♦ Material Technology

W kwietniu tego roku została przygotowana kolejna oferta tych studiów poszerzona o nowe wykłady i seminaria głównie z zakresu nauk humanistycznych i społecznych. Została ona rozesłana do wszystkich uczelni partnerskich. Należy podkreślić, że dzięki tej ofercie liczba studentów zagranicznych wybierających nasz ośrodek stale rośnie, co sprawia, że w porównaniu z innymi uczelniami polskimi, jeśli chodzi o wymianę studentów, nasz Uniwersytet znajduje się na bardzo wysokiej pozycji. Warto przypomnieć, że gdy w roku akademickim 1998/1999 kiedy to nasza Uczelnia przystąpiła do Programu Socrates/Erasmus, liczba studentów zagranicznych wynosiła 16, to w bieżącym roku wynosi 300. Po każdym semestrze studenci proszeni są o wypełnienie formularzy oceniających zajęcia, w których brali udział. Z formularzy tych wynika, że oferowane zajęcia są ciekawie prowadzone i dają studentom możliwość zapoznania się z nowym materiałem.
W kończącym się semestrze letnim tego roku akademickiego studenci zagraniczni uczestniczyli w następujących zajęciach:

1. dr Andrzej Dybczyński, *Polish Foreign Policy*, rodzaj zajęć: wykład (25h), ćwiczenia (5h)
2. dr Andrzej Dybczyński, *International Relations Theory,* rodzaj zajęć: wykład (25h), ćwiczenia (5h)
3. prof. Andrzej Jabłoński, *Political Ideologies*, rodzaj zajęć: wykład (30h)
4. dr Krzysztof Jaskułowski, *Ethnicity, Mino-*

*rities and Nationalism in Central and Eastern Historyk from 16th to 19th Century,* rodzaj zajęć: wykład (30h)

5. dr Łukasz Kamiński, *Social Resistance in Poland 1945-1989,* rodzaj zajęć: wykład (20h), ćwiczenia (10h)
6. dr Maria Kostyszak, *Ethical Problems in Contemporary Polish Philosophy, Poetry and Film*, rodzaj zajęć: konwersatorium (15h), wykład (15h)
7. dr Jarosław Kotas, *International Protection of Human Rights,* rodzaj zajęć: wykład (20h), ćwiczenia (10h)
8. dr Marta Kurpisz, *Sport and Society in ancient Greece and Rome,* rodzaj zajęć: wykład (15h), ćwiczenia (15h)
9. prof. Beata Ociepka, *Populism and Media Democracy,* rodzaj zajęć: wykład (30h),
10. dr Michał Rynkowski, *European Law,* rodzaj zajęć: wykład (15h), ćwiczenia (15h)
11. prof. Robert Saciuk, *Personality in Cultural Psychoanalysis,* rodzaj zajęć: wykład (30h)
12. dr Elżbieta Socha, *International Public Law,* rodzaj zajęć: wykład (20h), ćwiczenia (10h)
13. dr Piotr Sula, *Social Dialogue and Industrial Relations in chosen European Countries*, rodzaj zajęć: wykład (30h)
14. prof. Elżbieta Stadtmüller, *Governing Europe? Evolution of European Integration*, rodzaj zajęć: wykład (10h), konwersatorium (20h)
15. mgr Marcin Starnawski, *Modern History of Polish Jews*, rodzaj zajęć: wykład (15h), konwersatorium (15h)
16. dr Bożena Szaynok, *Polish-Jewish Relations In the 20th Century,* rodzaj zajęć: wykład (20h), ćwiczenia (10h)
17. dr Jakub Tyszkiewicz, *Central Europe and Poland since 1918*, rodzaj zajęć: konwersatorium (30h)
18. dr Izabela Wróbel, *Implications of the Eastern Enlargement on Establishing Area of Freedom, Security and Justice within the EU*, rodzaj zajęć: wykład (15h), konwersatorium (15h)
19. dr Małgorzata Wyrzykowska, *History of Silesian Art and Culture within the context of Central European Art*, rodzaj zajęć: wykład (15h), seminarium (15h)
20. dr Marcelina Zuber, *Contemporary Polish Society in Transition*, rodzaj zajęć: konwersatorium (15h), ćwiczenia (15h)

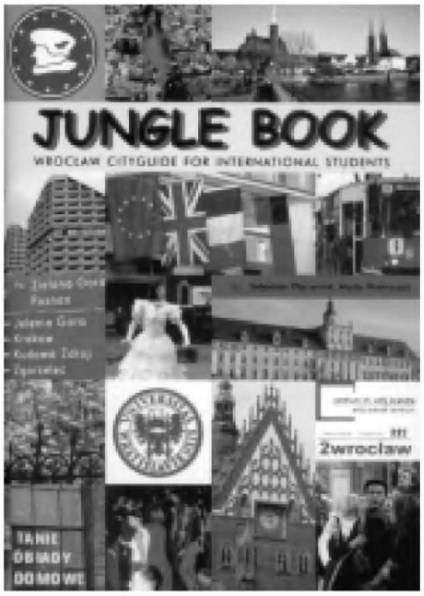
Szczegóły na temat studiów można znaleźć na stronie internetowej: www.interstudies.uni.wroc.pl

**Jungle Book – Wrocław City guide for International Students**

Aby zapewnić naszym studentom zagranicznym pomoc w poruszaniu się po naszym Uniwersytecie i po naszym mieście, z inicjatywy dr. Sebastiana Płóciennika, pracownika Centrum Willy Brandta, powstał przewodnik Jungle Book. Pierwsze wydanie tego doskonałego informatora ukazało się w 2004 r. Dr Sebastian Płóciennik wraz ze studentami zagranicznymi, którzy najlepiej wiedzą, jakie informacje są im przydatne, aby odnaleźć się w naszym mieście, stworzyli przewodnik, który jest nieocenionym źródłem wskazówek dla każdego studenta przyjeżdżającego do Wrocławia. Pozwala on nie tylko zorientować się w procedurach uniwersyteckich, ale przede wszystkim zawiera informacje dotyczące miasta, jego historii i dnia dzisiejszego. W kwietniu tego roku ukazało się jego drugie wydanie uzupełnione o nowe informacje głównie związane ze zmianami jakie nastąpiły po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej. W założeniu jest przygotowanie wersji niemieckojęzycznej i rosyjskiej Jungle Book. Przewodnik istnieje również w wersji elektronicznej www.wbz.uni.wroc.pl/junglebook



*Studenci Erasmusa 2005*




W ciągu pierwszych tygodni swojego pobytu we Wrocławiu studenci zagraniczni nie rozstają się z Jungle Book, który stał się niejako ich znakiem rozpoznawczym. Warto również podkreślić, że dr Sebastian Płóciennik był inicjatorem powstania wolontariatu studentów naszego Uniwersytetu, którzy z wielkim zapałem zajęli się wprowadzaniem studentów zagranicznych w życie studenckie naszej uczelni. *Urszula Broda*

**Międzywydziałowe Laboratorium Nowych Mediów**

Laboratorium rozpocznie działalność 1 października 2005 r. Tę międzywydziałową jednostkę utworzyły we współpracy Wydział Filologiczny oraz Wydział Matematyki i Informatyki. Mieścić się będzie w Instytucie Matematycznym UWr. przy pl. Grunwaldzkim 2/4. Laboratorium powołane zostało do prowadzenia działalności naukowo-dydaktycznej, dokumentacyjnej i usługowej w zakresie technologii informatycznych związanych z przekazami multimedialnymi.

Jego główne zadania to:

- uruchomienie internetowego radia uniwersyteckiego „ZWROTNICA" w oparciu o program radiowy nadawany ze studia Katedry Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UWr.
- obsługa internetowego przekazu „Uniwersyteckiego Magazynu Filmowego"
- przygotowanie multimedialnych wykładów w Instytucie Matematycznym oraz dźwiękowa dokumentacja wydarzeń udostępniana na stronach www
- świadczenie usług multimedialnych wzbogacających strony internetowe wydziałów, instytutów i innych jednostek UWr.
- stworzenie multimedialnego portalu internetowego do prezentacji badań naukowych
- z działalności dydaktycznej: opracowanie scenariuszy przekazu interaktywnego dla przedmiotów, części programów, bloków programowych i opracowanie optymalnych metod przekazu; mityngi przedmiotowe dla studentów i uczniów szkół średnich; praktyki dla studentów dziennikarstwa i matematyki
- z działalności usługowej (odpłatnej i częściowo odpłatnej dla UWr.): promocyjne reportaże radiowe i telewizyjne; multimedialne materiały dydaktyczne i edukacyjne; nowoczesne w formie informatory, projektowanie stron www, prowadzenie bazy danych.

Międzywydziałowe Laboratorium Nowych Mediów będzie nadzorowane przez Radę Naukowo – Programową proponowaną przez oba wydziały. Jej członkowie (sześć osób) będą powoływani przez Rektora na okres kadencji władz UWr.

Laboratorium ma funkcjonować na zasadzie samofinansowania się, z wykorzystaniem pieniędzy z grantów, świadczonych usług, donacji i środków pozabudżetowych. *(kd)*

**31. Letni Kurs Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców**

31. Letni Kurs Języka Polskiego i Kultury dla Cudzoziemców będzie trwał od 11 VII do 12 VIII 2005 r. W czasie tych pięciu tygodni odbędą się trzy typy kursów.

♦ Od 11 VII do 22 VII 2005 r. będzie prowadzony intensywny, dwutygodniowy kurs dla niemieckich nauczycieli w ramach projektu Interreg III A. Ze strony niemieckiej projektem kieruje pani Kinga Hartmann, z którą wspólnie przygotowujemy długoterminowy, unijny program kształcenia językowego w regionach przygranicznych.

♦ Od 18 VII do 6 VIII 2005 r. po raz jedenasty organizujemy tandemowy kurs językowy dla polskich i niemieckich uczestników biorących udział w różnych wspólnych projektach. Kurs ten organizujemy na zlecenie bardzo ważnej dla stosunków polsko-niemieckich organizacji „Jugendwerk" (Polsko-Niemiecka Współpraca Młodzieży).

♦ Od 18 VII do 12 VIII 2005 r. organizujemy czterotygodniowy kurs języka i kultury polskiej. Po raz pierwszy uczestnikami tego kursu będzie siedemnastoosobowa grupa studentów z Kazachstanu, którzy w roku akademickim 2005/2006 będą studiować na różnych kierunkach naszego Uniwersytetu.

We wszystkich typach kursów łącznie weźmie udział ponad 160 osób ze wszystkich krajów europejskich oraz USA, Japonii, Izraela i Zjednoczonych Emiratów Arabskich.

Uroczyste rozpoczęcie kursu odbędzie się 18 lipca o godz. 11.30 w Auli Leopoldyńskiej. Uczestnicy kursu wysłuchają również koncertu w wykonaniu studentów Akademii Muzycznej we Wrocławiu. *Urszula Dobesz*

* * *

Na stronie internetowej UWr. w menu Studia (po lewej stronie) jest dostępna bogata oferta studiów, m.in. pakiety informacyjne o wybranych kierunkach studiów, kursy przygotowawcze, informatory 2005/2006 dla kandydatów na I rok studiów, na studia podyplomowe i doktoranckie oraz studia międzywydziałowe.

# Kola naukowe w 2005 r.

## Koło Naukowe Linguistic Investigations

Koło działające przy Instytucie Filologii Angielskiej Uniwersytetu Wrocławskiego zaprosiło w semestrze letnim roku akademickiego 2004/2005 wiele osób. Z wykładami gościnnymi byli:

- Prof. Jan Miodek z Instytutu Filologii Polskiej UWr. (16 marca 2005 r.): *Język – elastyczna stabilność.*
- Prof. dr Stephen Regan z Institute of Literary Studies, University of Durham, England (22 kwietnia 2005 r.): *From Stage to Screen: Roman Polański anD Shakespeare's Macbeth.*
- Dr Marek Krajewski z Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej UWr. (11 maja 2005 r.): *Z leksyki porównawczej języków indoeuropejskich.*
- Prof. Izabella Malej z Instytutu Filologii Słowiańskiej UWr. (18 maja 2005 r.): *Kubizm i rosyjska awangarda literacka.*
- Prof. Alfred Franciszek Majewicz z Instytutu Orientalistycznego UAM w Poznaniu (25 maja 2005 r.): *Bronisław Piłsudski – światowy hit polskiej humanistyki.*
- Prof. Maciej Grochowski z Instytutu Języka Polskiego UMK w Toruniu (3 czerwca 2005 r.): *Ciążnie a części mowy.*
- Stefan Bednarek z Instytutu Kulturoznawstwa UWr. (8 czerwca 2005 r.): *Jaki jest charakter narodowy Polaków.*





Potwierdzone wykłady w roku akademickim 2005/2006: prof. Stanisław Bereś z Instytutu Filologii Polskiej, UWr.; prof. Zofia Berdychowska z Instytutu Filologii Germańskiej, UJ; prof. dr Lawrence Buell z Institute of English Studies, Harvard University, USA; prof. Jacek Fisiak z Instytutu Filologii Angielskiej UAM w Poznaniu; prof. Ewa Komorowska z Instytutu Filologii Słowiańskiej USZ; prof. Andrzej Jabłoński z Instytutu Politologii, UWr.; prof. Jadwiga Konieczna-Twardzikowa z Instytutu Filologii Romańskiej UJ; prof. Józef Kosian z Instytutu Filozofii UWr.; prof. Aleksandra Kubicz z Instytutu Biochemii Biologii Molekularnej UWr.; prof. Janina Labocha z Instytutu Polonistyki UJ; prof. Elżbieta Mańczak-Wohlfeld z Instytutu Filologii Angielskie UJ; prof. Andrzej Pisowicz z Instytutu Orientalistyki UJ; prof. Elżbieta Skibińska z Instytutu Filologii Romańskiej UWr.; prof. Stanisław Stachowski z Instytutu Orientalistyki UJ; prof. Teresa Szostek z Instytutu Filologii Klasycznej i Kultury Antycznej UWr.; prof. Elżbieta Tabakowska z Instytutu Filologii Angielskiej UJ; prof. Teresa Tomaszkiewicz, z Instytut Filologii Romańskiej UAM w Poznaniu; prof. Beata Zagórska-Marek z Instytutu Biologii UWr.

*Michał Garcarz, prezes Koła LI*

## Koło Azjatyckie Stosunków Międzynarodowych

W semestrze letnim 2005 nasze Koło zorganizowało następujące przedsięwzięcia:

- Dzień Filmów o Tybecie (8 marca 2005 r.) – pierwsze oficjalne przedsięwzięcie Koła Azjatyckiego, pokaz był zorganizowany w Instytucie Stosunków Międzynarodowych, zgromadził liczną publiczność, przyszło około 60 osób, przedstawione na pokazie filmy traktowały o kulturze i religii Tybetu, a także poruszały drażliwe kwestie polityczne (np. „Czerwona flaga nad Tybetem") – były to fimy trudne do zdobycia i rzadkie.
- Wykład Wojciecha Tracewskiego pt. Buddyzm w cywilizacji Zachodu, który odbył się 27 kwietnia 2005 r. – wykład był przedsięwzięciem wspólnym, Koła Naukowego Etnologii oraz Związku Karma Kagyu. Wykład zgromadzil bardzo liczną publiczność – ponad 100 osób (w sali brakowało miejsc siedzących).
- pokaz slajdów Aleksandra Evsejenko pt. „Kirgistan, kraina dolin i gór"; oraz Lukasza Firmanty pt. „Wrażenia z praktyk w Irkucku i Pekinie. A Mongolia pomiędzy" (11 maja 2005 r.) – niezwykle ciekawa opowieść studenta Filozofii UWr., który jest obywatelem Kirgistanu, o jego rodzinnym kraju oraz studenta V roku Stosunków Międzynarodowych o jego podróży do Rosji, Mołdawii i Chin, obydwie zilustrowane zdjęciami i filmami.
- Publikacja Koła – pierwszy numer Zeszytów Koła Azjatyckiego (czerwiec 2005 r.) złożony z siedmiu artykułów o tematyce politycznej, ekonomicznej i kulturalnej, dotyczących takich krajów, jak: Indie, Chiny, Tajwan, Tybet, Japonia, Korea. [...]

*Małgorzata Jakimów, prezes Koła*

## Koło Naukowe Studentów Pedagogiki „ETNO"

Semestr letni bieżącego roku akademickiego był bardzo pracowity dla członków KNSP „ETNO". W marcu koło przeprowadziło zbiórkę darów dla dzieci i młodzieży z polskiego Domu Dziecka w Podbrodziu i wioski dziecięcej SOS VAIKAI w Wilnie.

Nasza studencka inicjatywa została poparta również przez prywatne firmy. Zebrano wiele darów o łącznej kwocie 8 000,00 zł, które przekazaliśmy placówkom opiekuńczym w ramach studenckiej wymiany międzyuczelnianej pomiędzy Uniwersytetem Wrocławskim a Wileńskim Uniwersytetem Pedagogicznym (3-17.04.2005 r.).

W dniach 5-7 maja pięcioro członków KNSP „ETNO" uczestniczyło w XXXIV Międzynarodowym Seminarium Kół Naukowych pod hasłem „Koła Naukowe Szkołą Twórczego Działania" zorganizowanym przez Uniwersytet Warmińsko Mazurski w Olsztynie.

„Etniacy" wystąpili w Sekcji Pedagogicznej z dwoma referatami. Z 20 różnych wystąpień zaprezentowanych w naszej Sekcji, Jury najwyżej oceniło wystąpienie Aleksandry Welc, Edyty Mituły, Sławomira Grzesiaka pt. „Wychowanie w tradycji i kulturze huculskiej". KNSP „ETNO" 2 czerwca w Instytucie Pedagogiki zorganizowało Międzynarodową Konferencję Naukową pt. „Gdzie szum Prutu, Czeremoszu... Odkrywanie Huculszczyzny". Naszymi gośćmi było wielu wybitnych specjalistów zajmujących się problematyką Huculszczyzny. Zakres tematyczny Konferencji ukazywał Huculszczyznę zarówno w przeszłości, jak i w dobie współczesnej.

Konferencji towarzyszyła wystawa eksponatów zgromadzonych przez członków koła podczas obozu naukowego na Ukrainie w 2004 r., wernisaż fotografii oraz pokaz tradycyjnego zdobnictwa pisanek huculskich.

W ramach Konferencji odbył się również koncert kapeli huculskiej „Czeremosz" z Werchowyny (Ukraina), urozmaicony nauką skocznych tańców ludowych. Więcej o nas i naszej działalności na stronie internetowej: www.etno.pedagogika.uni.wroc.pl.

*Sławek Grzesiak*

## Koło Naukowe Studentów Politologii

KNSP rozpoczęło swoją działalność w październiku 2004 r. W semestrze letnim roku akademickiego 2004/2005 pracowaliśmy nad następującymi projektami:

- W lutym zainicjowaliśmy spotkanie z przedstawicielami ośrodka badawczego Instytutu Ludwiga von Misesa. Wykład i dyskusja dotyczyły mitów ekonomicznych w naukach społecznych, czyli „Czarnoksięstwa w ekonomii".
- W maju, przy współudziale Koła Naukowego Ad Hoc z Uniwersytetu Warszawskiego, zorganizowaliśmy dwudniową konferencję „Mina drogą do kariery. Autoprezentacja w polityce". Wśród zaproszonych gości byli pracownicy naukowi Instytutu Politologii (UWr.), a także prof. Doliński (SWPS) i europarlamentarzysta Jacek Protasiewicz. Na konferencji rozważaliśmy rolę autoprezentacji, a szczególnie mowy ciała zarówno w polityce, jak i w życiu codziennym. Teoretyczne dywagacje podsumowaliśmy warsztatami, na których uczestnicy poznawali praktyczne aspekty autoprezentacji.

*Marta Chudyk*

## Koło Naukowe Chemików JEŻ

Nazwa dla upamiętnienia p. prof. Jeżowskiej-Trzebiatowskiej. W minionym semestrze koło zorganizowało warsztaty dla szkół średnich z naszego województwa. Dzięki nim uczniowie mogli przećwiczyć na żywo reakcje chemiczne te znane i te dla nich nowe. Członkowie naszego koła, tradycyjnie już, brali udział w Wiosennym Zjeździe Sekcji Studenckiej Polskiego Towarzystwa Chemicznego w Górach Sowich oraz w Ogólnopolskiej Szkole Chemii Wisła 2005, organizowanej przez Akademickie Stowarzyszenie Studentów Chemii.

Prawie cotygodniowe spotkania koła wzbogaciły się w referaty przygotowywane przez studentów i w herbatkę, zaś dla ogółu niezrzeszonych organizowaliśmy prezentacje specjalizacji dostępnych na wydziale. Następny PTChem i festiwal nauki już we wrześniu. [...]

*Urszula Jarek, przewodnicząca Koła Naukowego Chemików „Jeż"*



## „Koło Naukowe Poradnictwo w teorii i praktyce"

Najważniejsze, co zrobiło „KN Poradnictwo w teorii i praktyce" w semestrze letnim roku akademickiego 2004/2005, to zorganizowanie konferencji „Starsze kobiety w kulturze i społeczeństwie".Konferencja odbyła się 14 marca 2005 r. w Uniwersytecie Trzeciego Wieku przy Instytucie Pedagogiki UWr, a jej współorganizatorami byli: Koło Naukowe Studentek i Studentów Socjologii i Filozofii „*Ex aequo*" oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku.

W trakcie konferencji zastanawiałyśmy się nad rolą i miejscem starszych kobiet we współczesnym społeczeństwie. Poruszane tematy to m.in.: makro- i mikrostrukturalne uwarunkowania uczestnictwa starszych kobiet w społeczeństwie polskim, rola starszych kobiet w tradycyjnych środowiskach wiejskich, rola artystek i twórczyń ludowych, możliwości zmiany małego udziału kobiet starszych w życiu społecznym, kulturalnym i politycznym proponowanym przez feministki amerykańskie i polskie, sposoby przeżywania starości, motywy i rodzaje aktywności społecznej i fizycznej kobiet, a także sposoby przedstawiania starszych kobiet w mediach.

W sekcji „Wiedźmy i czarownice" zaprezentowano dwie analizy dzieł literackich, w których pojawiają się motywy starszych kobiet pokazanych jako zagrażające społeczności lokalnej oraz archeologiczną analizę wykopalisk grobowych z Dolnego Śląska, w których najprawdopodobniej pochowano czarownice. Po tej sesji interpretację swoich prac „Moje spotkanie z prababcią" przedstawiła Monika Konieczna-Golińska.

Konferencji towarzyszyła wystawa prac Moniki Koniecznej-Golińskiej, studentki V roku Akademii Sztuk Pięknych, zatytułowana „Moje spotkanie z prababcią". W konferencji uczestniczyło ok. 120 słuchaczy i słuchaczek, które mogły zapoznać się z pracami artystki oraz z przygotowanymi specjalnie na tę konferencję pocztówkami z wizerunkami starszych kobiet (studentek Uniwersytetu Trzeciego Wieku), których autorką jest członkini Koła Justyna Kirejczyk. Obecnie pracujemy nad publikacją pokonferencyjną.

*Alina Łysak*

## Studenckie Kolo Naukowe Historyków Filozofii

Semestr letni okazał się bardzo owocny. Nie tylko mieliśmy przyjemność uczestniczyć w konferencjach naukowych - w Opolu, gdzie dwóch członków naszego Kola wygłaszało referaty, włączając się tym samym do dyskusji o statusie filozofii w szkołach średnich, uczestniczyliśmy także w Zjeździe Filozoficznym; w Zielonej Górze, gdzie referaty czterech kolegów były wyrazem ich zainteresowań, a także pracy podejmowanej w sekcjach SKNHF. Jednak największym sukcesem tego semestru okazała się debata zorganizowana przez Bartka Skowrona, zastępcę przewodniczącego. Trudne zagadnienie prawdy w ujęciu epistemicznym i ontycznym spotkało się z dużym zainteresowaniem nie tylko studentów filozofii, ale również czołowych naukowców wrocławskich, w tym m.in. prof. Ludomira Newelskiego, który zaszczycił nas swoją obecnością. Było to pierwsze z cyklu spotkań, który zamierzamy kontynuować w nadchodzących latach. Postaramy się również, by każde kolejne spotkanie nie odbyło się bez równie znakomitych gości. Trwają już w związku z tym rozmowy. Wspomogliśmy także kolegów z Koła Filozofii Krytycznej w organizowaniu ogólnopolskiej konferencji poświęconej nowym ścieżkom filozofii krytycznej, która odbyła się w połowie maja w Instytucie Filozofii i była wielkim sukcesem studentów Instytutu Filozofii. Semestr ten kończymy angażując swe siły w przygotowywanie pierwszego numeru Pisma Filozoficznego. I z nadzieją, że w przyszłym semestrze będą powstawały kolejne sekcje i przybywali nowi członkowie!

*Paulina Nowak*

## Koło Integracji Europejskiej „KITE"

Koło przy Instytucie Studiów Międzynarodowych jest jednym z najmłodszych kół naukowych Uniwersytetu Wrocławskiego, jednak pomimo niedługiej działalności może się poszczycić znaczną liczbą osiągnięć.

Jeszcze przed oficjalną rejestracją wzięliśmy udział w konferencji/seminarium pt. „Arts and Facts", zorganizowanej przy współpracy z Jugendbildungsstatte Kurt Lowenstein w Werftpfuhlu pod Berlinem oraz w konferencji zorganizowanej przez studentów stosunków międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego pt. „Jakie prawa człowieka? Czy to ma sens?" Już jako Koło zorganizowaliśmy w Instytucie Studiów Międzynarodowych UWr „Debatę Unijną" z udziałem przedstawicieli partii politycznych i ich młodzieżówek, warsztaty pt. „Być Europejczykiem po polsku" w ramach międzynarodowego projektu Domu Spotkań im. Angelusa Silesiusa oraz konferencję dotyczącą bezpiecznego zarządzania firmą w UE: „Bezpieczna firma w UE" (ISM). Uczestniczyliśmy też w Giełdzie Kół Naukowych oraz konferencji pt. „W świecie szans czy zagrożeń" zorganizowanej w Szkole Głównej Handlowej w Warszawie i połączonej z symulacjami obrad Rady Bezpieczeństwa ONZ. Naszym największym sukcesem jest przygotowana we współpracy z AEGEE Wrocław międzynarodowa konferencja pt. „Enlargement... one year after – Poles, Ukrainians,

Germans in United Europe", która odbyła się we Wrocławiu z udziałem studentów z zagranicy oraz z innych polskich uczelni (Uniwersytety Jagielloński i Warszawski). Działalność „KITE" w tym roku akademickim zakończyła się wsparciem organizacji Europejskiego Szczytu Regionów i Miast, który odbywał się w dniach 19-20 maja 2005 r. we Wrocławiu. W ramach działań związanych ze Szczytem pomogliśmy zorganizować debatę z udziałem prezydenta Wrocławia i przewodniczącego Komitetu Regionów UE Petera Strauba, przygotowaliśmy wykład prof. Franza Schausbergera, przedstawiciela Komitetu Regionów Unii Europejskiej, oraz zaangażowaliśmy się w Szczyt jako wolontariusze.
Z dotychczasowej działalności jesteśmy zadowoleni, a do realizacji czekają już kolejne plany, co cieszy nas jeszcze bardziej.

*Piotr Kaznowski*

## Studenckie Koło Naukowe Systematyków Roślin

SKN Systematyków Roślin to najlepsze rozwiązanie dla studentów, którzy chcą poszerzać swoją wiedzę o roślinach – i to nie tylko od strony praktycznej. W semestrze letnim odbył się wyjazd do Białowieży (darmowy dla członków Koła, częściowo płatny dla osób towarzyszących), aby podziwiać piękno puszczy, budzącej się do życia na wiosnę, oraz wypad do Lomży (tylko dla członków Koła), gdzie trwały obserwacje geofitów wiosennych. Jednak największą aktywność botanicy wykazują w przerwie wakacyjnej. Każdego roku, w wakacje, (czyli również w nadchodzące) Koło organizuje tzw. sprzątanie Śnieżki, czyli badanie i usuwanie roślin sysnantropijnych z jej kopuły, mianowicie z Drogi Jubileuszowej. Czasami przewidywane są również inne podróże (na razie tylko w granicach kraju) i to nie tylko dla zatwardziałych botaników! Nie trzeba rozległej wiedzy, aby dobrze się bawić. Wystarczy sam kontakt z naturą. Koło Naukowe ma swoje ulubione tereny, którym poświęca regularnie czas – wspomniana Śnieżka czy Puszcza Romnicka (także w tym roku), ale jeśli jest możliwość wyjazdu w inne miejsca, Koło uważnie ją rozpatruje.
W trakcie semestru Koło Naukowe zorganizowało seminaria, na których pracownicy Zakładu Systematyki i Fitosocjologii odkrywali tajemnice roślin – o różnorodności i pięknie storczyków oraz zagadkowości niezauważanych na co dzień mchów. Skupiały one dużą widownię. Na jednym ze spotkań zaprezentowano również pokaz zdjęć z wyprawy do Białowieży. Należy także wziąć pod uwagę udział SKN Systematyków Roślin w tegorocznej Giełdzie Kół Naukowych. Co prawda w tym roku nie zajęło pierwszego miejsca, jednakże wzbudziło zainteresowanie makietą Śnieżki i zbiorem roślin mięsożernych. Koło szykuje się do walki za rok. Co oferują spotkania Koła? Dobrą zabawę, nieduże, przyswajalne dawki wiedzy, brak przymusu, konfliktów i dociekania swoich racji. Pozytywna atmosfera sprzyja nauce, to było zawsze mottem SKN Systematyków Roślin.

## Koło Naukowe Kulturoznawców „Aporie"

W semestrze letnim Koło Naukowe Kulturoznawców „Aporie" zorganizowało dwie sekcje tematyczne. Tematem cotygodniowych spotkań i dyskusji było dzieło Edmonda Jabesa oraz dzieło Michaiła Bachtina. Działalność koła rozpoczęła się w listopadzie 2004 r. 10 grudnia 2004 r. odbyła się sesja studencka „Czytanie Derridy", przy której organizacji wzięły udział Koło Naukowe Studentów Filozofii oraz Koło Naukowe Kulturoznawców „Aporie".
W czerwcu bieżącego roku we współpracy z Kołem Naukowym Studentów Filozofii wspólnie udało nam się opublikować materiały posesyjne wraz z przekładami fragmentów tekstów Jacquesa Derridy (200 sztuk). Na naszą publikację zatytułowaną „Czytanie Derridy" składają się teksty studentów, doktorantów oraz pracowników uczelni, których recenzji podjął się prof. Leszek Koczanowicz. Kształt publikacji zawdzięczamy pracy członków Koła Naukowego Kulturoznawców „Aporie". Publikacje zredagowali Rafał Włodarczyk i Bartosz Małczyński, skład oraz opracowanie graficzne wykonał Jarosław Furmaniak.

*Katarzyna Liszka*

## Studenckie Koło Naukowe Teriologów




SKN Teriologów jest jednym z najmłodszych Kół Naukowych na naszej uczelni. Działamy przy Instytucie Zoologicznym Uniwersytetu Wrocławskiego od 16 lutego 2004 r.
Prowadzimy wstępne badania rozsiedlenia bobra (*Castor fiber*) w okolicach Wrocławia. Przymierzamy się również do przeprowadzenia pełnej inwentaryzacji teriologicznej Wrocławia i jego obrzeży. Członkowie naszego Koła brali udział w VIII Ogólnopolskim Przeglądzie Działalności Studenckich Kół Naukowych Przyrodników w Gdańsku, a także w II Ogólnopolskiej Studenckiej Konferencji Naukowej pt. „Ochrona przyrody w pracach młodych naukowców" w Łodzi.
Niedawno przyłączyliśmy się do programu restytucji susła na tereny województwa opolskiego. Członkowie SKN Teriologów brali udział w Warsztatach Teriologicznych organizowanych przez Stowarzyszenie Dla Natury „WILK", odwiedzili także „Wilczy Park" w Stobnicy.
Staramy się dzielić naszą wiedzą teriologiczną, organizując seminaria, na które zapraszamy wszystkich zainteresowanych studentów oraz prowadząc prelekcje dla uczniów. Z naszą działalnością mogliście zapoznać się na tegorocznej Giełdzie Kół Naukowych oraz na Dniach Aktywności Studenckiej – Wrocław 2005 na Politechnice Wrocławskiej.

*Justyna Zawadzka*

## Studenckie Koło Naukowe Językoznawców

W ostatnim semestrze Studenckie Koło Naukowe Językoznawców prowadziło działalność dość różnorodną. W ramach popularyzacji wiedzy językoznawczej: zorganizowaliśmy wykład Kamila Piwki „Język, etnolekt, dialekt. Wprowadzenie do problematyki w świetle najnowszych zmian na językowej mapie Europy", rozpoczęliśmy i prowadzimy nadal dla studentów I oraz II roku warsztaty z cyklu *Metody ankietowe w pracy naukowej językoznawcy*, zorganizowaliśmy konkurs *Językoznawcza Praca Roku 2005* (wśród nagród jest m.in. publikacja w prestiżowym wydawnictwie), przygotowaliśmy tekst dyktanda na *II Gimnazjalne Potyczki Ortograficzne* organizowane przez gimnazjum w Ścinawie oraz utworzyliśmy bibliotekę trudno dostępnych tekstów potrzebnych studentom filologii polskiej. W związku z pracą naukową: uczestniczyliśmy w zorganizowanym przez Studenckie Koło Językoznawców Akademii Bydgoskiej Międzyuczelnianym Seminarium Językoznawczym *Językoznawstwo w tradycji i rozwoju cz. II* w Więcborku oraz zorganizowaliśmy we Wrocławiu wraz z Kołem Naukowym Studentów Socjologii Ogólnopolską Konferencję Socjolingwistyczną *Język i społeczeństwo* (w trzydniowej konferencji uczestniczyło ponad 50 osób z ośmiu ośrodków akademickich, wygłoszono 25 referatów). Ponadto obsługiwaliśmy ogólnopolskie konferencje zorganizowane przez pracowników Instytutu Filologii Polskiej – wrocławskie *Oblicza komunikacji. Perspektywy badań nad tekstem, dyskursem i komunikacją* prof. Ireny Kamińskiej-Szmaj, dr Moniki Zaśko-Zielińskiej i dr. Tomasza Piekota oraz karpackie XXXVIII seminarium z cyklu *Język a kultura* prof. Anny Dąbrowskiej. Naszą działalność w tym roku akademickim zakończy organizowany pod koniec sierpnia w Oščadnicy k. Čadcy na Słowacji wraz ze Studenckim Kołem Naukowym Języka Migowego Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie letni obóz naukowy poświęcony problematyce języka migowego, otwierający jednocześnie ten nowy w naszej działalności obszar badań. Szczegółowe informacje dotyczące naszej pracy znaleźć można na stronie internetowej www.sknj.ifp.uni.wroc.pl. Serdecznie zapraszamy!

## Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki

Koło realizowało konsekwentnie swój zasadniczy cel, jakim jest aktywizowanie środowiska studenckiego na różnorodnych polach działalności związanej z popularyzowaniem oraz badaniem historii sztuki. Również i w tym semestrze udało nam się zorganizować kilka ważnych przedsięwzięć. W ramach trwającego od zeszłego roku cyklu „Spotkania ze sztuką", w którym jako prelegentów zapraszamy studentów i doktorantów naszego instytutu (a także uczelni zagranicznych), odbyły się dwa wykłady: „Poetyckie światy Prerafaelitów" oraz „Sztuka żydowska – spór o pojęcie". Po każdym z wykładów toczyły się ożywione dyskusje. Kontynuując rozpoczęty rok temu cykl wypraw naukowych pt. „Szlakiem śląskich cystersów", 24 kwietnia wybraliśmy się na jeden dzień do Henrykowa, by podziwiać piękno barokowego klasztor cysterskiego. Zwiedzaniu zabytków towarzyszyły fachowe komentarze dr. J. Witkowskiego. 11 maja udało nam się zorganizować jednodniową interdyscyplinarną sesję studencką pt. „Architektura Wrocławia od końca XIX do początku XXI wieku". Opiekę naukową nad tym przedsięwzięciem objął dr R. Eysymontt. Trwająca od rana do późnego wieczora sesja stanowiła doskonałe forum wypowiedzi dla młodych naukowców zgłębiających tajniki współczesnej architektury naszego miasta i pragnących poszerzyć swoją wiedzę w tym zakresie.

*Anna Jezierska*

## Międzyinstytutowe Koło Naukowe Teoretyków Literatury



Międzyinstytutowe Koło Naukowe Teoretyków Literatury obserwator/beobachter w mijającym semestrze przeprowadziło trzy spotkania z odczytami pracowników naukowych, m.in. z referatami dr. Macieja Gorczyńskiego oraz dr Agnieszki Liburry. W dniach 3-5 czerwca zorganizowaliśmy i przeprowdziliśmy Ogólnpolską Studencką Sesję Naukową „Teoria Literatury i Metodologia Badań Literackich" w Karpaczu. Na sesji wygłoszono pietnaście referatów. Reprezentowane były ośrodki akademickie: wrocławski, katowicki, poznański i krakowski. Sesję w całości sfinansowaliśmy z budżetu koła naukowego oraz z dotacji celowej UWr. Obecnie pracujemy nad redakcją antologii tekstów wygłoszonych na konferencji, która ukaże się w drugiej połowie lipca 2005 r. Reprezentant MKNTL obserwator/beobachter

*Bogdan Balicki*

## Studenckie Koło Naukowe Biotechnologów „Przybysz"

Głównym celem działalności SKN Biotechnologów „Przybysz" jest rozbudzanie zainteresowań pracą naukową i badawczą, twórczą, samokształceniową i popularyzatorską w środowisku studenckim i uczniowskim. Cele te są realizowane przez sesje naukowe, seminaria wewnętrzne, na których gościmy wielu znakomitych naukowców, udział w konferencjach oraz zjazdach naukowych, na których prezentujemy także nasz własny dorobek naukowy i inną działalność prowadzącą do osiągnięcia tych celów.

Jako młodzi naukowcy otwarci na świat statutowo zajmujemy się propagacją i popularyzacją wiedzy wśród młodzieży szkolnej. W obecnym semestrze prowadzimy akcję „Biotechnolog z klasą" – jest to cykl wykładów i warsztatów praktycznych dla uczniów szkół z Wrocławia i okolic. Uczestniczymy także aktywnie w życiu naszego Instytutu jako współorganizatorzy corocznych Dni Otwartych na kierunku biotechnologia. W czasie ich trwania staramy się przybliżyć maturzystom, czym się zajmujemy na studiach i tym samym zachęcić ich do nauki na Uniwersytecie Wrocławskim. Kierunek i działalność Koła przybliżamy też na imprezach ogólnouczelnianych; w marcu wystąpiliśmy na organizowanych przez Politechnikę Dniach Aktywności Studenckiej, gdzie z powodzeniem prezentowaliśmy Koło, zajmując I miejsce w konkursie na najlepsze stoisko. Jesteśmy członkami Ogólnopolskiego Akademickiego Stowarzyszenia Studentów Biotechnologii (ASSB), zrzeszającego studentów biotechnologii z całej Polski. W tym roku, po naszych sukcesach na poprzednim, VI Ogólnopolskim Seminarium Studentów Biotechnologii (I nagroda za prezentację ustną oraz II nagroda za sesję plakatową), zaszczyt, ale także obowiązek zorganizowania VII Seminarium we Wrocławiu spoczął na nas.

Jako członkowie międzynarodowej organizacji Young European Biotech Network (YEBN) jesteśmy koordynatorami programu „Bioremediacji" w województwie dolnośląskim, który ma na celu zlokalizowanie miejsc zanieczyszczeń środowiska oraz zaproponowanie możliwości biologicznego ich usunięcia.

Informacje o kole i naszej działalności znajdują się pod adresem http://www.ibmb.uni.wroc.pl/kolo .

*Beata Kmieć*

♦ ♦ ♦

Swoimi inicjatywami zdołało pochwalić się tylko kilkanaście kół naukowych. Trwa sesja ... rozumiemy. A wszystkich kół naukowych jest w Uniwersytecie Wrocławskim 92.

**Wydział Filologiczny:** SKN Bibliotekoznawców, KN Niderlandystyki, SKN Italianistów, KN Młodych Klasyków, KN Rusycystów, SKN Językoznawców, KN Germanistów, KN Public Relations „RETOR", KN Bohemistów, SKN Iberystyki „Manana", KN Gender Studies „Nic tak samo", SKN Ukrainistów, SKN „Linguistic Investigations" – Scientific Association of Students and Researches (LI), SKN Serbistów, Interdyscyplinarne Koło Polonistów „Fabula", SKN Dziennikarzy Pulitzer, Międzywydziałowe Koło Naukowe Teoretyków Literatury.

**Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii:** KN ELSA Wrocław, KN Prawników „Etyka Prawnicza", KN Prawników „Współpraca Europejska", SKN Blok Prawa Komputerowego, Penitencjarne KN, KN Prawników Sekcja Historyczno-Prawna, KN Prawa Karnego IURISPRUDENTIA, SKN Kryminalistyki, KN Prawników Sekcja Historii Doktryn Politycznych i Prawnych, NK Ekonomistów, NK Cywilistów, SKN Prawa Międzynarodowego i Europejskiego, SKN Administratywistów, KN Postępowania Administracyjnego, SKN „Uniwersytecka Poradnia Prawna", KN Ogólnej Teorii Ekonomii im. Ludwiga von Misea, KN Praw Człowieka „Pro Homine", SKN Prawa Konstytucyjnego, SKN Psychologii Sądowej LOGOS, SKN Prawa Finansowego, SKN Prawa Parlamentarnego.

**Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych:** SKN Psychologii Losów Człowieka, SKN Przyjaciół Polonii, SKN Kulturoznawców, SKN Historyków, SKN Etnologów, SKN Archeologów, SKN Psychologii Sekcja Pomocy Psychologicznej, KNS Historii Sztuki, SKN Archiwistyki, KN „Poradnictwo w teorii i praktyce", SKN Psychoanalityczne, KNS Pedagogiki „ETNO", SKN Psychologii Społecznej, SKN „Międzynarodowe Konfrontacje Pedagogiczne", SKN „PAJDEJA", SKN Mediewistów, SKN Indyscyplinarne Psychologii i Edukacji Płci, SKN Interdyscyplinarne Humanistów, SKN Kulturoznawstwa Stosowanego.

**Wydział Nauk Społecznych:** KN Marketingu Politycznego, KNS Socjologii, SKN Filozofii, KNS Stosunków Międzynarodowych, SKN Polsko-Izraelskie „Nadzieja-Hatikvah", KN „Ruch Wspierania Inicjatyw na rzecz Edukacji Międzynarodowej, SKN Młodych Politologów, SKN Historyków Filozofii, KN Koło Wschodnioeuropejskie Stosunków Międzynarodowych, SKN AFRAP (Association Franco-Polonaise), SKN Międzynarodowych Stosunków Gospodarczych „Intereconomist, Koło Integracji Europejskiej „KITE".

**Wydział Matematyki i Informatyki:** SKN Matematyków Specjalność Nauczycielska, SKN Matematyków Sekcja Zastosowania, SKN Informatyków, Matematyczno-Informatyczne KN, SKN Matematyków Teoretyków.

**Wydział Fizyki i Astronomii:** SKN Astronomii, SKN Fizyki Teoretycznej.

**Wydział Chemii:** SKN Chemików „Jeż".

**Wydział Nauk Przyrodniczych:** Międzywydziałowe SKN Etologii Naczelnych, SKN Geologów, SKN Genetyki i Bioinformatyki, KNS Ochrony Środowiska, SKN Entomologów, SKN Geografów, SKN Petrologów, SKN Systematyków Roślin, SKN Ornitologów, SKN Biologów Sekcja Paleontologiczna, SKN Chiropterologów, SKN Herpetologów, SKN Biotechnologów „Przybysz", SKN Mikrobiologów, SKN Teriologów.

*zebrała kd*

# 40 LAT ZAOCZNEJ POLONISTYKI WROCŁAWSKIEJ

Dwa lata temu Uniwersytet Wrocławski obchodził uroczyście 300 rocznicę powstania uczelni, a obecnie świętuje 500-lecie wydania aktu fundacyjnego, kiedy to 20 lipca 1505 r. król Węgier i Czech Władysław II Jagiellończyk podpisał dokument powołujący Uniwersytet Wrocławski. Na marginesie tych niezwykle ważnych dla Wrocławia wydarzeń warto przypomnieć 40 rocznicę wznowienia na Wydziale Filologicznym zaocznych studiów polonistycznych.
Początki wrocławskiej polonistyki, jak podaje Encyklopedia wrocławska, sięgają 1811 r. Wtedy to właśnie na Uniwersytecie Wrocławskim powstały lektoraty języka polskiego, a później Katedra Języków i Literatury Słowiańskiej, którą kolejno kierowali profesorowie: Ladislav Franctisek Celakowski, Wojciech Cybulski, Władysław Nehring, Ernst Berneker i P. Diesel. Po 1945 r. na Uniwersytecie Wrocławskim działały instytuty Historii Literatury Polskiej oraz Filologii Polskiej i Słowiańskiej. Ich założycielami byli profesorowie: Władysław Floryan, Stanisław Kolbuszowski, Tadeusz Mikulski, Stanisław Rospond, Jan Kott i Bogdan Zakrzewski. Do 1969 r. istniały dwie odrębne katedry – literacka i językowa, które zostały połączone w jeden Instytut Filologii Polskiej. Pierwszym dyrektorem IFP był prof. Bogdan Zakrzewski, a od 1989 r. prof. dr hab. Jan Miodek, filolog i znany językoznawca, autor popularnego cyklu telewizyjnego „Ojczyzna Polszczyzna".

## Początki studiów

W 1965 r. władze Uniwersytetu reaktywowały istniejące przez jakiś czas po wojnie zaoczne studia na polonistyce wrocławskiej. Do egzaminu wstępnego, który odbył się w lipcu, przystąpiło kilkadziesiąt osób. Przewodniczącym komisji egzaminacyjnej był prof. dr Bogdan Zakrzewski. W komisji zasiadali historycy literatury polskiej i językoznawcy. Sprawy organizacyjne prowadził mgr Franciszek Nieckula. Kandydaci zdawali egzamin z literatury i historii. Studia na pierwszym roku rozpoczęło około 50 osób w wieku od 20 do 35 lat. W większości byli to nauczyciele m.in. z Legnicy, Wałbrzycha. Z Wrocławia było tylko kilka osób, m.in. Aniela Ptak, Karolina Kusek, Jan Jaworski, Ernest Dyczek z Koła Młodych Pisarzy ZLP. Rysiek Leszczyński dojeżdżał z Opola, Jurek Piwowarski z Wałbrzycha. Studentów zaocznej polonistyki obowiązywał program studiów dziennych. Zajęcia, w tym wykłady, ćwiczenia i konsultacje odbywały się w soboty i niedziele w sali od strony Hali Targowej. Studia trwały 5 lat, w sumie 10 pełnych semestrów kończących się sesjami zimowymi i letnimi. Kierownikiem Studium był prof. dr Antoni Knot, historyk, pierwszy długoletni dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, dyr. Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, od 1956 r. twórca jedynych w kraju zaocznych studiów bibliotekoznawczych. W sekretariacie pracowały dwie zawsze miłe panie – Stenia i Krystyna.

## Pierwsze lata

Najtrudniejsze byty dwa pierwsze lata studiów. Wykłady z historii literatury polskiej prowadzili: prof. dr Władysław Floryan i doc. dr Mieczysław Inglot, historyk literatury, badacz i znawca literatury polskiej i czasopiśmiennictwa doby romantyzmu, wieloletni prezes Wrocławskiego Oddziału Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza, ćwiczenia prowadziły dr Maria Eustachiewicz i dr Przemysława Matuszewska, później prof. dr hab. Instytutu Filologii Polskiej UW, m.in. już wtedy były modne dzisiejsze testy. Wykłady z gramatyki opisowej miał doc. dr Antoni Furdal, ćwiczenia zawsze uczynny dr F. Nieckula, później znany felietonista, który na łamach wrocławskich „Wiadomości" publikował wiele bardzo ciekawych i dowcipnych tekstów z dziedziny językoznawstwa i języka polskiego, z SCS, czyli gramatyki staro-cerkiewno słowiańskiej, prof. dr Stanisław Bąk, wybitny specjalista i znawca tego trudnego przedmiotu. Prof. Bąk, mimo swojego wieku, prowadził zajęcia w sposób bardzo przystępny i zrozumiały, podkreślając zawsze podczas wykładów, że kiedy przebywa wśród studentów, wtedy czuje się o wiele młodszy. Prof. S. Bąk miał także wykłady z gramatyki historycznej, a ćwiczenia prowadziła zawsze życzliwa dr Maria Michalakowa. Na pierwszym i drugim roku studiów były trzy języki obce. Zajęcia z łaciny prowadziły: mgr Tanina Gajda i mgr Urszula Matląg, z języka niemieckiego mgr Gabriela Sorbian, z języka rosyjskiego mgr Izolda Parkoła. Prof. dr Stefan Inglot i dr Aleksander Nyrek przez 4 semestry mieli wykłady i ćwiczenia z historii Polski. Obce języki i historia zakończyły się egzaminem na letniej sesji czwartego semestru. Doc. dr Marian Szyrocki na II roku miał wykłady z historii literatury niemieckiej zakończone egzaminem, zajęcia z poetyki i wersyfikacji prowadzili prof. dr Jan Trzynadlowski, teoretyk i historyk literatury, m.in. prorektor UWr., i mgr Janusz Barczyński, wykład i ćwiczenia z logiki doc. dr R. Wójcicki, była też ekonomia polityczna, zajęcia prowadził mgr Stanisław Krotoski, prawnik, aktor między innymi Teatru Studenckiego „Kalambur", dyrektor Festiwalu Teatru Otwartego, od 1991 r. Dyrektor Ośrodka Badań Twórczości J. Grotowskiego. Trzy nieusprawiedliwione nieobecności na ćwiczeniach groziły skreśleniem z listy studentów. Na pierwszych dwóch latach odpadła prawie połowa, którzy w 1965 r. rozpoczęli studia. Młodsi przeszli na studia dzienne.
Na trzecim i czwartym roku przybyło trochę nowych przedmiotów. Wykłady z filozofii miał mgr Karol Bal, później prof. UWr., badacz historii filozofii niemieckiej i dziejów filozofii na Śląsku, ćwiczenia miał mgr T. Błocień, na 6 semestrze zajęcia z filozofii prowadził dr H. Pisarek, na 7 zaliczało się filozofię egzaminem. Elementy nauk pedagogicznych miał dr Zygmunt Szulc, wykłady z historii literatury współczesnej mgr Janusz Degler, później prof UWr., teoretyk teatru i prorektor PWST we Wrocławiu, oraz mgr Lothar Herbst, poeta, później redaktor naczelny PR we Wrocławiu, zakończone egzaminem na 8 semestrze. Wykłady z me-



fot. autora

*Prof. dr hab. Mieczysław Inglot i absolwenci polonistyki zaocznej, czerwiec 1970 r.*

todyki nauczania języka polskiego i literatury prowadził mgr Roman Arasimowicz, późniejszy dyrektor ośrodka metodycznego i wicedyrektor oddziału Instytutu Doskonalenia Nauczycieli, ćwiczenia miał mgr Jan Dryjański, zakończone egzaminem na 9 semestrze. Zajęcia z metodologii badań literackich prowadził doc. dr Aleksander Bereza. Na czwartym roku wykłady z historii literatury polskiej miał także doc. dr Jerzy Cieślikowski, a ćwiczenia dr Anna Borkowska.

### Wręczenie dyplomów

Na ósmym semestrze rozpoczęły się seminaria magisterskie. Były dwa zespoły, promotorem grupy studentów z literatury polskiej był doc. dr M. Inglot, grupy językowej doc. dr A. Furdal. Tematy prac w zespole literackim w większości dotyczyły twórczości i życia Józefa Ignacego Kraszewskiego oraz pisarzy romantyzmu. Zawsze życzliwy, przyjaźnie usposobiony i chętnie udzielający pomocy studentom prof. dr hab. M. Inglot do 10 semestru prowadził swoją grupę seminarium magisterskiego i zajęcia z metodologii badań literackich. Na konsultacjach omawiane były kolejno poszczególne rozdziały prac. W czerwcu 1970 r. obie grupy, literacka i językowa. przystąpiły do obrony swoich prac magisterskich. Każdy z absolwentów otrzymał dyplom ukończenia studiów w ładnej brązowej oprawie m.in. z napisem: „odbył studia wyższe magisterskie na Wydziale Filologicznym" Uniwersytetu Wrocławskiego. Dyplomy wręczał w dawnym Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki przy placu T. Kościuszki dziekan Wydziału Filologicznego prof. dr Mieczysław Klimowicz, późniejszy rektor Uniwersytetu. Podczas wręczania dyplomów dziekan obdarowywał każdego absolwenta pamiątkową pieczęcią z wyciśniętym na laku napisem: „Universitas Wratislaviensis". Do pieczęci lakowej przymocowany jest kartonik z napisem: „Studentowi (tce) Filologii Polskiej na Uniwersytecie Wrocławskim na pamiątkę lat akademickich 1965-1970 z najlepszymi życzeniami – Dziekan". Promotor prof. dr M. Inglot na pamiątkę wręczył swoim dyplomantom książki z dedykacjami. W *Zemście* A. Fredry promotor napisał: „Panu Janowi Jaworskiemu z serdecznymi życzeniami skutecznego wymijania zasadzek interpretacyjnych powieści tendencyjnej. Wrocław 21.05.1970 M. Inglot". Prorektorem był wtedy doc. dr Kazimierz Dziedzic, który był także obecny na uroczystości wręczania dyplomów. Odbierającym dyplomy fotograf robił pamiątkowe zdjęcia.

### Publicysta i poetka

Po studiach mgr Aniela Ptak była dyrektorką Szkoły Podstawowej we Wrocławiu. Mgr Jan Jaworski przez wiele lat jako korespondent publikował teksty na różne tematy w prasie dolnośląskiej, m.in. w „Słowie Polskim", „Konkretach", „Wiadomościach". Jako regionalista napisał i wydał własnym sumptem monografie swojego dawnego miasteczka *Denków w zwierciadle historii*, *Dzielnice i osiedla Ostrowca Świętokrzyskiego*, *Sołectwa gminy Bodzechów*, *100 lat Szkoły Powszechnej w Denkowie 1903-2003*, *Ćmielów i okolice*, a ostatnio *Miasto i gmina Opatów*, *Opatów i gminy powiatu opatowskiego*, *Kościoły i parafie w gminach powiatu opatowskiego*. Od kilku lat o historii regionu świętokrzyskiego publikuje teksty w lokalnym tygodniku „Wiadomości Świętokrzyskie". Na specjalne wyróżnienie zasługuje mgr Karolina Kusek, która po studiach na polonistyce wrocławskiej, pracując jako dziennikarka w „Słowie Powszechnym", pisała bajki i wiersze dla dzieci. „Słowo Polskie" z 23 lutego 1997 r. podaje, że wrocławska poetka, dziennikarka, absolwentka polonistyki i pedagogiki specjalnej do 1997 r. wydała 7 zbiorów poetyckich dla dzieci. Zadebiutowała w 1982 r. tytułem *Słonecznikowe nutki*. siódmy był *Z babcią za rękę*. „Słowo" podkreśla, że książki K. Kusek były zalecane szkołom przez MEN. Dzieci jednej z wrocławskich szkół podstawowych, po przeczytaniu wierszy poetyki mówiły: „Pani Karolina na pewno kocha dzieci, bo pisze dla nich takie śliczne wiersze", „Ona dla każdego otwiera serce i nas też tego uczy". Napisała też poetycką wersję *Dziadka do orzechów* dla Opery Wrocławskiej na premierowe przedstawienie baletu Czajkowskiego. Marianna Bocian, znana wrocławska poetka i krytyk literacki m.in. pisała: „Z pełną duchowego blasku poezją Karoliny Kusek mogą obcować Dzieci Wszechświata od trzech lat do stu. Dla dzieci bowiem jej wiersze są oddechem jej świata, dla dorosłych zaś, którzy je dzieciom czytają, są wytchnieniem, spotkaniem z pięknem, ale i pogodnym humorem, odczuciem istoty życia i twórczego współdziałania z naturą". Sama o sobie Karolina Kusek powiedziała: „Wiem, że odcisnęłam swoje piętno na ziemi". Napisaka i wydała kilkanaście tomików bajek i wierszy. Studia rozpoczęły się 1 października 1965 r., w 2005 r. przypada 40. rocznica zaocznej polonistyki wrocławskiej.

*Jan Jaworski*



# e-Biuletyn Dolnośląskiego Festiwalu Nauki

**VIII Dolnośląski Festiwal Nauki:**
**Wrocław, 16-23 września 2005 r.**
**Legnica, 7-8 października 2005 r.**
**Wałbrzych, Ząbkowice Śl.,**
**21-22 października 2005 r.**
**Jelenia Góra,**
**28-29 października 2005 r.**
**www.festiwal.wroc.pl**

**nr 4/2005 Wroclaw, 2005-06-08**

Szanowni Państwo,

Właśnie dobiegają końca prace nad programem imprez ósmej edycji Dolnośląskiego Festiwalu Nauki. Informujemy, że już od 1 lipca 2005 r. będziecie mogli Państwo zapoznać się z kalendarzem imprez poprzez stronę internetową Festiwalu www.festiwal.wroc.pl

W ramach tegorocznego DFN (17-24 września 2004 r.) odbędzie się blisko 500 imprez zorganizowanych przez wrocławskie uczelnie i instytuty naukowe. Jesteśmy pewni, że każdy z Państwa znajdzie dla siebie coś interesującego. Co prawda do września jeszcze kilka miesięcy, ale już teraz warto zarezerwować sobie czas na ciekawe imprezy.

Rodziny, małych i dużych „festiwalowiczów" serdecznie zapraszamy zwłaszcza na kolejny „Poligon Naukowy" (16-18 września). Podczas pokazów i warsztatów w prosty sposób tłumaczone są zawiłości techniki, fizyki, chemii czy biologii molekularnej, a każdy uczestnik może zetknąć się z nauką żywą i fascynującą.
W ramach poligonu można m.in. wziąć udział w pokazach nawigacji satelitarnej GPS, zobaczyć efektowne pokazy chemiczne i doświadczenia fizyczne, obejrzeć pokazy desantowania wojsk i sportów ekstremalnych czy obserwować plamy słoneczne.

Rok 2005 został ogłoszony rokiem fizyki i Alberta Einsteina, w związku z tym w programie znajdziecie Państwo wiele imprez przybliżających postać wielkiego geniusza, odkrycia jakich dokonał i ich konsekwencje. A oto kilka z nich:

- Albert Einstein, człowiek i jego nauka; dyskusja panelowa z udziałem prof. dr hab. Jerzego Lukierskiego;
- Pojmowanie przestrzeni, czasu, materii do A. Einsteina i dzięki niemu – wykład prof. Zygmunta Galasiewicza (autora książki *Poznawanie świata. Z dziejów filozofii i fizyki*);
- Fascynująca historia zjawiska fotoelektrycznego – od nagrody Nobla dla Alberta Einsteina w 1921 r. po elektrownie słoneczne i optoelektronikę dzisiaj; wykład prof. Janusza Pawlikowskiego
- Coś ty ludziom uczynił Einsteinie? - wykład i prezentacja prof. Włodzimierza Salejdy.

Pragniemy zwrócić Państwa uwagę na cykl imprez obejmujący wykład, wystawę oraz warsztaty pod wspólnym tytułem Zmiany klimatu. Wystawa NorthSouthEastWest oraz warsztaty Climate Change zorganizowane są przy współpracy z British Council, w ramach kampanii ZeroCarbonCity.

Cykl imprez przedstawia odbiorcom problemy związane ze zmianą klimatu: jakie rozwiązania praktyczne możemy zastosować, by zapobiec dalszym zmianom, oraz jak przystosować się do zmian, którym zapobiec już nie możemy.

Wszystkich serdecznie zapraszamy na imprezy Dolnośląskiego Festiwalu Nauki, a tych z Państwa, którzy nie mieli jeszcze okazji w nim uczestniczyć, informujemy, że na wszystkie imprezy wstęp jest bezpłatny, ale w przypadku niektórych z nich wymagana jest wcześniejsza rezerwacja miejsca (zapisy). Wszelkie szczegóły znajdziecie Państwo w programie.

*Redakcja: Agnieszka Tarnowska*

## Konferencje, wystawy, staże

### „Tradycja i nowoczesność bibliotek akademickich"

W dniach 1-3 czerwca 2005 r. Biblioteka Uniwersytetu Rzeszowskiego zorganizowała konferencję naukową zatytułowaną: „Tradycja i nowoczesność bibliotek akademickich". Rozpoczęcie konferencji miało miejsce w nowym budynku Biblioteki UR, oddanym do użytku w 2004 r., a jej dalszy przebieg – w



Centrum Konferencyjno-Rekreacyjnym w Czarnej k. Ustrzyk Dolnych w Bieszczadach.

Tematyka konferencji koncentrowała się wokół problemów dotyczących:

- miejsca biblioteki akademickiej w strukturze i systemie naukowo-dydaktycznym uczelni,
- funkcji bibliotek akademickich w przeszłości, teraźniejszości i przyszłości,
- nowoczesnych trendów w sposobie zarządzania biblioteką akademicką i kompromisu na rzecz wykorzystania tradycyjnych metod,
- zawodu bibliotekarza i pracownika informacji w bibliotece akademickiej XXI w. (kształcenie, umiejętności zawodowe, etyka zawodu, status zawodu),
- nowoczesnych i tradycyjnych źródeł informacji w bibliotekach akademickich,
- tendencji w rozwoju biblioteki, badań użytkowników i ich potrzeb,
- współistnienia starych i nowych usług informacyjno-bibliotecznych (na tle zmian, potrzeb i preferencji użytkowników),
- nowych sposobów gromadzenia zbiorów (uczestnictwo w przetargach, konsorcja biblioteczne),
- nowych sposobów opracowywania i rozpowszechniania zbiorów (katalogi rozproszone, narodowy uniwersalny katalog NUKAT, konsorcja biblioteczne i inne sposoby współpracy bibliotek).

Temat konferencji spotkał się z bardzo szerokim zainteresowaniem środowiska bibliotekarskiego. Świadczy o tym liczba uczestników przekraczająca 100 osób, a liczba referatów (26) dowodzi potrzeby wypowiedzi i dyskusji o problemach bibliotek akademickich.

Prezentacja różnych koncepcji modeli pracy bibliotek akademickich zdominowała tematykę referatów. Grupa referatów dotyczyła wykorzystania elektronicznych źródeł informacji do pracy z użytkownikiem. Wykazywano wpływ nowoczesnych technologii na podniesienie standardów usług bibliotecznych. Pisano o bibliotekach jako organizacji uczącej się, o kulturze organizacyjnej – wykazywano zależność i związek z właściwą jakością usług informacyjnych. Szukano odpowiedzi na pytanie czy biblioteka tradycyjna, czy już nowoczesna – jakie są wyznaczniki nowoczesności w bibliotekarstwie. Opowiadano się za koniecznością wprowadzenia nowych struktur organizacyjnych w bibliotekach akademickich. Prezentowano



wyniki badań nt. kompetencji menadżerów bibliotek. Sugerowano model biblioteki hybrydowej łączącej tradycję, teraźniejszość i przyszłość. Nie zabrakło też wypowiedzi nt. zawodu bibliotekarza, jego wizerunku, kwalifikacji i umiejętności.

Bibliotekę Uniwersytecką reprezentowała dyrektor Grażyna Piotrowicz, która wystąpiła z referatem plenarnym zatytułowanym: „Model hybrydowy jako optymalny wariant funkcjonowania i rozwoju współczesnej biblioteki akademickiej", a następnie prowadziła jeden z dwóch modułów sesji zatytułowanej: „Nowoczesność w tradycji – wymiana doświadczeń".

Z satysfakcją należy podkreślić, że podczas dyskusji, która wywiązała się na zakończenie modułu okazało się, że witryna internetowa Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu i zaproponowane na niej rozwiązania oraz usługi *online* stanowią wzorzec do naśladowania dla wielu bibliotek akademickich w kraju.

*Grażyna Piotrowicz*

### „Informacja o obiektach kultury i Internet"

Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego zorganizował w dniach 6-7 czerwca br. jedenastą międzynarodową konferencję zatytułowaną „Informacja o obiektach kultury i Internet".

W związku z tym, iż Internet już dawno przestał być jedynie środowiskiem informacyjnym, a stał się miejscem funkcjonowania różnych społeczności, przestrzenią aktywności twórców kultury i organizacji zaangażowanych w procesy z nią związane, biblioteki, które zawsze organizowały dostęp do informacji, w tym również dotyczących kultury, dziś stają przed koniecznością ponownego określenia swej roli w powstającym społeczeństwie informacyjnym i organizowania dostępu do obiektów kultury w Internecie. Olbrzymi obszar nowych możliwości otwiera się też przed muzeami i archiwami, które często dysponują zasobami, których udostępnianie w sieci mogłoby przyczynić się do utrzymania bogactwa i różnorodności kultur oraz zapobiec zniszczeniu kultur lokalnych w procesach globalizacji.

W tym kontekście przedmiotem rozważań stały się zagadnienia teoretyczne i praktyczne dotyczące: tworzenia obiektów kultury w Internecie, przenoszenia obiektów kultury do środowiska WWW, organizowania dostępu do obiektów, ich opracowania informacyjnego, roli bibliotek, muzeów i archiwów w zakresie tworzenia informacji o obiektach kultury, uczestnictwa w projektach związanych z szeroko rozumianymi zagadnieniami kultury w Internecie, badania informacji o kulturze i kwestii ochrony i konserwacji zabytków kultury oraz jej wykorzystania, roli w komunikacji społecznej (serwisy WWW, bazy danych itp.).

Konferencja zgromadziła szerokie grono bibliotekarzy i pracowników nauki z kraju i zagranicy. Odbyła się w języku angielskim i polskim.

W trakcie konferencji w Konsulacie Generalnym USA w Krakowie odbyła się wideokonferencja ze specjalistami ze Stanów Zjednoczonych, uczestniczącymi w realizacji projektu American Memory Collection at Library of Congress.

Uniwersytet Wrocławski reprezentowała na konferencji dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej, która zaprezentowała referat pt.„Nowy wymiar funkcjonowania bibliotek jako instytucji kultury w społeczeństwie informacyjnym".

W trakcie konferencji i na jej zakończenie prowadzone były bardzo ożywione dyskusje, dotyczące m.in. problematyki digitalizacji dziedzictwa kulturowego (standardy techniczne, prawa własności intelektualnej itd.) i zabezpieczenia go w takiej formie, aby powstał legat cyfrowy w pełni odtwarzalny dla przyszłych pokoleń.

*Grażyna Piotrowicz*

## „Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji: działania i codzienność"

W roku jubileuszowym Politechniki Poznańskiej (1919~1945~2005) Biblioteka Główna tej Uczelni zorganizowała w dniach 15-17 czerwca 2005 r. konferencję naukową z udziałem licznych gości krajowych i zagranicznych.
Tematyka konferencji skupiała się na ujęciu biblioteki jako instytucji kultury i cywilizacji u progu XXI w.
Celem konferencji była próba dokonania analizy i uzyskania odpowiedzi na pytania:

- w jakim zakresie polskie biblioteki uniwersalne i techniczne (państwowe i prywatne), stosują „filozofię działania" w obszarze swoich zadań dla korzyści czytelników i użytkowników,
- w jakim stopniu wykorzystują wieloletnie tradycje biblioteczne, a także swoją wiedzę specjalistyczną i doświadczenie zawodowe,
- na ile są przygotowane do uczestnictwa w procesie globalizacji oraz do przemian kulturowych i cywilizacyjnych w otoczeniu bibliotek.

Program konferencji objął tematykę dotyczącą:

- holistycznej natury biblioteki naukowej (zmiany struktur, działania długotrwałe a mody w koncepcji zarządzania, wpływ tradycji na działania współczesne),
- zauważalności procesów globalizacji w bibliotece (od biblioteki w państwie narodowym do biblioteki w państwie sieciowym),
- ewolucji katalogów bibliotecznych w sieci (katalogi rozproszone i katalog narodowy NUKAT , model katalogu strukturalnego) oraz informatorów i przewodników internetowych w praktyce (informatory dziedzinowe, wyszukiwanie informacji w Web, perspektywy rozwoju),
- obecności cywilizacji elektronicznej w bibliotece,
- użytkowania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (użytkowanie na poziomie edukacji akademickiej, badań naukowych i technicznych),
- poglądów na status edukacyjny bibliotekarza i specjalisty informacji naukowej w bibliotece (oferowane formy kształcenia, poziomy edukacji – porównania i ocena, umiejętności i wiedza w programach edukacyjnych).

Konferencja odbywała się w nowoczesnym budynku Centrum Wykładowego Politechniki Poznańskiej i wzięło w niej udział ponad 150 osób.
Bibliotekę Uniwersytecką we Wrocławiu reprezentowała dyrektor Grażyna Piotrowicz, która w sesji plenarnej zaprezentowała referat pt. „Biblioteki naukowe wobec kulturowych i cywilizacyjnych potrzeb społeczeństwa". W trakcie obrad i po ich zakończeniu prowadzone były dyskusje nt. poruszanych problemów.
Organizatorzy dołożyli wszelkich starań, aby uatrakcyjnić konferencję jubileuszową i dla jej uczestników przygotowali również wycieczki turystyczne.
Po południu pierwszego dnia autokarami przewieziono gości najpierw do Gniezna, gdzie zwiedzano katedrę gnieźnieńską, a następnie Szlakiem Piastowskim udali się oni do Lednicy, gdzie pod opieką przewodników zwiedzali Ostrów Lednicki.
Ten pełen wrażeń dzień zakończył się uroczystą kolacją w Pałacu w Krześlicach.

*Grażyna Piotrowicz*

# Aktualności, ogłoszenia, ciekawostki

## Biblioteka łańcuchowa w Oleśnicy

W sobotę 18 czerwca br. bibliotekarze z Biblioteki Uniwersyteckiej „na Piasku" mieli możliwość zwiedzenia wyjątkowej biblioteki oraz innych zabytków w Oleśnicy. Ksiądz proboszcz Władysław Ozimek zgodził się na zaprezentowanie biblioteki łańcuchowej oraz na pokazanie nowo odkrytej krypty. Przewodnikiem, ciekawie i barwnie opowiadającym dzieje kościoła, biblioteki i zamku, był artysta plastyk, konserwator dzieł sztuki Wiesław Piechówka. Towarzyszyła nam dyrektor Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej p. Anna Zasada, dzięki której wycieczka doszła do skutku.
Biblioteka łańcuchowa znajduje się w kościele parafialnym p.w. św. Jana Ewangelisty w Oleśnicy (bazylika mniejsza p.w. św. Jana Apostoła) – jako jedna z trzech tego typu bibliotek na świecie zachowała się w miejscu swojego powstania.
Bazylikę mniejszą p.w. św. Jana Apostoła (dawniej kościół zamkowy) wybudowano w II poł. XIII w. na miejscu wcześniejszej świątyni, wzmiankowanej w dokumencie z roku 1189. Została ona przebudowana w XV w., a potem rozbudowana na przełomie XVI i XVII w. Główny ołtarz z roku 1708 reprezentuje bogaty i rozwinięty styl barokowy, z charakterystycznymi kolumnami korynckimi i z licznymi figuralnymi wyobrażeniami świętych i aniołów w ruchu. Ołtarz uzupełniają obrazy: „Opłakiwanie", „Zmartwychwstanie" i „Wniebowstąpienie". Na północnej ścianie prezbiterium wyróżnia się kamienna, renesansowa płyta nagrobna księcia Jerzego Podiebrada oraz manierystyczne epitafium księcia Karola Krzysztofa Podiebrada. Na uwagę zasługuje częściowo oryginalne gotyckie sklepienie. Wyjątkowe są także: manierystyczna ambona, barokowa kaplica książąt wittemberskich, w której stoi kamienny renesansowy nagrobek księcia Jana Podiebrada i jego żony Krystyny z Szydłowieckich, krypta grobowa książąt witemberskich z barokowymi sarkofagami, gotycka chrzcielnica i wreszcie biblioteka łańcuchowa.





Jest ona prawdziwym skarbem nie tylko powiatu oleśnickiego. Ufundował ją w 1594 r. książę oleśnicki Karol II z czeskich Podiebradów, a urządził pastor Melchior Eccard – superintendent księstwa oleśnickiego.
Bibliotekę udostępniano publicznie, jednak tylko konkretnemu kręgowi czytelników: oleśnickiemu duchowieństwu, nauczycielom lokalnego gimnazjum humanistycznego oraz mieszkańcom zamku. Do naszych czasów przetrwało około 800 starych druków oprawionych w 239 woluminów. Są to głównie zabytki z XVI i XVII w. z zakresu teologii protestanckiej, wydrukowane w różnych językach. Od około 1908 r., po odbudowie kościoła, biblioteka znajduje się w przeznaczonej dla niej neogotyckiej kruchcie, do której wchodzi się (na poziom drugiego piętra) wąskimi, krętymi schodami. Biblioteka ma specjalne, stworzone na jej potrzeby regały, na których stoją obecnie m.in. 52 woluminy w oprawach z łańcuchami (kodeksy dużego formatu mają łańcuchy długości 1 łokcia śląskiego, tj. ok. 60,3 cm). Jeszcze do niedawna stał tam zabytkowy stół (przeniesiony do muzeum), do którego mocowano łańcuchami księgi – była to od dawna znana metoda chronienia zbiorów przed kradzieżą. Wyjątkowo dużo zachowanych do naszych czasów opraw z łańcuchami zadecydowało o nazwie tej kolekcji.
W wyniku wieloletnich prac oraz starań w 1990 r. ukazał się drukiem opracowany przez Martę Samocką-Lipińską *Inwentarz księgozbioru dawnej Biblioteki ewangelickiego kościoła zamkowego, obecnie kościoła parafialnego p.w. św. Jana Ewangelisty w Oleśnicy*, a w Pracowni Konserwacji Zbiorów Specjalnych Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu przeprowadzono konserwację 154 starych druków z tej kolekcji, przywracając im dawny stan dzięki misternej i dokładnej konserwacji opraw oraz poszczególnych stron tekstu.
Mieliśmy wyjątkową okazję zobaczyć unikatowy księgozbiór *libri catenati*, umieszczony w pierwotnym pomieszczeniu bibliotecznym, a oprócz biblioteki i bazyliki zwiedziliśmy także oleśnicki zamek oraz niedawno odnowioną bramę wrocławską.

*Iwona Domowicz*
*fot. Krystyna Szykuła*

# Nowości Wydawnictwa Uniwersytetu Wrocławskiego

**HISTORIA**

Jacek PIOTROWSKI (opracował), *Dzienniki czynności Prezydenta RP Władysława Raczkiewicza 1939–1947,* t. I i II, 2004, AUW No 2687, 645 + 675 s., ISBN 83-229-2566-2, cena 80 zł

Lech A. TYSZKIEWICZ, *Hunowie w Europie. Ich wpływ na Cesarstwo Wschodnie i Zachodnie oraz na ludy barbarzyńskie*, wydanie I, dodruk, 2004, AUW No 2695, 200 s., ISBN 83-229-2549-2, cena 17 zł

Gabriela WĄS, *Kaspar von Schwenckfeld. Myśl i działalność do 1534 roku*, Historia CLXIX, 2005, AUW No 2660, 404 s., ISBN 83-229-2558-1, cena 35 zł

**JĘZYKOZNAWSTWO**

Małgorzata CZARNECKA, *Konstrukcja mitu matki w prozie Karin Struck*, 2005, AUW No 2705, 182 s., ISBN 83-229-2574-3, cena 15 zł
Bogdan WALCZAK, *Zarys dziejów języka polskiego*, wydanie II poprawione, dodruk, 1999, 305 s., ISBN 83-229-1867-4, cena 24,00 zł

Alicja NOWAKOWSKA, *Świat roślin w polskiej frazeologii*, 2005, AUW No 2755, 228 s., ISBN 83-229-2591-3, cena 22 zł

Izabella MALEJ, Zofia TARAJŁO-LIPOWSKA (red.), *Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich 5*, Slavica Wratislaviensia CXXVIII, 2004, AUW No 2665, 280 s., ISBN 83-229-2570-0, cena 25 zł

**NAUKI PRZYRODNICZE**

Krzysztof MIGAŁA, *Piętra klimatyczne w górach Europy a problem zmian globalnych*, Studia Geograficzne 78, 2005, AUW No 2718, 149 s., ISBN 83-229-2586-7, cena 15 zł

**PRAWO**

Bogusław BANASZAK (red.) *Przegląd Prawa i Administracji,* t. LXV, 2005, AUW No 2724, 288 s., ISSN 0137-1134, cena 25 zł

Eugenia FOJCIK-MASTALSKA (red.), *Prawo bankowe w zarysie*, dodruk, 2004, AUW No 2677, 234 s., ISBN 83-229-2521-2, cena 10 zł

Jacek KACZOR (red.), *Z zagadnień teorii i filozofii prawa. Teoria prawa europejskiego*, 2005, AUW No 2760, 232 s., ISBN 83-229-2589-1, cena 22 zł

Edward SZYMOSZEK, Ireneusz ŻEBER, *Prawo rzymskie*, 2005, AUW No 2759, 119 s., ISBN 83-229-2588-3, cena 12 zł




Marcin WINIARSKI (red.), *Studenckie Prace Prawnicze, Administratywistyczne i Ekonomiczne 3*, 2005, AUW No 2756, 145 s., ISSN 1733-5779, cena 10 zł

**POLITOLOGIA**

Jarosław KUNDERA (red.), *Rozszerzenie Unii Europejskiej. Korzyści i koszty dla nowych krajów członkowskich*, 2005, AUW No 2702, 350 s., ISBN 83-229-2581-6, cena 25 zł

Beata OCIEPKA, *Populism and Media Democracy*, 2005, AUW No 2726, 226 s., ISBN 83-229-2580-8, cena 20 zł

Leon OLSZEWSKI, Krzysztof WÓJTOWICZ (red.), *Polska i Niemcy wobec wyzwań procesów integracyjnych*, Monografie Centrum Studiów Niemieckich i Europejskich im. Willy Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego 13, 2004, 222 s., ISBN 83-229-2587-5, cena 20 zł

Andrzej W. JABŁOŃSKI, Leszek Sobkowiak (red.), *Marketing polityczny w teorii i praktyce*, wydanie I, dodruk, 2002, AUW No 2356, 223 s., ISBN 83-229-2179-9, cena 23 zł

Andrzej W. JABŁOŃSKI, Leszek Sobkowiak (red.), *Studia z teorii polityki*, t. I, wydanie III, dodruk, 1999, AUW No 1841, 203 s., ISBN 83-229-1896-8, cena 18 zł

Andrzej W. JABŁOŃSKI, Leszek SOBKOWIAK (red.), *Studia z teorii polityki*, t. II, wydanie II poprawione, dodruk, 1998, AUW No 2003, 243 s., ISBN 83-229-1857-7, cena 18 zł

**TEATROLOGIA**

Mirosław KOCUR, *We władzy teatru. Aktorzy i widzowie w antycznym Rzymie*, Dramat –Teatr 12, 2005, AUW No 2725, 559 s., ISBN 83-229-2544-1, cena 32 zł

**Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.**
Siedziba: 50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15, tel.: (71) 375-28-09, tel./faks: (71) 375-27-35, e-mail: biuro@wuwr.com.pl
Dział Handlowy: tel.: 341 12 41, tel./faks: 341 14 98, e-mail: marketing@wuwr.com.pl
www.wuwr.com.pl

## UWr. trzeci w klasyfikacji generalnej Dolnośląskiej Ligi Międzyuczelnianej w roku akademickim 2004/2005

Dolnośląska Organizacja Środowiskowa AZS we Wrocławiu była gospodarzem imprezy podsumowującej kolejną już edycję ligi międzyuczelnianej. 8 czerwca 2005 r. taras w siedzibie AZS-u przy Wybrzeżu Wyspiańskiego, tuż przy Odrze, zapełnił się młodzieżą uprawiającą sport studencki w różnych dyscyplinach. Wyróżniono wszystkich najlepszych, wręczając upominki i puchary. Sportowcy naszej uczelni wygrali rywalizację w następujących dyscyplinach: pływanie mężczyzn (trener Rafał Tomczak), jeździectwo (trener Jerzy Krysmann), siatkówka mężczyzn i siatkówka plażowa mężczyzn (trener Mirosław Koncewicz), wspinaczka sportowa kobiet (trener Bogna Jakubowicz). Przypomnieć należy, że Uniwersytet Wrocławski bronił I miejsca, jakie zajął w roku ubiegłym w klasyfikacji generalnej DLM.



*Klasyfikacja końcowa*

Kobiety:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | AWF | 177 pkt. |
| **2.** | **Uniwersytet Wrocławski** | **112,5 pkt.** |
| 3. | Akademia Ekonomiczna | 106,5 pkt. |
| 4. | Politechnika Wrocławska | 83,5 pkt. |
| 5. | Kolegium Karkonoskie PWSZ Jel. Góra | 64 pkt. |
| 6. | Akademia Medyczna | 52 pkt. |

Mężczyźni:

| | | |
|---|---|---|
| 1. | AWF | 221,5 pkt. |
| 2. | Politechnika Wrocławska | 219 pkt. |
| **3.** | **Uniwersytet Wrocławski** | **170,5 pkt.** |
| 4. | Akademia Ekonomiczna | 128,5 pkt. |
| 5. | Kolegium Karkonoskie PWSZ Jel.Góra | 99,5 pkt. |
| 6. | Akademia Medyczna | 77,5 pkt. |

*Generalna*

| | | |
|---|---|---|
| 1. | AWF | 409,5 pkt. |
| 2. | Politechnika Wrocławska | 326,5 pkt. |
| **3.** | **Uniwersytet Wrocławski** | **313 pkt.** |
| 4. | Akademia Ekonomiczna | 246 pkt. |
| 5. | Kolegium Karkonoskie PWSZ Jelenia Góra | 164,5 pkt. |
| 6. | Akademia Medyczna | 134,5 pkt. |

Puchary wręczali m.in. Przewodniczący Komisji Sportu przy Radzie Miejskiej Wrocławia – Zbigniew Korzeniowski, rektor AWF-u – prof. Tadeusz Koszczyc i rektor elekt Akademii Ekonomicznej – prof. Bogusław Fiedor. Dolnośląska Liga Międzyuczelniana jest największą w Polsce wśród 16 województw, gdyż obejmuje aż 20 dyscyplin sportowych w rozbiciu na kobiety i mężczyzn.



## XXVI Międzynarodowy Turniej w Koszykówce Kobiet o Puchar JM Rektora UWr.

Drużyny z najwyższej europejskiej półki kobiecej koszykówki otrzymały zaproszenia na tradycyjną coroczną imprezę o puchar rektora naszej uczelni. Turniej jest jedną z najbardziej prestiżowych imprez koszykarskich w naszym kraju, bardzo cenioną w Europie. W tym roku odbędzie się we Wrocławiu, w Brzegu Opolskim i w Siechnicach w dniach 22-25 września.

Wśród zaproszonych są dwie drużyny z tegorocznej Euroligi: trzecia ekipa klubowa Europy sezonu 2004/2005 – Telekomas Wilno (mistrz Liwy) oraz trzeci zespół Czech – BK Loko Trutnov. Stawkę zagranicznych zespołów uzupełnią: Clermont Ferrand – 6 drużyna Francji i BK Lipsk z bundesligi Niemiec. Polskę reprezentować będą: Cukierki Odra Brzeg, Wisła Kraków, AZS KK Jelenia Góra (drużyny ekstraklasy) oraz gospodynie – Akademicka Reprezentacja Wrocławia.

W turnieju naszym uczestniczyły dotychczas znakomite zespoły zarówno klubowe, jak i narodowe kobiet i mężczyzn ( w tym mistrzynie kontynentów: Afryki – Senegal, Azji – Chiny i Europy – Polska). Zawody odbywały się w różnych miejscowościach Dolnego Śląska, oprócz Wrocławia również w Brzegu Dolnym, Jeleniej Górze, Legnicy, Obornikach Śląskich i Trzebnicy. Po raz pierwszy turniej zagości w sąsiednim województwie w Brzegu na Opolszczyźnie, gdzie istnieją duże tradycje koszykarskie.

Mecze będą rozgrywane w dwóch grupach po 4 zespoły (jedna grupa we Wrocławiu, druga w Brzegu), uroczyste otwarcie nastąpi w hali UWr. przy ul. Przesmyckiego 22 września o godz. 16.00, mecze o miejsca 7-8 i 5-6 będą rozgrywane w Siechnicach, a o miejsca 3-4 i 1-2 w Brzegu, gdzie zaplanowano również uroczyste zakończenie turnieju i wręczenie pucharów oraz nagród.

O szczegółowym programie XXVI Turnieju Rektora UWr. będą informować wrocławskie media na kilka dni przed zawodami.

Głównym organizatorem tej wielkiej imprezy jest Klub Uczelniany AZS UWr., który będzie wspierany w działaniu przez Klub Sportowy Cukierki Odra Brzeg oraz Wrocławskie Towarzystwo Koszykówki „Ślęza".

KU AZS serdecznie zaprasza wszystkich uniwersyteckich sympatyków sportu na koszykarską ucztę do hali UWr. przy ul. Przesmyckiego 10 na Karłowicach.

Do zobaczenia!

## Co łączy dolnośląskich olimpijczyków z Uniwersytetem Wrocławskim?

Współpraca Klubu Uczelnianego AZS z Regionalną Radą Olimpijską sprawia, że aktyw sportowy UWr. ma stały trwały kontakt z dawnymi herosami olimpijskich aren podczas różnych spotkań i imprez. „Bal Sportu", jaki zorganizowano w styczniu br. w Sali Oratorium Marianum z udziałem olimpijczyków oraz sportowców studentów naszej uczelni, zintegrował oba środowiska i pokazał, że idea olimpijska nie jest obca społeczności uniwersyteckiej. W spotkaniach pokoleń podczas Dni Olimpijczyka na Dolnym Śląsku, które organizują miasta i gminy, oprócz sportowych sław biorą udział mieszkańcy, młodzież szkolna, władze samorządowe oraz goście.

W ostatnim czasie w Środzie Śląskiej oraz Kamieńcu Ząbkowickim, gdzie gościli olimpijczycy, obecne było również kierownictwo KU AZS oraz przedstawiciele władz UWr. Podczas takich spotkań widać, że wśród młodzieży jest wielkie zapotrzebowanie na idoli, którzy kreują pozytywne wartości i są autorytetami. Dolnośląscy olimpijczycy do takich właśnie należą i mogą przekazywać wzorce godne naśladowania, do osiągania szczytnych celów poprzez sukcesy sportowe, poparte pracą i zdrowym trybem życia. Większość z nich jest dzisiaj cenionymi nauczycielami akademickimi, prawnikami i przedsiębiorcami. Najbardziej aktywni w działaniu i propagowaniu idei olimpijskiej są dziś m.in.: Józef Zapędzki – dwukrotny mistrz olimpijski w strzelectwie; Mieczysław Łopatka – czterokrotny olimpijczyk w koszykówce; Halina Aszkiełowicz-Wojno – brązowa medalistka IO w Meksyku w siatkówce; Zbigniew Schwarzer – dwukrotny olimpijczyk w wioślarstwie.

Kultura fizyczna i sport są trwałym elementem edukacji młodych ludzi, w tym studentów, lecz upadające morale wśród naszego społeczeństwa jest dużym zagrożeniem i ostrzeżeniem dla elit. Liczne afery, które

opanowały nasz kraj, nie ominęły także sportu. Korupcja, oszustwa, ustawianie meczy, zagarnięcie mienia, doping farmakologiczny są wszechobecne i przenikają do coraz to innych dyscyplin sportowych, będąc główną pożywką codziennych wiadomości telewizyjnych i prasowych. Choć sport akademicki jest, jak na razie, enklawą i nieźle sobie radzi w konfrontacji z rzeczywistością, to można zauważyć negatywne zjawiska, które naturalnie przenikają z ogólnej tendencji. Brak reakcji społecznej daje przyzwolenie na pogłębianie się problemu, a same spotkania olimpijczyków z młodzieżą nie zastąpią szerszej dyskusji na uczelniach, w szkołach i w mediach. Czas na akademicką debatę rozpoczynającą walkę z patologią, która tak naprawdę dotyczy nas wszystkich. Uniwersytet Wrocławski wspólnie z Regionalną Radą Olimpijską mają mandat, a może w obecnej sytuacji i obowiązek do takiej inicjatywy, gdyż mają autorytety mogące dawać wzorce i wpływać na społeczeństwo i elity, celem wyjścia z kryzysu.

* * *

### Apel Polskiego Komitetu Olimpijskiego

Zarząd Polskiego Komitetu Olimpijskiego z wielkim niepokojem obserwuje negatywne zjawiska występujące w działalności sportowej. Zjawiska te naruszają zasady etyki, które stanowią podstawę funkcjonowania ruchu olimpijskiego. Zarząd PKOL apeluje do wszystkich organizacji sportowych o stosowanie zasad etycznych zawartych w karcie olimpijskiej.

*Za Polską Agencją Prasową, 8.06.2005*
*Waldemar Pasikowski*

# Odeszli na zawsze

**Romuald Tuszakowski**

**12 VI 1939 – 9 VI 2005**

Emerytowany pracownik Uniwersytetu Wrocławskiego, starszy magazynier biblioteczny w Oddziale Magazynów i Konserwacji Zbiorów w Bibliotece Uniwersyteckiej.

W Uniwersytecie Wrocławskim pracował od 1964 r.

Przeszedł na emeryturę w 2001 r., od 2004 r. był nadal w Bibliotece Uniwersyteckiej na części etatu.

Odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi w 2001 r.

## Wspomnienie

**Romuald Tuszakowski**
**1939 – 2005**

Ze smutkiem zawiadamiamy, że 9 czerwca 2005 r. odszedł od nas po ciężkiej chorobie współpracownik i kolega Pan Romuald Tuszakowski.

Urodził się 12 czerwca 1939 r. i na całym jego dzieciństwie i młodości piętno odcisnęła wojna. Do Biblioteki trafił w 1964 r. jako 25 letni młodzieniec i całe swoje zawodowe życie związał z tą instytucją. Pracował w Oddziale Magazynów i Konserwacji Zbiorów BUWr na stanowisku starszego magazyniera. Pan Romuald był człowiekiem uczciwym, bardzo skromnym, dyskretnym, jednocześnie koleżeńskim i przyjaźnie nastawionym do innych. Dał się poznać jako sumienny, wzorowy pracownik, któremu można było powierzyć szczególnie trudne, ponadprzeciętne zadania.

Dlatego między innymi brał udział w wielu znaczących akcjach przeprowadzanych przez Oddział Magazynów, takich jak:
- transport książek z Białkowa,
- ratowanie książek Biblioteki po powodzi w 1997 r.,
- porządkowanie i przenoszenie zbiorów z magazynu przy ul. Kościuszki do magazynu przy ul. Koszarowej.

Za swój stosunek do pracy doceniony i odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi w 2001 r.

Pozostanie na zawsze w naszych ciepłych wspomnieniach i pamięci.

*Dyrekcja i pracownicy*
*Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu*

## Wspomnienie

## Kazimierz Urbanik

**(1930-2005)**

### Osobiste wspomnienie matematyczne mojego Mistrza i Nauczyciela

29 maja 2005 r. zmarł we Wrocławiu, w domu Profesor Kazimierz Urbanik. Wybitny uczony, nauczyciel i wychowawca. Przez 55 lat pracował na Uniwersytecie Wrocławskim.

Ostatni wykład dla studentów trzeciego roku wygłosił 21 kwietnia br.

Tu, we Wrocławiu, błyskawicznie rozwinęła się jego kariera naukowa, poczynając od zastępcy asystenta w październiku 1950 r. do profesora zwyczajnego w 1960 r. i członka Polskiej Akademii Nauk pięć lat później. Oczywiście ta formalna kariera była tylko konsekwencją Jego bogatego i różnorodnego dorobku naukowego liczącego blisko 200 publikacji, w tym wiele w najbardziej prestiżowych czasopismach. Ostatnia publikacja ukazała się wiosną 2005 r.

Wyniki naukowe Profesora i ich trwałe miejsce w matematyce będą niewątpliwie przedmiotem analiz i dyskusji na konferencjach i seminariach. (Omówienie osiągnięć można znaleźć w źródłach cytowanych na końcu tego artykułu.)

Wreszcie trzeba dodać, że Profesor wypromował 17 doktorów, którzy obecnie rozproszeni na pięciu kontynentach kontynuują Jego idee i badania naukowe.

W niniejszym wspomnieniu chcę się podzielić swoimi refleksjami o Profesorze Urbaniku widzianym oczami studenta, później doktoranta i współpracownika, a w końcu przyjaciela.

Profesora Urbanika poznałem w październiku 1970 r., gdy będąc studentem czwartego roku matematyki zacząłem uczęszczać na jego wykłady monograficzne i słynne „seminarium poniedziałkowe" – *Konwersatorium z analitycznych i funkcjonalnych metod teorii prawdopodobieństwa* (współprowadzącymi byli wtedy prof. Cz. Ryll-Nardzewski i prof. W. Woyczyński).

Pamiętam, że na pierwszych posiedzeniach konwersatorium była mowa o twierdzeniu Gleasona (o postaci funkcji stany w mechanice kwantowej), a później czytaliśmy wydaną wtedy wybitną książkę H. McKeana o całce Ito. Stąd naturalne było, że pracę magisterską pisałem właśnie u Niego.

Profesor był świetnym dydaktykiem i jego zajęcia cieszyły się ogromną popularnością wśród studentów matematyki i fizyki zarówno Uniwersytetu, jak i Politechniki.

W styczniu 1972 r. „zabrał" nas, kilku swoich studentów, na Zimową Szkołę z Probabilistyki do Karpacza. Tam mogliśmy się przekonać, jak wielkim szacunkiem i uznaniem cieszy się On wśród matematyków z innych ośrodków naukowych. W chwilach wolnych można było widzieć Profesora na nartach lub wędrującego szlakami górskimi. Wieczorami był przysłowiową „duszą towarzystwa" – zawsze w otoczeniu wielu osób, świetnie opowiadający historie i anegdoty z życia wybitnych matematyków.

Profesor Urbanik zawsze i wszędzie wspierał i znajdował czas dla swoich uczniów i współpracowników.

W okresie kończenia mojej rozprawy doktorskiej Profesor był Rektorem Uniwersytetu. Wiele razy spotykaliśmy się w gabinecie rektora. Kilka razy zdarzyło się tak, że w dniu naszego spotkania odbywało się jakieś długie posiedzenie senatu czy komisji. Wtedy przez sekretariat wprowadzano mnie do gabinetu, po czym sekretarka dawała Mu dyskretnie znać, że już jestem. Po kilku minutach zjawiał się Profesor, przechodząc bezpośrednio z sali senatu do swojego gabinetu!

Nie wiem, jakich używał On pretekstów żeby opuścić pewnie ważne obrady, aby poświęcić czas doktorantowi.

W lipcu 1980 r. Profesor i ja byliśmy zaproszeni na konferencję naukową *Probability on Banach spaces* do Tufts University w Bostonie. On miał przedstawić godzinny wykład, a ja komunikat. Ponieważ z jakiś ważnych powodów Profesor nie mógł wówczas pojechać, powiadomił organizatorów konferencji, że to ja wygłoszę godzinny odczyt i żeby „nie zmarnowało się" przyznane nam drugie miejsce w programie konferencji, Profesor wydelegował innego „młodego" – Jana Rosińskiego. Dla mnie wtedy był to debiut naukowy na światowym forum. (Kilka lat później byłem ponownie w Tufts University, ale już jako *Visiting Associate Professor).*

Profesor zawsze wspierał wyjazdy i kontakty naukowe z ośrodkami zagranicznymi, widząc w tym szansę rozwoju młodych kadr, a przede wszystkim chroniło to przed utratą więzi z najnowszymi osiągnięciami światowymi. Pisał o tym kiedyś w miesięczniku dolnośląskim *Odra,* którego przez wiele lat był członkiem Redakcji. Trzeba pamiętać, że wszystko to działo się przed 1989 r.

Profesor Urbanik był osobą bezpośrednią i dostępną dla wszystkich. Nie było w tych kontaktach nic z typowego schematu „podwładny – przełożony". Szczególnym wyróżnieniem było to, gdy Profesor proponował, abyśmy mówili Mu po imieniu. Wszystkim, którzy doznali tego wyróżnienia, zajmowało jakiś czas, by się do tego przemóc, bo dla nas to był wielki Mistrz i Nauczyciel.

Byłem ogromnie dumny, gdy w 1993 r. Profesor zwrócił się do mnie, abym został jego zastępcą do spraw naukowych w dyrekcji Instytutu Matematycznego. W tym nowym „układzie" mogłem poznać jego takt i talent do kierowania zespołami ludzi, którzy tak często mają przecież własne ambicje.

Był to już okres, gdy Profesor miał coraz większe trudności z chodzeniem spowodowane dolegliwościami kręgosłupa. Najpierw poruszał się o jednej kuli, potem o dwóch, ale jak powiadał „chore mam nogi a nie głowę". W pracy naszej dyrekcji co raz częściej powierzał mi ważne zadania. W pewnym okresie, w 1996 r. pełniłem obowiązki dyrektora Instytutu, ale zawsze wiedziałem, że mogę liczyć na jego wsparcie. Wtedy to przy Jego wsparciu powołaliśmy studia doktoranckie, dokonaliśmy pierwszych dużych inwestycji w komputeryzacji Instytutu, wprowadzaliśmy pierwsze nowe specjalizacje na kierunku matematyki.

W 2000 r. odszedł na emeryturę, nadal prowadząc wykłady ze studentami. Przez ostatnie lata tworzyliśmy „tandem" dydaktyczny dla wykładu z teorii prawdopodobieństwa: On wykładał, a ja prowadziłem ćwiczenia. Wykładał w sposób niestandardowy, bo przy użyciu rzutnika. Pomimo wieku i coraz cięższej choroby czynił to z radością i zaangażowaniem. Dzielnie i z godnością walczył przez ostatnie trzy lata z chorobą nowotworową. Zawsze jednak pogodny, nie użalający się nad sobą.

W czasie naszych cotygodniowych czwartkowych spotkań rozmawialiśmy o matematyce i ostatnich trendach w probabilistyce. Dzielił się ze mną sprawami dotyczącymi Jego czasopisma Probability and Mathematical Statistics (PMS), które założył 25 lat temu i którego był Redaktorem Naczelnym od początku.

Od dziesięciu lat również ja byłem w redakcji PMS. Bardzo ucieszył się, gdy przed kilkoma miesiącami współfinansowanie PMS przejęli rektorzy Uniwersytetu i Politechniki, bo w zamiarze Profesora było to (PMS) przedsięwzięciem całego probabilistycznego środowiska wrocławskiego. Wydaje się, że podobnie integrację wrocławskiego ośrodka postrzegają rektorzy: Pan prof. Tadeusz Luty (Politechnika) i Pan prof. Zdzisław Łatajka (Uniwersytet).

W środę 25 maja, o godz. 11, spotkaliśmy się w domu Państwa Urbaników w gronie kilku osób, m.in. w sprawach „Probability". Profesor podjął wtedy kilka decyzji dotyczących nadesłanych prac do publikacji i zadecydował o zmianach w redakcji.

Ponieważ tego samego dnia po godz. 12 udawał się na konsultacje do szpitala, umówiliśmy się na kolejne spotkanie po nadchodzącym weekendzie.

NIESTETY NASTĘPNEGO SPOTKANIA JUŻ NIE BĘDZIE!
A może jednak kiedyś...

W niedzielę 29 maja wczesnym popołudniem otrzymałem telefon od Pani Profesorowej z informacją, że stan zdrowia Profesora dramatycznie pogorszył się. Razem z moją żoną udaliśmy się do domu Profesora, by spotkać się z nim. Niestety, nie mogliśmy już z Nim rozmawiać... Pożegnaliśmy Go.

W niespełna trzy godziny później dowiedziałem się, że było to nasze OSTATNIE spotkanie. O godzinie 16:50 Profesor zmarł w domu w otoczeniu rodziny: żony Stefanii, córki Jadwigi, i syna Witolda z żoną.

PROFESOR ODSZEDŁ NA ZAWSZE!

Pozostaje Jego bogaty dorobek naukowy, który będzie „żył" dla nas i wielu innych. Czy to w bibliografiach i cytowaniach, czy to w rozwijaniu Jego idei i pomysłów przez nas, Jego doktorów, i naszych doktorów, i ...!

Myślę, że moje 35 letnie związki z Profesorem, od studenta, przez doktoranta, do współpracownika i Jego przyjaciela ogromnie wzbogaciły mnie intelektualnie i duchowo. Jestem wdzięczny losowi, że na mojej drodze dane mi było spotkać Profesora Kazimierza Urbanika — genialnego matematyka, człowieka o wielkim sercu i ogromnej skromności – a przy tym mojego Mistrza i Nauczyciela. Na zawsze pozostanie w mojej wdzięcznej pamięci!

Dziękuję Pani Profesorowej i rodzinie za to, że w tych trudnych chwilach zechcieli zaliczyć mnie do grona przyjaciół rodziny, przez co mogłem być z moim Mistrzem do samego końca Jego ziemskiej wędrówki!

*Wrocław, 8 czerwca 2005r.*

Omówienie dorobku naukowego Kazimierza Urbanika można znaleźć w:
1) www.math.uni.wroc.pl/~zjjurek
2) *Uniwersytet Wrocławski,* nr 2(2), listopad 200, s. 13.
3) Uniwersytet Wrocławski, nr 28, luty-marzec 1995, str.13-16.

*Zbigniew J. Jurek*

## Wspomnienie

*29 maja 2005 r.*
*zmarł we Wrocławiu,*
*po długiej i ciężkiej chorobie*

# *Profesor Kazimierz Urbanik*



Urodził się 5 lutego 1930 r. w Krzemieńcu. Tam też rozpoczął naukę w tzw. Szkole Ćwiczeń przy słynnym Liceum Krzemienieckim. W 1945 r. przyjeżdża na Dolny Śląsk. Od 1948 r. studiuje matematykę i fizykę na Uniwersytecie Wrocławskim. Studia kończy cztery lata później, ale już w r. 1950 rozpoczyna pracę na Uniwersytecie jako pomocnik asystenta. Po 50. latach pracy odchodzi na emeryturę, kontynuując wykłady do ostatnich tygodni życia, zatrudniony na połowie etatu.

Gdy miał 32 lata utworzono dla niego na Uniwersytecie Wrocławskim pierwszą w historii matematyki polskiej katedrę rachunku prawdopodobieństwa. Od dwóch lat miał już wówczas tytuł profesora. Trzy lata później został wybrany członkiem – korespondentem PAN. Miał już wtedy tytuł profesora zwyczajnego. Członkiem rzeczywistym został, gdy miał lat 43.

Uczony o ogromnych zasługach dla teorii prawdopodobieństwa w Polsce.

Pełnił wiele odpowiedzialnych funkcji organizacyjnych: na Uniwersytecie Wrocławskim: przez 27 lat kierował Instytutem Matematycznym, był prorektorem i przez dwie kadencje (w latach 1975-1981) Rektorem.

W PAN: był m.in. dyrektorem naukowym Instytutu Matematycznego PAN, współorganizatorem i członkiem rady naukowej Międzynarodowego Centrum im S. Banacha PAN, przewodniczącym Oddziału PAN we Wrocławiu, przez wiele lat członkiem Prezydium PAN i w latach 1984-1986 wiceprezesem PAN.

W 1980 r. założył we Wrocławiu „Probability and Mathematical Statistics", czasopismo o międzynarodowym zasięgu, którym kierował do śmierci.

Był autorem przeszło 180 prac naukowych z różnych działów matematyki i fizyki matematycznej. Jego prace dotyczyły głównie teorii prawdopodobieństwa i procesów stochastycznych oraz teorii informacji. Był również autorem głębokich prac z algebry, topologii, teorii miary i analizy.

Główne wyniki są związane z teorią miar probabilistycznych na grupach topologicznych (był jednym z prekursorów tych badań), teorią splotów uogólnionych (której był twórcą), teorią prognozy dla procesów stochastycznych, teorią procesów dystrybucyjnych, z badaniem całek stochastycznych i badaniem procesów analitycznych, z teorią rozkładów granicznych i wykorzystaniem w niej metody punktów ekstremalnych, niekomutatywnym rachunkiem prawdopodobieństwa, zagadnieniem o maksymalnej wartości informacji przy zadanych restrykcjach, podstawami informacyjnej termodynamiki i uzyskanym dowodem prawa wzrostu entropii oraz z aksjomatyką teorii informacji.

W uznaniu za swoje zasługi naukowe i organizacyjne wielokrotnie wyróżniany w kraju i za granicą. Między innymi: doktor h.c. Uniwersytetu Łódzkiego i Politechniki Wrocławskiej, laureat Nagrody Państwowej I stopnia i Nagrody Prezesa Rady Ministrów za wybitny dorobek naukowy. Odznaczony prestiżowymi w polskim środowisku matematycznym medalami: S. Banacha, W. Sierpińskiego i W. Orlicza, Członek Honorowy Polskiego Towarzystwa Matematycznego.

W 1966 r. otrzymał zaproszenie do wygłoszenia odczytu na Kongresie Unii Matematycznej, co w światowym środowisku matematycznym jest jednym z największych wyróżnień. Dwukrotnie był zapraszany do wygłoszenia odczytu na Sympozjach ze Statystyki Matematycznej i Teorii Prawdopodobieństwa w Berkeley, które to sympozja wytyczyły rozwój rachunku prawdopodobieństwa na wiele lat. Wykładał na licznych uczelniach zagranicznych, m.in. w Moskwie, Cambridge, Pekinie, Paryżu, New Orleans, Pekinie, Getyndze, Erlangen-Numberg, Hanoi i Cleveland. Laureat Nagrody Fundacji Alfreda Jurzykowskiego.

Odznaczony m.in.: Palmami Akademickimi Akademii Francuskiej, belgijskim Medalem Króla Leopolda II, i Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Uczestniczył w pracach kolegiów redakcyjnych renomowanych w światowym środowisku matematycznym czasopism.

Niezwykle ceniony nauczyciel i Mistrz. Wychowawca rozsianych obecnie na pięciu kontynentach probabilistów, którzy z wdzięcznością wspominają nie tylko Jego cierpliwe wtajemniczanie w matematyczne rzemiosło, ale również zarażanie pasją do matematyki (*Matematykiem się JEST, a nie BYWA*; Sam umiał pracować „zawsze i wszędzie") i radością z jej uprawiania. Z wdzięcznością wspominają też Jego pomoc w tzw. sprawach życiowych i ochronę w paskudnych czasach, w jakich przyszło im żyć.

Człowiek szlachetny i prawy, niezwykle skromny, zawsze pełen pogody ducha oraz optymizmu i humoru, nawet wówczas, gdy dotknęła Go ciężka choroba..

W sądach o ludziach wyważony i sprawiedliwy. Ludzką małość i niegodziwość umiał jednak dostrzec i nazwać po imieniu. Do wszystkich ludzi, niezależnie ich społecznej pozycji, odnosił się z należnym im szacunkiem

*Bogdan Mincer*

## Wybrane kondolencje

Składam wyrazy głębokiego smutku z powodu odejścia Profesora Kazimierza Urbanika, mojego Mistrza i Nauczyciela. Jan Rosiński, USA

Z profesorem Kazimierzem Urbanikiem pracowałem wprawdzie krótko – niewiele ponad trzy lata regularnych studiów doktoranckich, potem przez jakiś czas sporadyczne kontakty – ale mam z tego okresu bardzo dobre wspomnienia. Pamiętam go jako człowieka wielkiej rzetelności i uczciwości zarówno w badaniach naukowych, jak i w zwykłych ludzkich kontaktach. Mimo wielorakich obowiązków administracyjnych, potrafił nie tylko znaleźć czas na osobiste rozmowy z każdym ze swych licznych uczniów, ale zawsze z wielką starannością pomagał wtedy każdemu z nas na kolejnych etapach naszych, często jeszcze nieporadnych analiz. Potrafił także nas wspierać i podnosić na duchu swym pogodnym poczuciem humoru.

Moje dalsze drogi życiowe ułożyły się inaczej (ostatnio od kilku lat zajmuję się w Zakonie Dominikańskim problemami integracji europejskiej, a więc to już nawet nie filozofia przyrody czy filozofia nauki, ale raczej filozofia społeczna i polityczna), ale z nieuniknionego w tej sytuacji dystansu nadal odnoszę wrażenie, że całe dzieło życia Profesora to nie tylko jego osobisty dorobek naukowy, ale

też doniosły wkład w powstanie i rozwój całego środowiska naukowego, w którym zarówno rzetelność i uczciwość w pracy, jak też tradycje budowania więzów koleżeńskiej przyjaźni będą mogły być owocnie kontynuowane i przekazywane kolejnym pokoleniom.
Bardzo serdecznie pozdrawiam Was wszystkich, zgromadzonych z okazji pogrzebu Profesora, oraz z całego serca życzę owocnej kontynuacji tych najlepszych tradycji, które w jakiejś mierze jemu właśnie zawdzięczamy – fr Marek Pieńkowski OP, Klasztor Świętej Trójcy, Kraków.

Instytut Matematyczny PAN żegna Profesora Kazimierza Urbanika
Żegnają Profesora w głębokim żalu pracownicy naukowi, pracownicy Biblioteki i administracji, żegnają Dyrekcja i Rada Naukowa. Profesor Kazimierz Urbanik przez poł wieku uczestniczył w życiu naukowym i organizacyjnym Instytutu. Jego zasługi dla środowiska matematycznego poprzez działalność w Instytucie są ogromne, a w szczególności poprzez wieloletni Jego udział w Radzie Naukowej Centrum Banacha. Profesor był nie tylko matematykiem, był także humanistą – bądź co bądź pierwsze szlify otrzymał w Liceum Krzemienieckim, w szkole, która już wcześniej wypromowała znakomitego matematyka i humanistę Hugona Steinhausa. Profesor był jednak przede wszystkim matematykiem i dlatego przywołam trzy Jego odkrycia, które świadczą o tym, że żegnamy znakomitego uczonego.
1. Od czasów Bernoullich, Laplace'a i Gaussa wiadomo, że w świecie przypadku rozkład normalny (Gaussa) odgrywa centralną rolę. Profesor podał charakteryzację tego rozkładu na grupie abelowej zwartej.
2. Od Heisenberga wiadomo, że dwie wielkości fizyczne w mechanice kwantowej nie mogą być jednocześnie dokładnie obserwowane, jeśli odpowiadające im operatory nie komutują. Profesor pokazał, że jednoczesna obserwowalność ma miejsce wtedy i tylko wtedy, gdy operatory opowiadające wielkościom obserwowanym komutują.
3. Od Kolmogorowa i Wienera wiadomo, jak prognozować w przestrzeniach Hilberta. Profesor pokazał jak można prognozować w przestrzeniach Orlicza daleko niehilbertowskich.
Żegnamy Cię Profesorze Kazimierzu, mistrzu, kolego i przyjacielu – spoczywaj w pokoju. *Zbigniew Ciesielski, Sopot*

Z wielkim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Prof. Kazimierza Urbanika, który dla nas był wielkim autorytetem i serdecznym przyjacielem. Pozostanie w naszej pamięci na zawsze.
Szczególnie wspominamy Rok 2000, w którym został wydany specjalny Tom „Demonstratio Mathematica" dedykowany Profesorowi Kazimierzowi Urbanikowi z okazji 70. rocznicy urodzin, jak również naszą wizytę w Instytucie Matematycznym Uniwersytetu Wrocławskiego związaną z wręczeniem tego Tomu Profesorowi. Prosimy przyjąć wyrazy głębokiego współczucia dla pracowników Instytutu Matematycznego Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Rodziny Profesora.
*Redakcja „Demonstratio Mathematica"*
*Redaktor Naczelny*
*prof. dr hab. Maciej Mączyński*
*Sekretarz Redakcji Maria Mączyńska*
*Warszawa*

Z głębokim żalem przyjęliśmy wiadomość o śmierci śp. Profesora Kazimierza Urbanika, uczonego światowej sławy i niedoścignionego Mistrza wielu pokoleń probabilistów polskich. Łączymy się w żałobie ze środowiskiem naukowym Wrocławia i całej Polski.
*W imieniu pracowników Wydziału Matematyki i Informatyki UMK w Toruniu Adam Jakubowski, Dziekan*

Wyrazy głębokiego żalu na ręce współpracowników, rodziny i przyjaciół z powodu odejścia wybitnego matematyka i wielkiego człowieka Ś.P. Prof. dr. Kazimierza Urbanika składają pracownicy Instytutu Matematyki i całego Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki Uniwersytetu Gdańskiego.

Środowisko matematyczne Uniwersytetu Jagiellońskiego, władze dziekańskie Wydziału Matematyki i Informatyki, dyrekcja Instytutu Matematyki, pracownicy i studenci łączą się z Państwem w głębokim żalu i smutku po śmierci Profesora Kazimierza Urbanika. Odszedł jeden z naszych najwybitniejszych uczonych, autor światowej rangi rezultatów, wspaniały nauczyciel akademicki, niestrudzony w aktywnej pracy organizacyjnej. Człowiek wielce zasłużony dla Uniwersytetu Wrocławskiego i całej polskiej matematyki, niezwykle ceniony w całej Polsce. Polskie środowisko matematyczne poniosło niepowetowaną stratę.
*Prof. Roman Srzednicki,*
*dyrektor Instytutu Matematyki UJ,*
*prof. Marek Jarnicki,*
*dziekan Wydziału Matematyki*
*i Informatyki UJ*

Do uczestników spotkania wspomnieniowego poświęconego Profesorowi Kazimierzowi Urbanikowi.
Pracownicy Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki Uniwersytetu Warszawskiego łączą się w powszechnym żalu z powodu zgonu profesora Kazimierza Urbanika. Jego odejście to także olbrzymia strata dla naszego środowiska. Tracimy przyjaciela i bliskiego współpracownika. W pełni doceniamy jego wiodącą rolę w powojennym rozwoju polskiej probabilistyki, w tym także na naszym wydziale. Bliższe związki profesora Urbanika z naszym Wydziałem datują się od połowy lat 60. Zaproszony przez prof. Stanisława Mazura na konwersatorium matematyczne, wygłosił piękny odczyt o całkach stochastycznych. Dotyczył on wyników, które uzyskał wspólnie ze swym uczniem W. Woyczyńskim i w którym efektownie połączył teorię prawdopodobieństwa z teorią przestrzeni Banacha (przestrzeniami Orlicza). Jak powiedział, były to chyba pierwsze wyniki matematyczne, w których przestrzenie Orlicza pojawiły się w tezach twierdzeń, a nie w ich założeniach. Podjął również inicjatywę prof. Mazura wykształcenia naszych pracowników na probabilistów poprzez przyjęcie grupy młodych asystentów na studia doktoranckie na Uniwersytecie Wrocławskim. Sam wypromował Marka Pieńkowskiego i Jerzego Kucharczaka. Dwu innych naszych pracowników wyspecjalizowało się we Wrocławiu w teorii kolejek. Między innymi te zasługi prof. Urbanika przyczyniły się do wyróżnienia go w 1993 r. medalem Sierpińskiego. Niezwykła osobowość, intelekt oraz wielka życzliwość i bezpośredniość profesora Urbanika przyczyniły się do tego, że przez te wszystkie lata środowiska probabilistyczne warszawskie i wrocławskie pozostawały w bliskiej współpracy i przyjaźni.
*W imieniu Rady Wydziału Matematyki, Informatyki i Mechaniki UW*
*prof. Stefan Jackowski*

Уважаемые коллеги! С чувством глубокой скорби мы восприняли известие о смерти профессора Казимира Урбаника, чье имя вписано в скрижали мировой математики. Выдающийся ученый современности, профессор Урбаник оставил после себя прекрасную школу математиков, чьи работы продолжют его исследования. Имя профессора Урбаника пользуется глубоким уважанием и в среде украинских математиков. Просим нередать наши искренние соболезнования родным и близким усопшего.
*Скороход А.В., академик НАН Украины*
*Портенко Н.И., член – корреспондент НАН Украины*
*Закусило О.К., проректор Киевского национального университета имени Т.Г. Шевченко по научной работе*
*Мишура Ю.С., заведующая кафедрой теории вероятностей и математической статистики Киевского национального университета имени Т.Г. Шевченко*
*Иксанов А.М., доцент Киевского национального университета имени Т.Г. Шевченко*